

Nota van zienswijzen Omgevingsvisie Hilversum

Inhoud

1. Inleiding	9
Openbaarheid van zienswijzen en adviezen	9
Opbouw van de zienswijzennota.....	9
2. Algemene beschouwing op de zienswijzen en adviezen.....	10
3. Hoofdpijn van de zienswijzen en adviezen.....	11
3a. Algemene indruk	11
Drie manieren om de Omgevingsvisie sterker te maken	12
3b. Hoofdpijn reactie op zienswijzen	17
3b1. Onderwerpen die vaak voorkomen.....	17
Over de verwerking van de participatieopbrengst.....	17
Concretisering van doelen.....	19
Stad en dorp in relatie tot groei, hoogte en behoud van het illusielandchap.....	19
Buitengebied, water en bodem.....	21
Openbare ruimte: prioritering en normering groen	23
Mobiliteit	25
Energietransitie en circulariteit.....	29
3b2. Onderwerpen die minder vaak voorkomen	31
Cultuurhistorie.....	31
Participatie	32

Wonen	33
Voorzieningen.....	35
Gezondheid	36
Economie	37
Veiligheid	37
3c. Hoofdlijn reactie advies Commissie MER	39
3d. Hoofdlijn reactie advies Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten.....	43
Voor de Omgevingsvisie	43
Voor aanscherping van de structuur en opbouw van de Omgevingsvisie	44
4. Reactie op ingediende zienswijzen (detail)	47
Zienswijze 1	48
Zienswijze 2	49
Zienswijze 3	51
Zienswijze 4	51
Zienswijze 5	52
Zienswijze 6	54
Zienswijze 7	54
Zienswijze 8	55
Zienswijze 9	60
Zienswijze 10	62
Zienswijze 11	64
Zienswijze 12	66
Zienswijze 13	67

Zienswijze 14	70
Zienswijze 15	71
Zienswijze 16	71
Zienswijze 17	72
Zienswijze 18	73
Zienswijze 19	74
Zienswijze 20	76
Zienswijze 21	77
Zienswijze 22	79
Zienswijze 23	81
Zienswijze 24	81
Zienswijze 25	82
Zienswijze 26	84
Zienswijze 27	86
Zienswijze 28	87
Zienswijze 29	90
Zienswijze 30	92
Zienswijze 31	92
Zienswijze 32	93
Zienswijze 33	93
Zienswijze 34	93
Zienswijze 35	94
Zienswijze 36	95

Zienswijze 37	96
Zienswijze 38	97
Zienswijze 39	98
Zienswijze 40	99
Zienswijze 41	101
Zienswijze 42	101
Zienswijze 43	102
Zienswijze 44	103
Zienswijze 45	103
Zienswijze 46	104
Zienswijze 47	105
Zienswijze 48	108
Zienswijze 49	110
Zienswijze 50	112
Zienswijze 51	112
Zienswijze 52	113
Zienswijze 53	115
Zienswijze 54	115
Zienswijze 55	115
Zienswijze 56	116
Zienswijze 57	117
Zienswijze 58	119
Zienswijze 59	120

Zienswijze 60	122
Zienswijze 61	123
Zienswijze 62	125
Zienswijze 63	127
Zienswijze 64	129
Zienswijze 65	129
Zienswijze 66	130
Zienswijze 67	132
Zienswijze 68	132
Zienswijze 69	132
Zienswijze 70	132
Zienswijze 71	132
Zienswijze 72	133
Zienswijze 73	134
Zienswijze 74	135
Zienswijze 75	135
Zienswijze 76	136
Zienswijze 77	137
Zienswijze 78	138
Zienswijze 79	139
Zienswijze 80	142
Zienswijze 81	143
Zienswijze 82	145

Zienswijze 83	145
Zienswijze 84	145
Zienswijze 85	146
Zienswijze 86	147
Zienswijze 87	148
Zienswijze 88	150
Zienswijze 89	151
Zienswijze 90	154
Zienswijze 91	154
Zienswijze 92	155
5. Voortschrijdend inzicht	157
5a. voortschrijdend inzicht Omgevingsvisie	157
Duurzaamheid	157
Visie Sociaal domein	157
Voorzieningen: sport, cultuur, gezondheid, onderwijs	157
Onderwijs	158
Veiligheid	158
Wonen	159
Het Omgevingsplan	159
Kostenverhaal	160
Omgevingsvisie tot 1 januari 2024 een Structuurvisie	160
Definities	160
5b. Voortschrijdend inzicht PlanMER	161

6. Totaaloverzicht wijzigingen in omgevingsvisie en opzet nieuwe omgevingsvisie	162
6.1 Totaaloverzicht wijzigingen Omgevingsvisie	162
Over de verwerking van de participatieopbrengst.....	162
Concretisering van doelen.....	162
Stad en dorp in relatie tot groei, hoogte en behoud van het illusielandschap.....	162
Buitengebied, water en bodem.....	162
Openbare ruimte: prioritering en normering groen	163
Mobiliteit.....	163
Energietransitie en circulariteit.....	166
Cultuurhistorie.....	167
Participatie	167
Wonen	167
Voorzieningen.....	167
Gezondheid	167
Economie	168
Veiligheid.....	168
Advies Commissie MER	169
Advies Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten	169
Specifieke zienswijzen	170
Voortschrijdend inzicht	171
6.2 Opbouw definitieve Omgevingsvisie	173
Kaarten mobiliteit en parkeren	176

Bijlagen

- A – geanonimiseerde zienswijzen
- B – advies Commissie MER
- C – advies CRK+M
- D – concretisering doelen en toetsingskader
- E – uitwerking ruimtelijke kwaliteit
- F – aanzet tot gebiedsagenda's
- G – ontwerp Omgevingsvisie (naslag)
- H – PlanMER (naslag)
- I – passende beoordeling bij PlanMER (naslag)

1. Inleiding

Voor u ligt de nota van zienswijzen van de Omgevingsvisie en PlanMER van Hilversum. De ontwerp Omgevingsvisie Hilversum heeft met ingang van maandag 6 maart 2023 tot en met 16 april 2023 gedurende 6 weken ter inzage gelegen. De ontwerp Omgevingsvisie bestond uit de Omgevingsvisie zelf en de bij de Omgevingsvisie behorende bijlagen waaronder het Milieueffectrapport (planMER). Deze documenten zijn als naslagwerk opgenomen als bijlagen F (ontwerp Omgevingsvisie), G (PlanMER) en H (passende beoordeling bij PlanMER). Bij de ter inzagelegging werd de mogelijkheid geboden om een zienswijze in te dienen. In totaal hebben 92 bewoners en organisaties zienswijzen ingediend, zowel schriftelijk (per e-mail) als via de website www.bouwenaanhilversum.nl. Daarnaast zijn door het college adviezen gevraagd aan en ontvangen van de commissie voor de Milieu Effect Rapportage (MER) en de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten (CRK+M). Deze zijn ook onderdeel van deze nota van zienswijzen.

Openbaarheid van zienswijzen en adviezen

Alle zienswijzen en adviezen zijn openbaar. In het kader van de privacywetgeving (AVG) zijn persoonsgegevens in deze zienswijzennota en bijlagen geanonimiseerd, zowel van inwoners als van organisaties. Alle zienswijzen staan in zijn geheel in bijlage A. Het advies van de commissie MER is opgenomen als bijlage B en is door de commissie zelf ook gepubliceerd op <https://www.commissiemer.nl/adviezen/3416>. Het advies van de CRK+M is opgenomen als bijlage C.

Opbouw van de zienswijzennota

Deze nota is opgebouwd van hoofdlijn naar detail.

In hoofdstuk 2 van deze nota staat een algemene beschouwing van het college op de zienswijzen en adviezen.

Hoofdstuk 3 bevat een reactie op hoofdlijnen op de meest voorkomende zienswijzen en de adviezen. In hoofdstuk 4 zijn alle ingediende zienswijzen beknopt samengevat en in detail voorzien van een reactie. Per reactie op de zienswijzen is aangegeven in hoeverre de reactie leidt tot een aanpassing van de Omgevingsvisie, in tekst, beeld of kaartmateriaal. Voor veel zienswijzen in hoofdstuk 4 is de tekst uit hoofdstuk 3 leidend voor de beantwoording. Daar wordt dan naar verwezen.

Hoofdstuk 5 bevat enkele voorstellen voor aanpassing die zijn ontstaan uit voortschrijdend inzicht van de gemeente. Tot slot is in hoofdstuk 6 een totaaloverzicht opgenomen van de door te voeren wijzigingen in de definitieve Omgevingsvisie en opzet van de definitieve Omgevingsvisie.

De gemeenteraad wordt gevraagd kennis te nemen van alle zienswijzen en adviezen en gevraagd de voorgestelde wijzigingen uit hoofdstuk 6 in de definitieve Omgevingsvisie te verwerken.

2. Algemene beschouwing op de zienswijzen en adviezen

92 inwoners en organisaties hebben een zienswijze ingediend op de ontwerp Omgevingsvisie en de PlanMER. Daarnaast zijn adviezen gevraagd aan en ontvangen van de Commissie MER (over de PlanMER) en de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten. Er is duidelijk veel tijd en energie gestoken in de inspraakreacties en adviezen; de inbreng is alleen al in aantallen pagina's indrukwekkend. Als eerste willen wij alle insprekers en adviescommissies hartelijk danken voor hun inbreng. De inbreng biedt goede mogelijkheden de Omgevingsvisie te verbeteren en aan te vullen. Deze zienswijzennota doet daar voorstellen voor.

Om alle inbreng recht te doen, stellen wij de gemeenteraad voor hier eerst een politiek debat over te voeren en te besluiten op welke wijze de zienswijzen en adviezen in de definitieve Omgevingsvisie worden verwerkt. Zo blijven we een transparant proces voeren, krijgen de zienswijzen en adviezen de politieke tijd en aandacht die ze verdienen en ligt er een heldere opdracht van de gemeenteraad voor het opstellen van de definitieve Omgevingsvisie. Op basis daarvan maakt het college in de zomer van 2023 de definitieve Omgevingsvisie. De gemeenteraad kan daar vervolgens na de zomer over besluiten.

Er zijn verschillende standpunten en visies ingebracht, vooral over onderwerpen waarover de meningen tijdens de participatie uiteenliepen (dorp en stad, de rol van de auto, etc). Aan het begin van deze zienswijzennota vestigen wij graag de aandacht op zienswijze 74. Deze zienswijze roept op om van de Omgevingsvisie een visie te maken *“die de stad in de komende jaren helpt vormgeven op een manier die zichtbaar aan alle relevante belangen, behoeften en beperkingen recht doet, en die de belanghebbenden samenbindt”*. Het college herkent de observatie van de inspreker dat in het Omgevingsvisieproces veel 'voor-of-tegen' discussies zijn gevoerd. En dat het gevolg van het spreken in tegenstellingen compromissen kunnen zijn, waar uiteindelijk geen van de belanghebbenden tevreden mee is. Het college ondersteunt de oproep van de inspreker om niet te focussen op het beslechten van (op het eerste gezicht) strijdige belangen, maar ruimte te bieden voor creativiteit en oplossingen die de belangen verenigen: win-wins, die op groot draagvlak kunnen rekenen. Dat was aan het begin van het proces en in het Plan van Aanpak ook de wens van alle betrokkenen. Het is goed die wens nu aan het einde van het proces nog een keer naar voren te halen. Bij het opstellen van deze zienswijzennota hebben wij die wens voortdurend in het achterhoofd gehouden.

3. Hoofdlijn van de zienswijzen en adviezen

3a. Algemene indruk

Circa 20 indieners van **zienswijzen** uiten zich duidelijk positief over de ontwerp Omgevingsvisie, vanwege goede voornemens/denkrichtingen, de gebiedsagenda's die worden opgesteld, de herkenbaarheid/ondersteuning van de visie of specifieke onderdelen of door het uiten van complimenten in het algemeen. Ongeveer evenveel indieners uiten zich duidelijk negatief over de ontwerp Omgevingsvisie. Veel van die zienswijzen vinden dat de participatieopbrengst niet wordt herkend, de visie concreter moet en toetsbaarder normen bevatten, of dat 'de visie een onmogelijk wensenlijstje is dat duidelijker keuzes vraagt'.

Andere zienswijzen bevatten een mengeling aan visies, overwegingen, verbeterpunten en suggesties. Ze zijn op sommige onderdelen kritisch en op andere onderdelen positief, waarbij de kritische kant de boventoon voert.

Het **advies van de [Commissie MER](#)** toetst niet de Omgevingsvisie, maar de PlanMER die voor de Omgevingsvisie is opgesteld. Daarbij is vooral gekeken hoe de adviezen van de commissie over de Nota Reikwijdte en Detailniveau uit 2019 in het PlanMER verwerkt zijn en op welke onderdelen het PlanMER nog verbeterd zou kunnen worden. Omdat het instrument PlanMER voor omgevingsvisies relatief nieuw is, is dit een hele zoektocht voor alle betrokkenen. Immers: gebruikelijk is in Nederland om een MER te maken voor concrete plannen, bijvoorbeeld voor natuurontwikkeling, woningbouw of grote infrastructuurmaatregelen op specifieke plekken. De kritische boventoon in het advies is vooral terug te voeren op de keuze van de gemeenteraad in 2021 voor een bijstelling van het bestuurlijk plan van aanpak; om de Omgevingsvisie met name te baseren op de opbrengst van een ongekaderd participatieproces. De commissie MER adviseerde in de Nota Reikwijdte en Detailniveau het participatiegesprek juist gekaderd te voeren, op basis van meer kwantitatieve gegevens en vooraf ingerichte scenario's, waarin ruimteclaims op verschillende manieren botsen. Hier is in Hilversum echter niet voor gekozen. Het advies doet verder aanbevelingen hoe om te gaan met leemtes in het PlanMER. De commissie concludeert in het advies dat nu een zwaartepunt komt te liggen op de te ontwikkelen thematische programma's en gebiedsagenda's. Het PlanMER biedt vanuit methodologisch oogpunt goede aanknopingspunten om de toetsing van zulke programma's en agenda's goed in te richten. In [paragraaf 3c](#) gaan we hier verder op in.

Drie manieren om de Omgevingsvisie sterker te maken

Wij denken dat de Omgevingsvisie op drie manieren sterk aan kracht kan winnen. Door (1) doelen te concretiseren, (2) normering van een aantal onderwerpen en (3) het opnemen van een duidelijker ruimtelijke vertaling van doelen en maatregelen.

Concretiseren van doelen

De eerste verbetering is het concretiseren van de doelen uit hoofdstuk 4, door indicatoren op te nemen. Zo worden ambities toetsbaar. Dit is een oproep die in veel zienswijzen en in het advies van de commissie MER terugkomt. Zienswijze 74 noemt dat *'het beschrijven van concrete, verifieerbare outputs (doelen en streefwaarden), waarvan niemand de zin kan betwisten'*.

Bijlage D bevat een uitgewerkt voorstel hiervoor. De Omgevingsvisie bevat 15 doelen. Eén indicator per doel blijkt bij samengestelde doelen (bijvoorbeeld: voldoen aan normen voor lucht, water en bodem) niet goed mogelijk. Om het aantal indicatoren beheersbaar te houden, zijn per doel maximaal 4 indicatoren gekozen. Als eerste is gekeken of het PlanMER een geschikte indicator bevatte. In het PlanMER is echter veel gewerkt met kwalitatieve informatie. Daarom is voor veel doelen verder gezocht naar kwantitatieve indicatoren en zoveel mogelijk aangesloten bij de programmabegroting-indicatoren of indicatoren uit bestaand beleid. Voor sommige doelen is het nodig om een indicator te ontwikkelen, bijvoorbeeld door landelijk onderzoek te volgen. Naast indicatoren voor thematische doelen willen we indicatoren gebruiken die integraliteit en cultuurhistorische, landschappelijke en architectonische waarden benadrukken. We noemen hieronder de beoogde indicatoren en verwijzen voor meer detail naar bijlage D.

Opgave	Doel hoofdstuk 4 Omgevingsvisie	Indicatoren	
Duurzaam	Lucht, water en bodem voldoen in 2040 aan de milieunormen	Waterkwaliteit voldoet aan wettelijke normen	% van het oppervlaktewater dat voldoet aan de Kaderrichtlijn Water
		Geluidsnormen	Te onderzoeken
		Drinkwaterbeschikbaarheid	Te onderzoeken
		Bodem voldoet aan wettelijke normen	Te onderzoeken
	Verbeteren van de diversiteit van planten en dieren in het buitengebied en verbindingen met het groen in de stad	Grotere kwaliteit en soortenrijkdom buitengebied	Te onderzoeken
		Tegengaan van hittestress en overlast door te veel/te weinig water	Uit te werken
	Verminderen wateroverlast/tekort	Aantal m ² op locaties met wateroverlast tijdens piekbuien	Uit te werken
		Tegengaan van hittestress	% van Hilversum dat voldoet aan de Europese norm 'maximale loopafstand naar een openbare koele plek is maximaal 300 meter'
	Iedereen heeft toegang tot een duurzaam energiesysteem	Hilversum is CO2 neutraal en aardgasvrij	Afname energiegebruik van gebouwen en voertuigen, waaronder het aantal aardgasvrije woningen
		Hoeveelheid duurzaam opgewekte energie in Hilversum	Toename duurzame energie in GWh. Dit is vooral zonne-energie.
Toegankelijke duurzame energie		Aantal energiezuinige sociale huurwoningen (A- of B-label), ook als % van het totale aantal sociale huurwoningen	
	Meer deelmobiliteit	Aantal deelauto's per 100.000 inwoners	

	Een overgang naar duurzamere vormen van mobiliteit	Meer fietsgebruik	Fietsgebruik bij afstanden tot 7,5 kilometer
	Materialen (her-)gebruiken we verantwoord en toekomstbestendig	Hergebruik van materialen	Te onderzoeken
	De kwaliteit van de openbare ruimte verbeterd	Hoge gebruikskwaliteit van de openbare ruimte	Waardering van het onderhoud van de openbare ruimte
			Beweegvriendelijke openbare ruimte
		Meer groen in wijken en buurten	Vierkante meters parkeerplaatsen in de openbare ruimte
Meedoen	Realiseren van voldoende geschikte en betaalbare woningen en goede voorzieningen	Voldoende woningen	Streefcijfer groen
		Goed benutten van woningen (woningen passend bij doelgroep)	Toevoegen van 6.000 woningen
		Juiste voorzieningen bereikbaar	Verhuizingen
	Verkleinen van economische en gezondheidsverschillen binnen en tussen buurten	Verkleinen gezondheidsverschillen	Te onderzoeken
		Verkleinen economische verschillen	Gezonde levensverwachting in goed ervaren gezondheid
	Versterken van de sociale samenhang in de buurten	Versterken van sociale samenhang	% inwoners van 18+ dat voldoet aan de beweegrichtlijn
			Verhouding mensen met een laag en hoog inkomen
	Waarborgen en versterken van veiligheid in buurten	Verbeteren van veiligheid in buurten	Waardering van inwoners over sociale cohesie in hun wijk
			Verkeersveiligheid
	Actief	Meer ruimte voor werk op werklocaties, in het centrum en de wijken	Extra ruimte voor werk
Groei aantal banen			Aantal geregistreerde verkeersongevallen per 100.000 inwoners
Balans arbeidsmarkt en beroepsbevolking			M ² werk
Innovatie en een sterkere relatie tussen bedrijven en onderwijs		Groei stuwende werkgelegenheid	Aantal banen
			Verhoudingsgetal werkenden versus niet werkenden
Binden en boeien van jongeren en middengroepen		Binden en boeien	Aantal banen in topsectoren
			Groene druk
Compact en aantrekkelijk centrum voor Hilversum en de regio		Aantrekkelijk centrum	Aansluiting talent onderwijs (curriculum) op vraag vanuit bedrijven (banen)
			Compact centrum
Integraal		Ruimtelijke hoofdkeuzes	Duurzaam, actief en met kansen voor iedereen
	Woon aantrekkelijkheidsindex		
	Cultuurhistorische, landschappelijke en architectonische waarden		Sociaal economische index
			Te onderzoeken

Aanvullende normeringen

Een tweede verbetering is het opnemen van normen voor enkele onderwerpen. Zo worden grenzen duidelijker. In de zienwijzen zijn normen geopperd voor groen, duurzame energie, woningen, hoogte, het terugdringen van de rol van de auto in relatie tot meer ruimte voor de fiets en voorzieningen. In deze zienswijzennota doen we daarvoor verschillende voorstellen:

- Normen voor groen, duurzame energie en woningen niet als norm (als grens), maar als geconcretiseerde ambitie opnemen.
- Voor duurzame energie in gebiedsontwikkelingen de norm BENG (bijna energieneutrale gebouwen) opnemen.
- Normen voor fietsparkeren verder onderzoeken, maar geen fietsparkeernormen (en autoparkeernormen) in de Omgevingsvisie op te nemen. Elke aanpassing daarvan zou immers een actualisatie van de hele Omgevingsvisie betekenen. Zulke normen horen eerder thuis in een nota over parkeernormen, zoals de parkeernormennota die parallel aan de Omgevingsvisie aan de gemeenteraad wordt aangeboden. In de Omgevingsvisie beschrijven we al de gewenste richting. In deze zienswijzennota zijn de voorgestelde beleidswijzigingen uit de parkeernormennota opgenomen de reactie op [mobiliteit](#). Verder concretiseren we de reeds opgenomen normering van STOMP (prioritering van mobiliteit) in de Omgevingsvisie, wat betreft de mogelijke toepassing ervan. Denk daarbij aan het toepassen van de norm bij verkeersregelinstallaties en bij het bepalen van parkeernormen.
- Voor hoogte de normering uit de ontwerp Omgevingsvisie vooralsnog handhaven. In de praktijk zijn we al kritisch op hoogte en benutten we de mogelijkheden zelden. Meer of minder hoogte is een kwestie van maatwerk. We willen graag bij de gebiedsagenda's en op basis van goede analyses (cultuurhistorie, architectuur, landschap) bezien wat passend is: zorgvuldigheid boven snelheid.
- Voor voorzieningen zoeken we geen 'normering', maar eerder een indicatie van wat in de toekomst nodig zal zijn. Het onderzoek daarnaar is al in de ontwerp Omgevingsvisie opgenomen.

Een duidelijker ruimtelijke vertaling

Een derde verbetering is duidelijker beschrijven hoe de doelen en maatregelen fysiek een plek in Hilversum kunnen krijgen en hoe we daarbij rekening kunnen houden met de bestaande ruimtelijke kwaliteiten. Over de ontwerp Omgevingsvisie en de vraag hoe de ruimtelijke vertaling/kwaliteiten beter in de Omgevingsvisie op te nemen, hebben wij advies gevraagd aan de **Commissie Ruimtelijk Kwaliteit en Monumenten**. Het advies van de commissie is bijlage C. In bijlage E (uitwerking ruimtelijke kwaliteit) doen wij een voorstel hoe dat advies te verwerken in de definitieve Omgevingsvisie. Onderdelen daarvan zijn het opnemen van een heldere kaart met 'gebiedstypen' en het uitwerken van een methodiek voor het in beeld brengen van ruimtelijke kwaliteiten en een zorgvuldige inpassing van veranderingen. Die zullen in de praktijk toegepast kunnen worden bij het opstellen van gebiedsagenda's. Drie afbeeldingen uit dat voorstel zijn hieronder opgenomen, om te illustreren hoe die methodiek in de Omgevingsvisie verbeeld kan worden. [Paragraaf 3d](#) gaat hier verder op in.

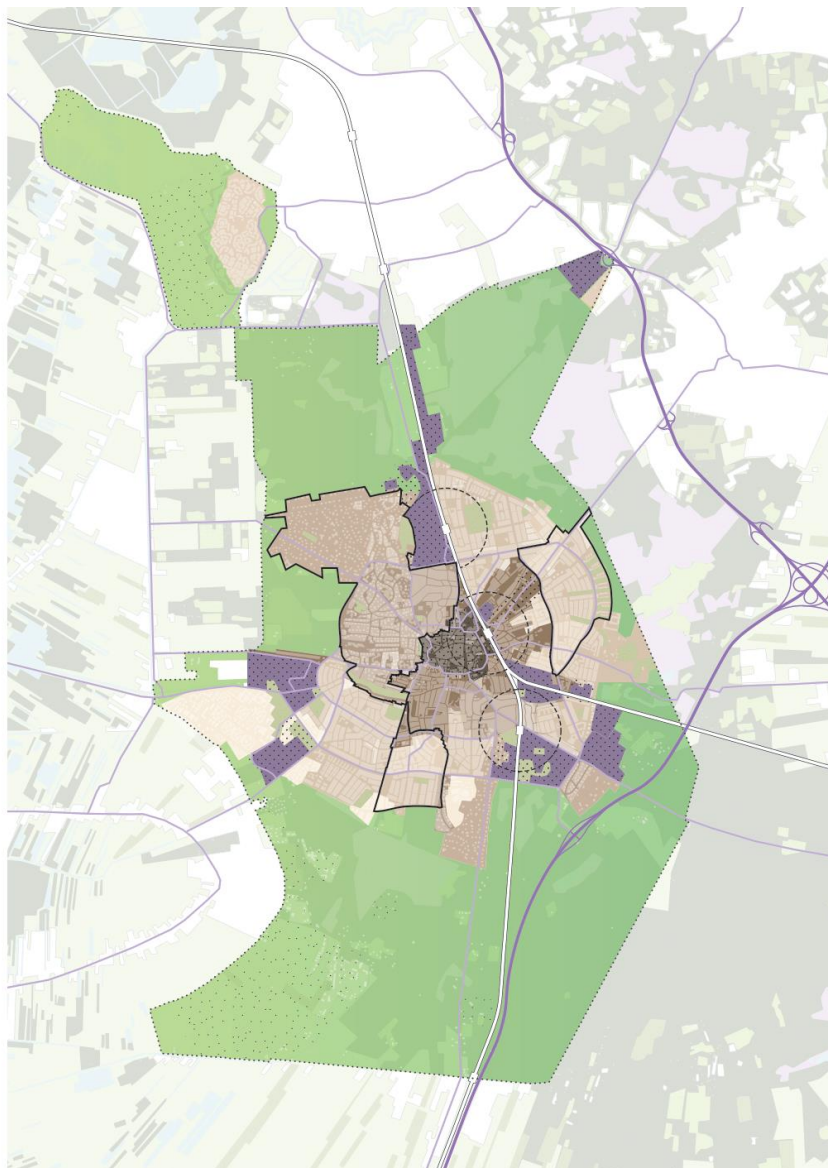
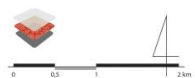
Gebiedstypen

- gemeentegrens
- bestaande bebouwing van villa tot bouwblok

Deze kaart geeft een gebiedsindeling op hoofdlijnen. Binnen gebiedstypen zijn verschillen mogelijk op bouwblkniveau.

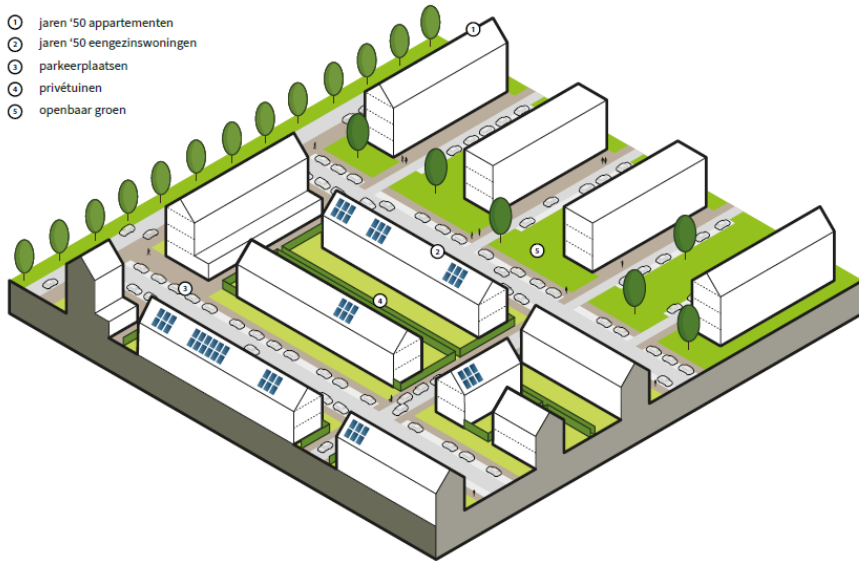
- centrum binnenstedelijk wonen
- dorps uitbreiding
- kleinschalige villawijk
- villapark
- tuinstad
- tuinwijk
- naoorlogse uitbreiding
- gemengde gebieden bedrijventerreinen, zorginstellingen e.d.
- campussen & stationsomgevingen
- dynamische gebieden
- beschermde stadsgezichten
- laagdynamische gebieden
- buitengebied
- landgoederen, vliegveld & agrarische bedrijven
- mastwerk

N.b. nog check doen op recente bebouwing (laag bouwblkken is uit 2019)

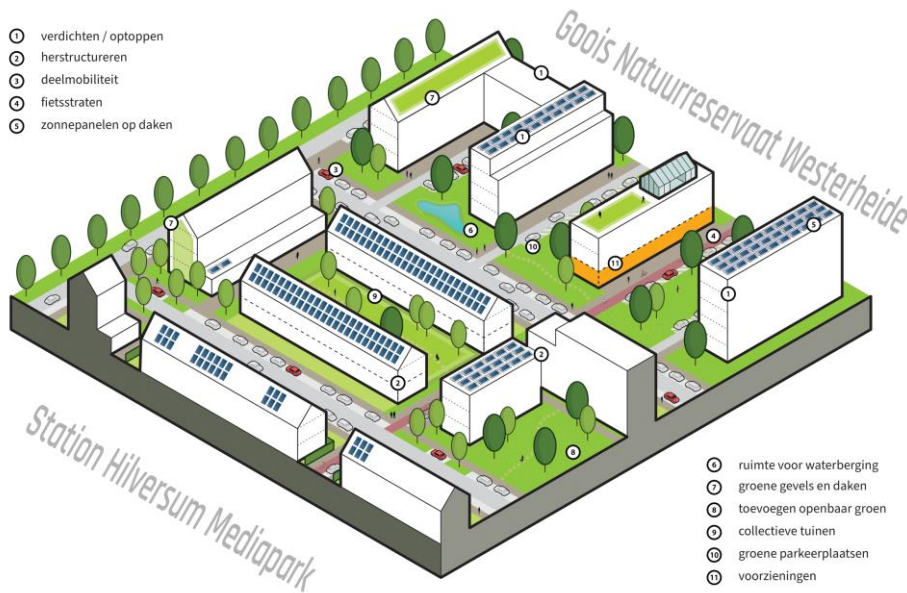

Figuur 1 Kaart met gebiedstypen

- ① jaren '50 appartementen
- ② jaren '50 eengezinswoningen
- ③ parkeerplaatsen
- ④ privétuinen
- ⑤ openbaar groen

- ① verdichten / optoppen
- ② herstructureren
- ③ deelmobiliteit
- ④ fietsstraten
- ⑤ zonnepanelen op daken

- ① ruimte voor waterberging
- ② groene gevels en daken
- ③ toevoegen openbaar groen
- ④ collectieve tuinen
- ⑤ groene parkeerplaatsen
- ⑥ voorzieningen

3b. Hoofdlijn reactie op zienswijzen

We maken onderscheid in onderwerpen die vaak (3b1) en minder vaak (3b2) voorkomen. Per onderwerp is aangegeven welke aanpassingen van de Omgevingsvisie worden voorgesteld. In de beantwoording van zienswijzen in hoofdstuk 4 wordt vaak naar deze reactie op hoofdlijnen verwezen door middel van links. Hoofdstuk 6 geeft een totaaloverzicht van alle voorgestelde wijzigingen.

3b1. Onderwerpen die vaak voorkomen

De meest genoemde onderwerpen in de zienswijzen gaan over de verwerking van de participatieopbrengst in de Omgevingsvisie en het concretiseren van doelen. Inhoudelijk gaat het het meest om het vraagstuk 'stad en dorp' in relatie tot groei, hoogte en behoud van het illusielandchap. Verder zijn er relatief veel zienswijzen over openbare ruimte en groen, mobiliteit en duurzaamheid/energietransitie.

Over de verwerking van de participatieopbrengst

Er zijn relatief veel zienswijzen die de participatieopbrengst uit fase 2 beschrijven in termen van 'behoud van het dorps karakter, meer openbaar groen, geringe groei, geen hoogbouw, behoud van illusielandchap en meer ruimte voor de fiets'. De stelling in deze zienswijzen is dat deze participatieopbrengst niet goed in de Omgevingsvisie is verwerkt.

De opbrengst van de participatie is helder geformuleerd in de zogenaamde '[denkrichting](#)': 17 principes die de gemeenteraad in juli 2022 heeft vastgesteld als basis voor de op te stellen Omgevingsvisie. In de beschrijving van indieners lezen we onderdelen van enkele principes.

- 'Behoud van het dorps karakter'. In de denkrichting staat daarover principe 5: *Dorp én stad: Hilversum is een regionale centrumgemeente in balans die het beste van twee werelden biedt: dorps karakter (voorzieningen dichtbij in de wijken) en stadse voorzieningen (cultuur, ziekenhuis, centrum, sport). Hilversum is een woon- én een werkgemeente.*
- 'Meer openbaar groen'. Dit is onderdeel van principe 10: *Natuur in en om de stad beschermen en versterken. We nemen maatregelen om de kwetsbare natuur om Hilversum heen te beschermen. Bijvoorbeeld door delen van het buitengebied (periodiek) rust te geven om te laten herstellen. Meer groen in de stad kan zorgen voor een lagere belasting van de natuurgebieden. We onderzoeken een bomennorm bij nieuwbouwplannen. Zowel binnen als buiten de stad vergroten we de biodiversiteit.*
- 'Geringe groei' gaat over principe 7. *Gematigde groei voor vitaliteit. Een zekere mate van groei is wenselijk met oog op een vitale toekomst van Hilversum. Door te ontwikkelen blijft de stad levendig en de wijken en buurten gezond. Het bevordert doorstroming op de woningmarkt en houdt voorzieningen in buurten levensvatbaar. Uit de participatie blijkt geen draagvlak voor een fors groeiscenario, opgelegd van bovenaf. Er is net zo weinig draagvlak voor een 'stand-still' scenario. Wat dan resteert is een scenario van gematigde groei. Dat past bij Hilversum.*

- Het woord ‘illusielandchap’ komt in de denkrichting niet voor. ‘Behoud van illusielandchap’ past bij principe 6 *Ontwikkelen binnen de bestaande stad. We koesteren de natuur en het idee van de compacte tuinstad. Daarom vernieuwen en ontwikkelen we alleen binnen de bestaande stadsgrenzen en niet daarbuiten.*
- ‘Meer ruimte voor de fiets’ is onderdeel van principe 14 *De mobiliteitstransitie doorzetten. We zetten de ingezette transitie van vervoermiddelbezit naar -gebruik door. Dit is een transitie van de lange adem. Fiets, OV en deelmobiliteit komen steeds centraler te staan: die krijgen letterlijk meer ruimte. De ruimte voor de auto wordt geleidelijk beperkter. We leggen geen nieuwe grootschalige infrastructuur voor de auto aan, maar kijken wel kritisch naar het verkeerscirculatieplan. We leggen waar nodig beperkingen op aan auto- en vrachtverkeer.*

Wij menen dat de participatieopbrengst uitgebreider en diverser is dan hoe insprekers die beschrijven. Daarom nemen we die niet 1-op-1 over. In de zienswijzen zien we de spanning bij enkele onderwerpen in de participatie (bijvoorbeeld over ontwikkeling van Hilversum, hoogte en automobilititeit) terugkeren. Wij stellen voor hier de denkrichting uit de participatie te blijven volgen, als aanzet voor doelen en maatregelen in hoofdstuk 4.

Voorgestelde aanpassing in de Omgevingsvisie: ‘illusielandchap’ opnemen in principe 6 (*‘we koesteren de natuur, het illusielandchap en het idee van de compacte tuinstad’*)

In vervolg op het vorige punt verzoeken indieners de raad opdracht te geven tot het herschrijven van de Omgevingsvisie en die opnieuw in de inspraak te brengen, alvorens te starten met gebiedsagenda’s.

Wij adviseren hier negatief op. De keuzes in de Omgevingsvisie volgen uit de participatieopbrengst (denkrichting). In de ontwerp Omgevingsvisie staat uitgebreid beschreven hoe de denkrichting is vertaald naar doelen en aanzetten voor maatregelen. Er zijn veel zienswijzen die oproepen tot concretisering en meer objectivering van de Omgevingsvisie. Wij stellen voor met die zienswijzen de Omgevingsvisie verder te verbeteren. Hoofdstuk 6 doet ook een voorstel voor een verbeterde opzet van de Omgevingsvisie. Mocht de raad de zienswijze wel overnemen, dan doet het college de gemeenteraad eerst een voorstel over de kosten en tijdsbeslag die met een extra inspraakronde samenhangen.

Voorgestelde aanpassing in de Omgevingsvisie: geen.

Dezelfde indieners roepen de politiek op zich langjarig aan de Omgevingsvisie te verbinden.

Die oproep ondersteunen wij. Het was naar ons idee ook de intentie in het Plan van Aanpak dat door de gemeenteraad is vastgesteld.

Voorgestelde aanpassing in de Omgevingsvisie: geen.

Concretisering van doelen

Veel zienswijzen roepen op tot concretere en meer toetsbare normen. Dit is ook een belangrijk advies van de commissie MER.

We volgen het advies van de commissie MER om voor alle doelen van de ontwerp Omgevingsvisie indicatoren te benoemen. De indicatoren concretiseren de ambities en maken ze volg- en toetsbaar. Dit hebben wij uitgewerkt in bijlage D: concretisering van doelen en toetsingskader. Wanneer de gemeenteraad de indicatoren heeft vastgesteld, kunnen we het toetsingskader verder uitwerken.

Voorgestelde aanpassing in de Omgevingsvisie: alle indicatoren uit bijlage D in de Omgevingsvisie verwerken bij de bijbehorende doelen in hoofdstuk 4. Na vaststelling van indicatoren het toetsingskader verder uitwerken zoals beschreven in bijlage D.

Stad en dorp in relatie tot groei, hoogte en behoud van het illusiële landschap

Een relatief groot aantal zienswijzen roept op tot het beperken van de mogelijkheden voor groei in de Omgevingsvisie en het behouden van het dorp: minder ruimte voor werk, niet 6.000 woningen maar 3.000 woningen bouwen en geen hoogbouw. Dit wordt in een aantal zienswijzen beargumenteerd vanuit de wens het illusiële landschap te behouden. Minder zienswijzen roepen op tot behoud van de stad, de noodzaak tot economische ontwikkeling en de bouw van 6.000 woningen als antwoord op bijvoorbeeld de vergrijzing en mogelijkheden voor specifieke doelgroepen. Er zijn enkele zienswijzen die onderschrijven dat Hilversum stad én dorp is. Een enkele zienswijze hecht geen belang aan behoud van het illusiële landschap.

Die zienswijzen die oproepen tot het beperken van de mogelijkheden, doen concrete voorstellen voor lagere hoogtenormen voor gebouwen in Hilversum: rondom OV-knooppunten 30 meter, in de spoorzone 30 meter, op campussen 25 meter, Media Park 25 meter, Arenapark 25 meter, Kerkelanden 25 meter en dan alleen in de directe nabijheid van bestaande hoogbouw. En dat er aan geen enkele rand van Hilversum boven de boomgrens (=20 meter=5 bouwlagen) gebouwd mag worden. Bepaal in gebiedsagenda's waar de bouwhoogte passend is en formuleer concrete doelstellingen op het gebied van het behoud van voldoende daglicht, privacy, rust en openbaar groen in de omgeving van hoogbouwprojecten. Specifieke aandacht gaat uit naar hoogte bij de rand van natuurgebieden (zachte overgang stad-landschap).

Groei is in de ontwerp Omgevingsvisie geen ambitie of doel op zich, maar een middel of een gevolg van gemaakte keuzes. In de ontwerp Omgevingsvisie staat daarover: *“Hilversum wil daarbij het concept groei graag anders definiëren: van 'meer' naar 'van toegevoegde waarde'. Ontwikkeling van inwoneraantal, aantal woningen of aantal bedrijven staan niet op zichzelf, maar zijn nadrukkelijk verbonden aan het behoud of het verbeteren van het welzijn van inwoners, de ruimtelijke kwaliteit, identiteit, landschap en natuur en een gezonde economische structuur”*. De keuzes in de ontwerp Omgevingsvisie zijn niet lichtvaardig voorgesteld. Hilversum hoeft niet zo nodig 'te groeien om het groeien'. Tegelijk kunnen we onze ogen niet sluiten voor de huidige situatie van woningnood voor veel doelgroepen en demografische ontwikkelingen. Die vragen om aanvulling en vernieuwing van de woningvoorraad en de voorzieningen. Binnen dit krachtenveld kiest Hilversum nadrukkelijk voor een weloverwogen ontwikkeling: gericht ruimte beschikbaar stellen. Ruimte voor werk, ruimte voor groen, ruimte voor energietransitie, ruimte voor huisvesting voor werknemers voor kritische

economische sectoren, levensloopbestendige woningen of woonvormen waarin ouderen langer zelfstandig thuis kunnen wonen en sterke wijken met meer voorzieningen (huisartsen en wijkzorg, ontmoetingsplekken, sport en cultuur, beweegvriendelijke openbare ruimte). Door gericht woningen, werk en voorzieningen te ontwikkelen en vernieuwen, blijft de stad levendig en de wijken gezond. Het bevordert doorstroming op de woningmarkt, houdt de stadse voorzieningen én de voorzieningen in de wijken levensvatbaar en helpt om de uitgaven van de gemeente in het sociaal domein beheersbaar te houden. De verschillende opgaven en de keuze voor het uitsluitend vernieuwen en ontwikkelen binnen de bebouwde kom heeft geleid, tot de hoofdkeuze van meervoudig ruimtegebruik. Om de druk op de openbare ruimte te verminderen is een nieuwe prioritering in de openbare ruimte voorgesteld.

In onze visie is Hilversum stad én dorp. De grote verscheidenheid aan gebieden kent vele gradaties van stadse en dorpse kenmerken. Wij denken dat wij de genoemde 6.000 woningen (5.000 in reeds bekende 'harde' en 'zachte' ontwikkelingen, 1.000 in bestaande stenen) binnen Hilversum kunnen realiseren, rekening houdend met het illusiële landschap en de bepalende ruimtelijke kenmerken in gebieden. Halvering van het aantal woningen is daar niet voor nodig.

Voor het vinden van ruimte voor de economische opgave (51,5 hectare voor een gezonde economische ontwikkeling) zijn verschillende ruimtelijke strategieën denkbaar. Zo bestaat de behoefte aan ruimte voor werk voor circa 38,5 hectare uit bedrijventerrein en circa 130.000 m² uit kantoorruimte (Economisch Perspectief 2040). Bij de ruimtebehoefte voor bedrijventerreinen is nog beperkt rekening gehouden met de grote ruimtebehoefte die volgt uit de transitie naar een circulaire economie. Met een strategie van 'het bedrijf op de juiste plek' kan gekeken worden of door verplaatsing en verdichting de bestaande of voorziene ruimte voor werken beter benut wordt. Dat vraagt om een strategie waarin bedrijven met een lage milieucategorie of kantoorhoudende functies op onze bestaande bedrijventerreinen verleid worden om zich te vestigen op één van onze kantorenlocaties of in het gemengde woon-werkmilieu. Zo creëren we nieuwe vestigingsmogelijkheden op de bestaande bedrijventerreinen en hoeft de volledige opgave van hectares niet als nieuw bedrijventerrein gerealiseerd te worden. Om bedrijven te kunnen verleiden is het belangrijk tot 2040 jaarlijks over een kwantitatief en kwalitatief voldoende divers aanbod te beschikken waar bedrijven, passend bij de fase waarin ze zitten, naar toe kunnen verhuizen. Dit laat onverlet dat ruimte voor nieuwe bedrijvigheid nodig is en blijft.

In onderstaande tabel staan naast elkaar de hoogten uit de Structuurvisie Hilversum 2030 en de voorstellen van de indieners van zienswijzen:

	Hoogten Structuurvisie Hilversum 2030	Indieners
OV-knooppunten	Stationsgebied: 38-45 meter	30 meter
Spoorzone		30 meter
Campussen		25 meter
Media Park	30 meter	25 meter
Arenapark	30 meter	25 meter
Kerkelanden	50 meter	25 meter
Randen van de stad	25 meter	20 meter (boomgrens)

Wat betreft hoogte gaan we er in de ontwerp Omgevingsvisie vanuit dat Hilversum op bepaalde plekken dorp en op bepaalde plekken stad is. Op sommige plekken is hoogte niet passend en op andere plekken (rondom OV-knooppunten, winkelgebieden, op campussen en op plekken waar al hoogte is) wel. De hoogten uit de door de raad vastgestelde bestemmingsplannen zijn leidend. Verder zijn in de ontwerp Omgevingsvisie de hoogtes uit de Structuurvisie Hilversum 2030 aangehouden, met als notie dat die hoogten in de praktijk zelden volledig worden benut. Een goed voorbeeld is het stationsgebied: in het ontwerp bestemmingsplan is een hoogte van 28 meter opgenomen. Daarnaast staat in de ontwerp Omgevingsvisie dat we in woonwijken en werklocaties goed kijken waar 2 tot 4 woonlagen goed aansluiten bij de omgeving en waar 5 tot 6 lagen passend kan zijn, met als maximum 25 meter.

Wij lezen de zienswijzen over hoogte vooral als het willen beschermen van ruimtelijke kwaliteiten in fraaie woonwijken, zoals de beschermde stadsgezichten, Bloemenbuurt, Oost en Zuid. Die gedachte kunnen wij ons goed voorstellen. Dat geldt ook voor de zienswijze 'bepaal in gebiedsagenda's waar de bouwhoogte passend is'. Dit sluit goed aan bij zienswijze 74, die voorstelt ruimte te creëren om tot win-win situaties te komen. Ons voorstel om ruimtelijke kwaliteiten beter te borgen in de Omgevingsvisie en gebiedsagenda's is opgenomen als bijlage E: goede verkenningen vanuit cultuurhistorie, landschap en stedenbouw/architectuur als basis en een heldere methodiek om 'veranderbaarheid' bij verschillende gebiedstypen.

Samengevat vinden wij het geen goed idee om zonder onderbouwing op voorhand hoogten te beperken. De voorgestelde beperkingen zijn vanuit het illusielandschap bezien niet op voorhand nodig. Het zorgvuldig analyseren en bepalen van hoogten in gebiedsagenda's is wat het college betreft de weg vooruit. Daarbij geven we graag mee dat het *ook* mogelijk is om de overgangen van stad naar landschap te versterken, zoals we bijvoorbeeld bij Arenapark voornemens zijn te doen.

Voorgestelde aanpassing in de Omgevingsvisie: de methodiek in bijlage E uitwerken in de Omgevingsvisie en hoogte zorgvuldig onderzoeken in de gebiedsagenda's. Aantallen woningen, ruimte voor werk en hoogten handhaven.

Buitengebied, water en bodem

Over het buitengebied, water en bodem zijn uiteenlopende zienswijzen ingediend:

- *3 zienswijzen onderstrepen het principe water en bodem sturend. Een ervan roept op de Kaderrichtlijn Water concreter te maken. 1 zienswijze pleit voor een hogere grondwaterstand.*
- *2 zienswijzen vinden dat in het buitengebied plek moet zijn voor bedrijfsvoering: regeneratieve landbouw.*
- *3 zienswijzen roepen op het vliegveld niet te bebouwen. 1 roept op dat juist wel te doen. 1 zienswijze pleit voor het maken van een natuurgebied van het MOB-terrein.*
- *3 zienswijzen roepen op het Rondje Hilversum bij Kerkelanden aan te sluiten op het fietsknooppuntennetwerk (en niet het rondje over grond van Wijdmeren te completeren).*
- *2 zienswijzen roepen op om aandacht te hebben voor hittestress bij dieren door bepalingen op te nemen over schuilgelegenheden.*

- *GNR en Natuurmonumenten roepen onder andere op landgoederen te ontwikkelen met behoud van waarden en oog op beheer, het planologisch regelen van natuurgebieden, het nadrukkelijk benoemen van ecologische verbindingen tussen natuurgebieden en ontsnippering.*
- *1 zienswijze pleit voor een zwemvijver bij Anna's Hoeve.*

Water en bodem zijn bepalend voor een duurzame instandhouding van het landschap en de basis voor herstel van biodiversiteit. Water en bodem bepalen daarom wat er kan en wat er niet kan. Inspanning 9 van het Programma Groen gaat over dit onderwerp: zorgen voor toekomstbestendige natuurgebieden en landschappen. De landschappen en natuurgebieden rondom Hilversum zijn onderhevig aan verandering. Met de opgaven waar we voor staan, zoals de gevolgen van klimaatverandering, overmatige stikstofdepositie, etc., is het belangrijk om te zorgen voor toekomstbestendige natuurgebieden en landschappen die aangepast zijn aan en/of bijdragen aan het oplossen van deze opgaven. De landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten zijn hierbij uitgangspunten. Ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied moeten bijdragen bij aan het vergroten van biodiversiteit en zorgen voor voldoende ruimte voor ecologische verbindingen. Regeneratieve landbouw past in dat beeld. Samen met de gebiedspartners en eigenaren moet worden uitgewerkt hoe die toekomstbestendige natuurgebieden en landschappen gerealiseerd kunnen worden.

In 2027 moet voldaan worden aan de Kaderrichtlijn Water. In de ontwerp Omgevingsvisie werd al gesteld dat we in alle gebieden in Nederland moeite hebben om op tijd aan deze Europese richtlijn te gaan voldoen. De minister van I&W heeft om die reden recent (april 2023) aangekondigd een extra Kaderrichtlijn Water-Impulsprogramma te zullen starten. Een maximale inspanning om op tijd aan de kaders te voldoen. De opgave is complex en overstijgt gemeente- en provinciegrenzen. Het vergt intensieve samenwerking tussen gemeenten, Rijk, provincies en waterschappen. In een recente samenwerkingsovereenkomst (december 2022) zijn de rollen en verantwoordelijkheden van waterschap en gemeente verhelderd. Per 1 januari 2024 is het Waterschap verantwoordelijk voor beheer en onderhoud van oppervlaktewater. De gemeentelijke verantwoordelijkheid gaat vooral over de afvalwater-, hemelwater- en grondwaterzorgplicht en de gevolgen daarvan voor de oppervlaktewaterkwaliteit. Via het Gemeentelijk Watermanagementplan geven we al invulling aan deze verantwoordelijkheid. Met de samenwerkingsovereenkomst Waterschap en hierin genoemde concrete projecten Oude Haven en Gooise Vaart zetten we goede stappen. Het Waterschap heeft de beschikking over de gelden voor de Kaderrichtlijn Water en stelt in 2024 het Watergebiedsplan Hilversum op. Hiermee krijgen deze wateren een belangrijke kwaliteitsimpuls en worden natuurwaarden versterkt. In het op te stellen Watergebiedsplan Hilversum zullen aanvullende maatregelen, bijvoorbeeld waar het gaat om de aanpak van foute lozingen, worden geformuleerd. Als gemeente zullen we actief bijdragen aan het opstellen van het plan. We verwachten dat hiermee ook gelden uit de Kaderrichtlijn Water vrij zullen komen om het maatregelenpakket gerealiseerd te krijgen.

Voor het rondje Hilversum staat in het Programma Groen op kaart 10 een zoekgebied aangegeven. We maken in de Omgevingsvisie nog geen definitieve tracékeuze, maar kijken daar verder naar. De inbreng uit de zienswijzen wordt daarbij betrokken.

Ten aanzien van het MOB-terrein en het vliegveld geldt dat de huidige bestemming uitgangspunt is voor deze terreinen. We zien daarbinnen mogelijkheden voor circulaire activiteiten. De ontwerp Omgevingsvisie doet ook geen andere voorstellen. De ligging in een belangrijke landschappelijke overgangszone van hoge, droge gronden naar natte gronden is reden om geen functies of bestemmingen toe te staan die de landschappelijke kwaliteiten en potenties bedreigen.

Wij nemen de zienswijzen over het creëren van schuilgelegenheden voor weidedieren over. Ons voorstel is om dit 1-op-1 over te nemen uit de Omgevingsverordening Noord-Holland 2040. Die bevat bepalingen die schuilstallen mogelijk maken en alternatieven zoals bomen, struiken, een mobiele schuilgelegenheid of een hitteparaplu.

Eerder onderzoek naar de mogelijkheden om van een van de vijvers op Anna's Hoeve zwemvijvers te maken toonde aan dat dat niet mogelijk was. Bovendien wil de terreineigenaar GNR dit niet. Deze zienswijze nemen wij daarom niet over.

Voorgestelde aanpassing in de Omgevingsvisie:

- Expliciet aangeven dat in het buitengebied ook plek moet zijn voor bedrijfsvoering: regeneratieve landbouw
- Nadrukkelijker de samenwerkingsovereenkomst met gebiedspartijen voor water benoemen, met: verantwoordelijkheid Waterschap voor beheer en onderhoud oppervlaktewater per 1/1/2024, gezamenlijke ambitie gericht op verder verduurzamen en toekomstbestendig maken van het oppervlaktewatersysteem. Verder de concrete projecten Oude Haven en Gooise Vaart gericht op het schonen van de waterbodem en het beperken van vervuiling in de toekomst benoemen als belangrijke stappen om te gaan voldoen aan de richtlijn. Deze projecten zijn onderdeel van uitvoeringsprogramma Groen. Ten slotte het Watergebiedsplan Hilversum noemen, dat het Waterschap gaat opstellen in 2024 en waar de gemeente graag aan bijdraagt.
- Aanscherping van de tekst over rondje Hilversum.
- Expliciet opnemen dat de Omgevingsvisie geen concrete voorstellen doet om de functies van het MOB-terrein en het vliegveld te veranderen.
- Onderschrijven van het belang van schuilgelegenheden voor weidedieren conform de omgevingsvisie Noord-Holland.

Openbare ruimte: prioritering en normering groen

Er is draagvlak voor de in de Omgevingsvisie genoemde prioritering voor de openbare ruimte (water en bodem eerst, ruimte voor ontmoeting, lopen/fietsen en auto als sluitstuk). Een aantal zienswijzen benoemt dat expliciet. Enkele zienswijzen geven aan dat de prioritering in lopende projecten (Gijsbrecht, Kerkbrink en ook de Havenstraat) nu al concreter moet worden toegepast. Relatief veel zienswijzen roepen op tot meer openbaar groen en dat te normeren (25 m² extra groen per woning). Een enkeling vindt dat meer binnenstedelijk groen niet nodig is vanwege de nabijheid van natuurgebieden. Ook relatief veel zienswijzen vragen aandacht voor mensen met een beperking, de inclusieagenda en de toegankelijkheid van gebouwen en de openbare ruimte. Enkele

zienswijzen roepen op tot het verbieden van verharding in tuinen, opleggen van normen voor groen in (privé)tuinen en het stimuleren van vergroening van (privé)tuinen.

We zijn blij met de ondersteunende zienswijzen voor de prioritering in de openbare ruimte. Er zijn enkele zienswijzen die pleiten voor directe en strikte toepassing van deze prioritering in enkele al lopende projecten (De Gijsbrecht, Kerkbrink) en de Havenstraat. Wij merken daarbij op dat de prioritering samenhangt met ander beleid dat wordt voorgesteld, zoals een duurzaam en innovatief mobiliteitsbeleid. Zulk 'flankerend' beleid is nodig om de prioriteit in de openbare ruimte succesvol te kunnen wijzigen. Als dat flankerend beleid er niet is, zullen problemen die ontstaan door onmiddellijke toepassing van de prioritering op andere gebieden afgewenteld worden. Dat willen we niet. Wij zien de prioritering in de openbare ruimte dus als groeimodel. Dat maakt dat keuzes en ontwerpen die we nu voor de inrichting maken zo robuust als mogelijk zijn, in de geest van de prioritering. Voor De Gijsbrecht betekent dat bijvoorbeeld dat we eerste stappen zetten: meer ruimte voor gevarieerde beplanting met een jaarrond aantrekkelijk beeld in combinatie met opvang van regenwater, meer ruimte voor de stalling van allerlei soorten fietsen en ruimte voor terrassen en zitgelegenheden. De inrichting moet toekomstbestendig zijn, zodat in een fase waarin het flankerend mobiliteitsbeleid operationeel is, de prioriteiten voor de openbare ruimte uit de Omgevingsvisie maximaal kunnen worden gesteld, bijvoorbeeld door de ruimte voor de auto te beperken. Ruimtes in het ontwerp kunnen dus in de toekomst anders worden ingevuld. Zouden we nu de auto van De Gijsbrecht halen, dan leidt dat zonder flankerend beleid op omliggende wegen tot problemen.

Wat betreft de groennormen stellen we voor verschillende gebieden in Hilversum de streefpercentages groen uit het programma Groen in de Omgevingsvisie op te nemen. Dat hebben we in bijlage D (concretisering van doelen en toetsingskader) verwerkt. Een enkelvoudig getal per woning doet ons inziens geen recht aan de verschillen tussen de wijken van Hilversum. Uit de streefpercentages spreekt een forse ambitie. In het verdere onderzoek naar normering van groen dat in de ontwerp Omgevingsvisie was aangekondigd gaan we nader op de streefpercentages in. Daarbij willen we een koppeling maken met 'kwaliteit boven kwantiteit' om het gebruik door mens en dier te vergroten. En we willen bepalen in hoeverre we groene gevels en daken (privaat groen) kunnen meetellen als openbaar groen.

De aandacht die gevraagd wordt voor het gebruik van de openbare ruimte door mensen met een beperking vinden we terecht. Dit is ook een actiepoint vanuit de Uitvoeringsagenda Lokale Inclusie 2023-2026 (VN-verdrag rechten van mensen met een handicap of een beperking). Hoewel vooral winst in het ontwerpproces van de inrichting van gebieden kan worden behaald, kan er in de Omgevingsvisie meer aandacht voor zijn. We stellen voor de tekst uit de Uitvoeringsagenda over te nemen: "De fysieke wereld buiten de voordeur van je eigen huis kan leiden tot uitsluiting voor mensen met een beperking of handicap. De ambitie van de gemeente is dat de gebouwde omgeving toegankelijk is voor iedereen, zoals openbare gebouwen maar ook de buitenruimte met zijn straten, parken en bepaalde speelplekken. Zodat alle mensen er kunnen doen wat zij volgens de bestemming komen doen, ongeacht de beperking of handicap van de persoon zelf. Door dit in de Omgevingsvisie op te nemen, wordt de toegankelijkheid voor mensen met een handicap of beperking bij (her-) ontwikkelingen van de gebouwde omgeving meegenomen."

Wij onderschrijven de intentie van de zienswijzen die oproepen op tot verbieden van verharding in tuinen en het opleggen van normen voor groen in tuinen om vergroening van tuinen te stimuleren. Wij denken echter niet dat zulke verboden en normen voor de bestaande stad uitvoerbaar en handhaafbaar zijn. Wij zetten ons beleid van het verstrekken van informatie en ondersteuning van acties als 'steenbreek' en 'tegelwippen' voort.

Voorgestelde aanpassing in de Omgevingsvisie:

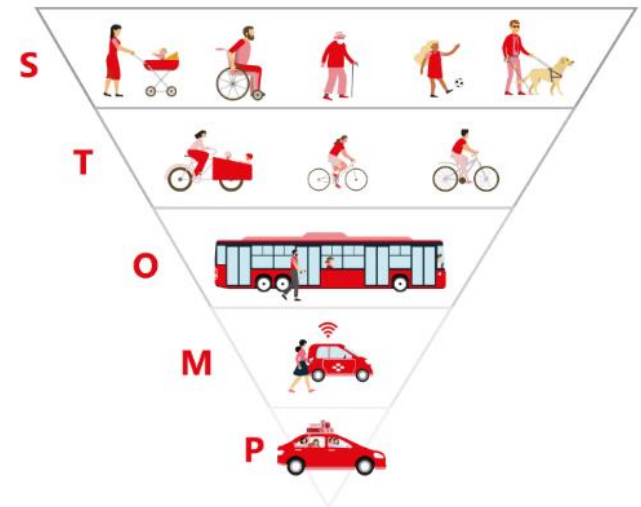
- De streefpercentages groen uit het programma Groen opnemen
- De tekst uit de Uitvoeringsagenda Lokale Inclusie over het gebruik van de openbare ruimte door mensen met een beperking overnemen

Mobiliteit

Relatief veel zienswijzen roepen op om meer ruimte voor de fiets te maken (ruimte, fietsroutes, fietsparkeerplaatsen), waarvan een groot aantal dat in verband brengt met het beperken van het autoverkeer. Er zijn ook enkele algemene oproepen om scherpere mobiliteitskeuzes te maken. Volgens velen moet de mobiliteitstransitie genormeerd worden, bijvoorbeeld door fietsers te prioriteren boven de auto bij verkeerslichten, autoparkeernormen én fietsparkeernormen op te nemen, autoparkeren te ontmoedigen, deelauto's te stimuleren, parkeren aan de rand van de stad aan te wijzen, de snelheid op autowegen terug te brengen naar 30 km/uur, het ontmoedigen van doorgaand vrachtverkeer en het behoud van de intercitystatus. De principes 'STOMP' en '15 minutenstad' uit de Omgevingsvisie worden enkele keren onderschreven. Enkele zienswijzen roepen op het autogebruik en het autoparkeren niet te bemoeilijken.

We lezen in veel zienswijzen steun voor de beweging naar een meer duurzame mobiliteit. De prioritering van mobiliteit volgens het STOMP-principe wordt onderschreven. Volgens het STOMP-principe kan de mobiliteit onderverdeeld worden in Stappen, Trappen, Openbaar Vervoer, Mobility as a Service (MaaS) en de Particuliere auto. De mens staat hierbij centraal. Door functiemenging en compactheid waar mogelijk toe te passen ontstaan beloopbare gebieden (S). Samen met fietsen (T) hebben dit soort verplaatsingen op wat kortere afstanden de voorkeur, omdat het gezonde en schone verplaatsingen betreffen. Voor langere afstanden bieden fiets en OV uitkomst als schone en ruimte-efficiënte modaliteiten. MaaS kan dit gebruik vergemakkelijken en verder stimuleren. Omdat MaaS een slimme integratie van verplaatsingen over verschillende modaliteiten betreft, hebben verplaatsingen via M invloed op verplaatsingen via S, T, O en P (zie figuur). De privéauto geldt als sluitstuk. Dat wil overigens niet zeggen dat er geen plek mag zijn voor auto's.

Het principe van de 15-minutenstad is enkele keren onderschreven. Dit is een ruimtelijk concept waarbij alle dagelijkse basisbehoeften binnen een kwartier lopen of fietsen van huis te vinden moeten zijn. Over de ABC-mobiliteitsprofielen uit de ontwerp Omgevingsvisie zijn geen zienswijzen ingediend. Wij menen dat drie vergelijkbare principes (STOMP, 15-minutenstad en ABC-mobiliteitsprofielen) voor de Omgevingsvisie weinig toegevoegde waarde hebben en waarschijnlijk in combinatie met elkaar de nodige verwarring gaan opleveren. Het 15-minutenprincipe is weliswaar 'aaibaar', maar geeft in onze optiek onvoldoende focus. 15 minuten geldt voor de halve stad, terwijl sommige voorzieningen dichterbij in alle wijken nodig zijn. Het gaat er bovendien niet alleen om of voorzieningen bereikbaar zijn, maar ook of de voorzieningen voldoen: heeft de huisarts in de buurt ook plaats? Daarnaast zien we een onderscheid in wijkvoorzieningen en stedelijke voorzieningen; ieder met zijn eigen doelgroep en eisen t.a.v. beschikbaarheid en afstand. Stedelijke voorzieningen zijn immers vaak ook regionale voorzieningen. Iets vergelijkbaars geldt voor de ABC-mobiliteitsprofielen. De gedachte is aardig, maar onvoldoende scherp wat betreft de toepassing. Wij menen dat in de definitieve Omgevingsvisie met het principe van STOMP in combinatie met alle andere doelen en maatregelen kan worden volstaan.

Figuur 3 Visualisatie STOMP principe

Veel maatregelen uit de zienswijzen krijgen vorm in het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit, de nota Parkeerbeleid en de nota Parkeernormen 2023, die tegelijk met de zienswijzennota Omgevingsvisie aan de gemeenteraad worden aangeboden. Tussen de Omgevingsvisie en het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit is intensief afgestemd. Vanuit de zienswijzen worden veel maatregelen uit het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit, de nota Parkeerbeleid en de Nota Parkeernormen 2023 ondersteund en die kunnen – na besluitvorming door de gemeenteraad – in de definitieve Omgevingsvisie worden opgenomen/aangescherpt. Daarbij nemen we de zienswijzen over het opnemen van auto- en fietsparkeernormen in de Omgevingsvisie niet direct over. Als we normen in de toekomst willen aanpassen, moet immers de hele Omgevingsvisie aangepast worden. Parkeernormen horen in een parkeernota. Wel nemen we de principes en een aantal aanzetten voor de uitwerking van het Parkeerbeleid en de Nota Parkeernormen, die separaat aan de gemeenteraad worden voorgelegd, in de Omgevingsvisie op.

Voorgestelde aanpassing van de Omgevingsvisie:

Uit het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit:

1. Toepassing van het STOMP-principe bij het bepalen van prioriteit bij iVRI's (intelligente verkeersregelininstallaties) en het uitbreiden van het aantal iVRI's, met als doel een betere doorstroming bij verkeerslichten voor voetgangers, fietsers, scooters en auto's met ingestelde iVRI's. Hiermee wordt de reistijd voor voetgangers en fietsers beperkt en worden schone vormen van mobiliteit aantrekkelijker.
2. Een ambitie opnemen om de veiligheid te verbeteren door het maken van een veiligere verkeersomgeving voor alle verkeersdeelnemers door de snelheidsverschillen tussen de verschillende deelnemers te verlagen. Daardoor zal de hoeveelheid 'ernstige' ongevallen dalen.

3. Ten behoeve van verkeersveiligheid de snelheid binnen de bebouwde kom – daar waar dat kan – omlaag brengen van 50 km/uur naar 30 km/uur. Daarbij geldt dat de snelheid op de buitenring en de radialen 50 km/uur blijft. We onderzoeken de instelling van een 30 km/uur zone binnen de centrumring, om een autoluwe binnenstad te bevorderen. Er worden gesprekken met de provincie gevoerd om ook de snelheid op de wegen buiten de bebouwde kom te verlagen van 80 km/u naar 60 km/u.
4. Aanleggen van een hoogwaardig en volledig netwerk voor langzaam verkeer (fiets en voetganger), dat veilig (fysiek en sociaal), toegankelijk voor alle gebruikers en comfortabel is. Onderdeel daarvan is het onderzoeken van vijf doorfietsroutes Hilversum naar Loosdrecht, Amsterdam, Amersfoort, Huizen en Utrecht en fietspaden door de natuur. Een ander onderdeel is herstructurering van de woonstraat, met als doel meer ruimte voor wandelaars, fietsers en gemengd verkeer. Hierbij is extra aandacht voor de omgeving van scholen, verzorgingshuizen, sportparken en andere maatschappelijke voorzieningen.
5. Het realiseren van kansrijke koele, groene routes. Dat doen we door prioriteiten in het beheer- en onderhoudsprojecten af te stemmen op de prioriteiten uit het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit en het programma Groen.
6. Het realiseren in 2040 van 2.000 extra fietsparkeerplaatsen in Hilversum, boven op de lopende projecten zoals het stationsgebied (5.000 fietsparkeerplaatsen) en Bruisend Hart (2.000 fietsparkeerplaatsen).
7. Doorzetten van de Hillyhub en verder onderzoek naar mobiliteits- en goederenhubs bij Kerkelanden, Arenapark en buurtschap Crailo, in combinatie met het neerzetten van pakketkluisen.
8. Voorbereiden en invoeren van zero-emissiezones in 2027 binnen de centrumring en het winkelgebied op De Gijsbrecht.
9. Het verbeteren van ketenmobiliteit (deelvervoer) rond OV-knooppunten. Eerst bij station Hilversum, dan bij Sportpark en ten slotte bij Media Park.
10. Het aanbieden van meer deelauto's en -fietsen in de wijken, in combinatie met het plaatsen van meer laadpalen en het beschikbaar stellen van parkeervakken voor deelvervoer op straat. Het streven is het aantal publieke laadpalen in 2026 verdubbeld te hebben ten opzichte van 2022 (320 t.o.v. 160) en in 2035 1.000 publieke laadpalen te hebben. Doelstelling is verder om in 2030 in elke vier straten in heel Hilversum twee parkeervakken te hebben voor twee deelvervoer auto's om uiteindelijk in 2040 elke straat in Hilversum te voorzien van twee deelvervoer plekken.
11. Doen van verder onderzoek naar fietsparkeernormen. In Nederland zijn daar verschillende vormen voor bedacht op basis van CROW-normen.
12. Schrapen van de ABC-mobiliteitsmilieus en het principe van de 15-minutenstad.

Uit het raadsvoorstel Parkeerbeleid 2023 en de Nota Parkeernormen 2023

1. Overnemen van de vijf uitgangspunten voor het parkeerbeleid
 - a. **Het stimuleren van duurzame mobiliteitsopties door het hanteren van het STOMP-principe.** *Stomp staat voor Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobiliteitsdiensten en Privéauto. In die volgorde wordt het gebruik van de vervoerswijzen gestimuleerd voor bewoners, bezoekers en werknemers van Hilversum. Doel is om hen bewuste afwegingen te laten maken over de wijze van verplaatsing. Het parkeren en het bezitten van een eigen auto wordt duurder gemaakt en ontmoedigd, zodat er een extra prikkel om te kiezen voor een ander vervoerwijze ontstaat. Daarmee*

wordt het hebben of gebruik van een eigen auto niet onmogelijk gemaakt. Mensen die afhankelijk zijn van een auto moeten deze wel kunnen blijven gebruiken.

- b. **Het verlagen van de parkeerdruk tot aan de buitenring.** Het uitbreiden van betaald parkeren in de eerste straat waar gratis parkeren is, omdat daar de parkeerdruk te hoog is, leidt iedere keer tot de verschuiving van de parkeerdruk naar de eerstvolgende straat (waterbed-effect). Om dit te voorkomen wordt gereguleerd parkeren tot aan de buitenring ingevoerd. Hierdoor wordt dat effect minder. Naast de centrum-zone is er een schil- centrum zone. In de zone centrum geldt één parkeertarief en ook in de schil-centrum zone geldt één parkeertarief. De schil-centrum zone is vervolgens opgedeeld in 6 delen. Iedere vergunninghouder mag in zijn eigen zone-deel parkeren, maar ook in het aangrenzende gebied. Dit om eventuele drukte op te vangen in het naastgelegen deel.
 - c. **Het terugbrengen van het aantal parkeervergunningen.** Er wordt een beperkt aantal vergunningen per adres uitgegeven. Voor woningen zal dat nog maar 1 parkeervergunning per adres zijn. Dat geldt voor de nieuwe aanvragen. Mensen die al over meerdere auto's (en vergunningen) beschikken, behouden deze vergunningen, zolang ze niet verhuizen. Dit om te voorkomen dat bewoners door veranderend parkeerbeleid in de problemen komen. Voor nieuwe bewoners (mensen die verhuizen naar een straat met gereguleerd parkeren) geldt dat ze bewust kiezen voor een woning met de mogelijkheid op maximaal één parkeervergunning. Adressen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen krijgen geen parkeervergunning meer. Zij moeten parkeren geheel op eigen terrein oplossen of bewust kiezen voor geen auto.
 - d. **Sturing naar minder auto's op straat.** De openbare ruimte kan maar één keer gebruikt worden. Staan er auto's in het openbaar gebied, dan kunnen daar geen bomen staan, of dan is dat geen ruimte waar ongehinderd gelopen of gefietst kan worden. De gemeente kan sturen met betaald parkeren en het uitgeven van parkeervergunningen (tijden, tarieven, aantallen en plaatsen). Met deze sturingsmiddelen zal de gemeente sturen naar een acceptabele parkeerdruk in het openbaar gebied. Wat acceptabel is, verschilt per gebied. In woonwijken is een hoge parkeerdruk acceptabel als het alleen auto's van de bewoners zijn. Als er veel auto's geparkeerd staan die eigenlijk niet in het gebied hoeven te zijn, is dat niet acceptabel. Door het parkeren op straat duurder te maken dan het parkeren in parkeergarages willen wij het parkeren in de parkeergarages stimuleren.
 - e. **Het stimuleren van parkeren op eigen terrein en in de parkeergarages.** Als bewoners en bedrijven de mogelijkheid hebben om op hun eigen terrein te parkeren, dan moet daar gebruik van worden gemaakt. De gemeente geeft daarom geen parkeervergunningen meer uit aan bewoners van adressen met een eigen parkeerplaats. Alle nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen worden geacht alle parkeren op eigen terrein (op private parkeerlocaties) op te lossen, waardoor de openbare ruimte door hen niet meer gebruikt hoeft te worden door de auto en er meer ruimte ontstaat voor groen, voet- en fietspaden en speciale parkeerplaatsen, zoals voor gehandicapten, laadplekken en laad- en losplaatsen.
2. Opnemen van een kaart met de gebiedsindeling voor parkeernormen en verdere actualisaties daarvan op te nemen in de Parkeernormennota.
 3. Benoemen van de belangrijkste veranderingen die de parkeernormennota worden uitgewerkt:
 - a. Ontwikkelaars / eigenaren / aanvragers van een omgevingsvergunning in het gereguleerde gebied hebben meer vrijheid voor het realiseren van minder parkeerplaatsen en daarmee ook meer verantwoordelijkheid voor het afkopen van parkeerplaatsen. Zij moeten hiervoor zelf hun huurders, bewoners en bezoekers actief stimuleren om alternatieve vervoerwijzen (anders dan een eigen auto) te gebruiken.
 - b. Iedere (nieuwe) ruimtelijke ontwikkeling moet in principe het parkeren op eigen terrein oplossen. De bewoners van de adressen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het gereguleerde gebied hebben geen recht op een parkeervergunning in de openbare ruimte.

- c. Verlaging van parkeernormen ten opzichte van de normen in de vorige parkeernormennota. Dat geldt zowel voor de basisnormen, als voor de bezoekersnorm voor de woningen. Deze is verlaagd van 0,3 naar 0,1 per woning. Er is maatwerk mogelijk voor o.m. verpleeg- en verzorgingstehuizen en rondom scholen en kinderdagverblijven.
- d. Het werken met een parkeereis, die bestaat uit parkeernormen en aanwezigheidspercentages
- e. Het principe dat voor alle parkeerplaatsen die in mindering worden gebracht op de parkeereis (de reductie), per parkeerplaats een bijdrage in een mobiliteitsfonds gestort moet worden.

Bij de maatregelen 4, 5, 7, 8 en 9 van het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit en de maatregelen uit de Nota Parkeernormen horen kaarten. Voor de leesbaarheid zijn deze kaarten aan het [einde van deze zienswijzennota](#) groot weergegeven.

De fasering, financiering en aanlegbeslissingen zijn geen onderdeel van de Omgevingsvisie, maar van het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit, de Nota Parkeerbeleid en de Nota Parkeernormen.

Energietransitie en circulariteit

Verskillende zienswijzen roepen op tot meer ambitie, snelheid, grotere stappen en leiderschap in de energietransitie. Verder zijn er enkelvoudige suggesties over normering (in 2040 is er geen maatschappelijk gebouw meer met label X), enkele zienswijzen die voor of juist tegen zonnepanelen op monumenten en in het buitengebied pleiten en enkele zienswijzen die aandacht vragen voor gebruik van duurzame materialen, wijk/straatgerichte aanpak van verduurzaming van woningen, verplichte zonnepanelen op bedrijfsdaken, zon op gevels (naast zon op dak), verduurzaming van gemeentelijk vastgoed (voorbeeldfunctie) het afschaffen van biomassacentrales, zonnecollectoren op een geluidsscherm A27 en het opzetten van een wijkenergiesysteem voor de Hilversumse Meent. Zienswijzen van netbeheerders wijzen op de noodzaak voor ruimte voor energie-infrastructuur (wijkgerichte verzwaringsaanpak, transformatorhuisjes) en het vooruitplannen van laadinfra voor auto's.

Wij stellen voor in de definitieve Omgevingsvisie de lijn van het voortzetten van het bestaande maatregelenpakket (o.a. wijkgerichte aanpak, stimuleren zon op dak, voorbeeldfunctie gemeentelijk vastgoed, beleidsregels verduurzaming monumenten) te handhaven. Daaraan voegen we uit de zienswijzen extra aandacht voor toekomstige energie-infrastructuur toe. Het gaat hier om het creëren van de juiste condities in lijn met de zienswijzen van de netbeheerders. Ook de commissie MER beveelt dit aan. We maken de doelen in de Omgevingsvisie concreter met indicatoren. We bekijken eventuele grote koerswijzigingen en versnellingen bij de herijking van de Transitievisie Warmte in 2026.

Bij circulariteit is sprake van voortschrijdend inzicht. Het Rijk heeft op 3 februari 2023 het [Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030](#) gepresenteerd, gebaseerd op Europese doelen om in 2030 als samenleving 50% circulair te zijn en in 2050 vrijwel 100%. Het Rijk stelt ook dat de doelen uit het Klimaatakkoord niet gehaald kunnen worden, zonder circulaire transitie. Circulariteit is nodig om grote maatschappelijk opgaven voor het klimaat, biodiversiteit en de leefomgeving te kunnen hanteren. Dit vergt een samenhangende benadering, bijvoorbeeld voor een duurzaam energiesysteem en de

bouwopgave. Het beleid en instrumentarium zijn sterk in ontwikkeling om de circulaire transitie te laten slagen. Vanuit Europa en Den Haag zijn wetgevende, beprijzende en stimulerende maatregelen te verwachten. De circulaire transitie vergt ook van gemeenten een inspanning. Hilversum heeft dit onlangs uitgewerkt in het Jaarplan circulair Hilversum 2023, met doorkijk naar 2026: zie [Raadsinformatiebrief Jaarplan circulair Hilversum 24 april 2023](#). Dit jaarplan draait om het stimuleren van lokale netwerken, projecten en gedragsverandering en om als overheid circulariteit zelf ook te integreren in onze standaard manier van werken. Onze focus is gericht op de gebouwde omgeving en consumptiegoederen, in combinatie met de maakindustrie, omdat we hiermee verwachten de grootste impact op het milieu te hebben. Zo werken we aan circulaire gebiedsontwikkeling van het Arenapark en stimuleren we het ontstaan van een regionale circulaire bouwketen, met nieuwe samenwerkingen en lokale materiaalstromen. Circulair materiaalgebruik en het repareren van producten wordt in de toekomst vanzelfsprekend. Dit vergt ook ruimte en brengt nieuwe werkgelegenheid in Hilversum, bijvoorbeeld voor materiaalopslag en circulaire ambachten/maakindustrie. Dit verloopt deels door verandering van bestaande bedrijvigheid en deels door de toevoeging van nieuwe, circulaire bedrijven en beroepen. Het voorstel is om de tekst over circulariteit in deze lijn aan te passen.

Voorgestelde aanpassing van de Omgevingsvisie:

Als teksten bij doel 4 (duurzaam energiesysteem) nemen we in de Omgevingsvisie op:

- “Een duurzaam energiesysteem gaat meer ruimte vergen voor energie-infrastructuur in Hilversum voor productie, opslag en distributie. Landelijk gaat het om verdrie- tot vervijfvoudiging van de elektriciteitsvraag in de periode t/m 2050 ([TNO scenario klimaatneutraal energiesysteem](#)). Dit betekent ook in Hilversum een verzwaring van de elektriciteits-infrastructuur. Dat heeft impact op de openbare ruimte, boven en onder de grond. Denk daarbij aan minimaal een verdubbeling van het aantal middenspanningsruimtes (elektriciteitshuisjes van circa 2,5 bij 2,5 meter groot) in Hilversum. We werken samen met netbeheerder Liander aan het maken van locatiekeuzes in de openbare ruimte en het afstemmen van hun werkzaamheden per buurt. De doorontwikkeling van de energie-infrastructuur gaat verder dan het verzwaren van het elektriciteitsnet alleen, want het gaat om de ontwikkeling van een toekomstbestendige, duurzame energie-infrastructuur per buurt. Ook dit vergt samenwerking met netbeheerder Liander, om een schets van de benodigde energie-infrastructuur in 2040 te maken. Zo kunnen we een globale prognose maken van de benodigde ruimte boven en onder de grond, met bijbehorende investeringen en een planning, aansluitend op onder meer gebiedsontwikkelingen”
- Bij gebiedsontwikkelingen streven we naar het voldoen aan de eisen voor bijna energieneutrale gebouwen (BENG). In sommige gebieden wordt gewerkt aan een energiepositief, duurzaam energiesysteem, zoals bij Buurtschap Crailo: het ontwerp van een slim, lokaal energiesysteem op zonnepanelen, waarbij vraag en aanbod zoveel mogelijk met elkaar in balans worden gebracht, onder meer door opslag van warmte en elektriciteit. Gebiedsontwikkelingen bieden de kans om een toekomstbestendige energie-infrastructuur te ontwerpen en aan te leggen, bijvoorbeeld op het Arenapark. Maar ook in de buurten waar geen grootschalige gebiedsontwikkelingen gepland zijn, is verduurzaming van het energiesysteem nodig. Dat gaat om vermindering van de energievraag door gebouwen energiezuiniger te maken, het aanbod van energie te verduurzamen en de bijbehorende energie-infrastructuur aan te leggen. Voor Hilversum als geheel stimuleren we daarom isolatie en zonnepanelen. We werken ook aan buurtprojecten voor een duurzaam energiesysteem, bijvoorbeeld met woningcorporaties en Waternet aan een warmtenet in de buurt bij de RWZI Anna's Hoeve. Met de indieners van de zienswijze over een toekomstbestendig wijkenergiesysteem in de Meent zijn en blijven we in gesprek. Het is echter niet mogelijk dit idee voor een energiegemeenschap onderdeel te maken van de lopende Proeftuin Aardgasvrije Meent. De Proeftuin is afgebakend. Financieel en beleidsmatig is het idee er niet in te passen.

Als tekst bij doel 5 (laadpalen) nemen we de tekstsuggestie van een van de zienswijzen over:

- “We kiezen voor slim laden en plannen meerdere jaren vooruit voor de aanleg van publieke laadinfrastructuur. Om de energie-infrastructuur op tijd gereed te hebben, is het essentieel om voor meerdere jaren plannen te hebben hoe en waar laadpunten komen voor elektrisch vervoer. We brengen daarom samen met de netbeheerders en partners de toekomstige ontwikkelingen van duurzame mobiliteit en stadslogistiek en de daaraan gekoppelde vraag naar elektra/laadvoorzieningen in kaart. We kiezen in beginsel voor slim laden bij de aanleg van publieke laadinfrastructuur. Met slim laden worden de snelheid en het tijdstip van laden aangepast aan de ruimte op het lokale stroomnet. In (regionale) concessies stellen we eisen aan de toepassingen van slim laden zoals die zijn opgenomen in de NAL (Nationale Agenda Laadinfrastructuur).”

We vullen de tekst bij doel 6 (circulariteit) aan naar de meest recente stand van zaken op het gebied van circulariteit.

3b2. Onderwerpen die minder vaak voorkomen

Cultuurhistorie

Enkele zienswijzen roepen op tot het benadrukken van erfgoedwaarden, het behoud van beschermde gezichten en zorgvuldige transformatie als kans. Daarnaast zijn er zienswijzen die oproepen tot architectuurbeleid en het hoger leggen van de lat voor nieuwbouw (cultuurhistorisch en wat betreft ‘water en bodem sturend’/klimaatadaptatie). Een enkele zienswijze roept op tot het aanstellen van een stadsbouwmeester, het afdwingen van restauratie of (omgekeerd) het opheffen van de monumentenstatus om ontwikkeling mogelijk te maken.

Deze zienswijzen zijn in lijn met het advies van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (bijlage C). In bijlage E hebben wij uitgewerkt hoe ruimtelijke kwaliteiten een betere plek in de Omgevingsvisie kunnen krijgen, gebaseerd op goed cultuurhistorisch onderzoek en zorgvuldige veranderbaarheid.

Het aanstellen van een functionaris (stadsbouwmeester), het wel of niet afdwingen van restauraties en het a-priori opheffen van een monumentenstatus zijn ons inziens geen onderwerp voor een Omgevingsvisie. De laatste twee onderwerpen kunnen situationeel bekeken worden.

Voorgestelde aanpassing van de Omgevingsvisie: opnemen van een indicator voor cultuurhistorie in bijlage D. Bijlage E verwerken in de definitieve Omgevingsvisie.

Participatie

Er zijn specifieke zienswijzen over een aanzet voor een toetsingskader voor participatie, suggesties voor de te actualiseren leidraad participatie en het instellen van wijkplatforms voor participatie rondom het op te stellen Omgevingsplan. Verschillende zienswijzen gaan in op ondervertegenwoordiging van groepen mensen die niet eenvoudig te bereiken zijn.

De zienswijzen onderschrijven de beoogde actualisatie van de leidraad 'betrek de buurt' uit de ontwerp Omgevingsvisie. Dat geldt ook voor de aandacht voor ondervertegenwoordigde groepen. Duidelijk is ook dat verdere uitwerking van participatiebeleid nodig is. De zienswijzen zijn aanleiding om een heldere opdracht bij de gemeenteraad op te halen in de vorm van een startnotitie Participatiebeleid. Die verwachten wij begin 2024 aan de gemeenteraad voor te leggen. De startnotitie gaat ten minste over drie onderwerpen:

1. Het omzetten van de bestaande inspraakverordening voor gemeentelijke projecten naar een participatieverordening, op grond van recente wetgeving. De participatieverordening geeft kaders voor inspraak bij gemeentelijke projecten.
2. Het actualiseren van de leidraad participatie. Zoals beschreven in de ontwerp Omgevingsvisie zijn wij voornemens de leidraad 'betrek de buurt' te actualiseren en daarbij inwoners en organisaties te betrekken. Als een wenkend voorbeeld is het Groninger Participatiewerkboek genoemd, dat tot stand is gekomen in samenspraak van gemeente, inwoners, organisaties en een kennisinstelling.
3. Daarbij doen we ook verkennend onderzoek naar succes en faalfactoren van het hanteren van een toetsingskader voor participatie bij andere gemeenten. We begrijpen de wens voor zo'n toetsingskader goed, maar denken ook dat het onbedoeld kan leiden tot een platgeslagen, administratieve werkelijkheid (check the boxes). Wij zijn op voorhand enthousiast over het met inwoners en organisaties opstellen van een gedragen participatieleidraad die bruikbare handreikingen doet. Als belangrijkste zien we: betere participatieverslagen. De leidraad bevat al adviezen voor het opstellen van een participatieverslag, maar we zien graag dat die verslagen beter in beeld brengen wat is ingebracht en wat de initiatiefnemer daarmee heeft gedaan.

Over het voorstel voor het in alle wijken van Hilversum inrichten van wijkplatforms voor het begeleiden van de participatie van het Omgevingsplan zijn wij niet zo enthousiast. In het essay bij de zienswijze is beschreven hoe een wijkplatform (een netwerk van bewoners, ondernemers en anderen in een wijk) zorgt voor verbinding tussen mensen en groepen in een wijk en tussen de wijk en de gemeente en hoe het het wijkplatform als ondersteuning van het proces zienswijzen kan wegen zonder partijdigheid of vooringenomenheid. Een wijkplatform kan de discussie in de wijk begeleiden en het begrip voor onderlinge standpunten vergroten en zelfs helpen bij het vinden van de meest effectieve kanalen voor het overbrengen van een boodschap. Wij onderschrijven uiteraard het belang van het organiseren van informatievoorziening, samenwerking en afstemming (onderling en met de gemeente) op wijkniveau en dat participatie voor het Omgevingsplan goed georganiseerd moet zijn. Voor het werken op wijkniveau zetten gemeente en partners in alle wijken al uiteenlopende instrumenten in, vaak diep in de netwerken van de wijken en buurten en in de zorg en leefbaarheidsnetwerken. Dat is niet zomaar: elke wijk verschilt, ook wat betreft het organiseren van inwonersbetrokkenheid. Over het 'van bovenaf' inrichten van een wijkplatform voor elke wijk zijn wij

niet zo enthousiast. Wijkplatforms klinken goed, maar al jaren blijkt in de praktijk dat hier weinig animo voor is, laat staan dat we hier een duurzame vorm voor vinden die representatief is voor de wijk en die niet als extra democratische 'laag' in het besluitvormingsproces kan gaan werken. Bovendien zijn er in wijken al goed functionerende structuren. Wel kunnen we ons voorstellen dat als er in een wijk behoefte is aan het instellen van een wijkplatform, dat we initiatieven daartoe ondersteunen vanuit het wijkgericht werken.

Concrete suggesties over communicatie en 'slaag en faalfactoren' uit de zienswijzen komen grotendeels overeen met de ervaringen van de klankbordgroep voor de Omgevingsvisie (H5 ontwerp Omgevingsvisie). Wij stellen voor dit vanuit deze zienswijzen aan te vullen.

Verschillende zienswijzen gaan in op ondervertegenwoordiging van groepen mensen die niet eenvoudig te bereiken zijn. Voorbeelden daarvan zijn jongeren, minderheden met een andere/ niet-Westerse culturele-religieuze achtergrond, mensen met een psychische of sociale beperking of handicap en minima. Participatie door deze groepen is ook een actiepoint vanuit de Uitvoeringsagenda Lokale Inclusie 2023-2026. Wij stellen voor de betreffende tekst uit de agenda over te nemen in hoofdstuk 5: "Bij inspraak en beleidsparticipatie voor de gebiedsplannen en bij grote (her-)ontwikkelingen in de stad is het vanuit het aspect inclusie een streven dat alle groepen binnen de samenleving zich vertegenwoordigd weten. We nodigen voor dit doel uitdrukkelijk vanaf de ontwerpfase relevante organisaties uit om input te leveren. Daar waar de organisatiegraad van belangrijke minderhedengroepen (nog) niet zodanig ontwikkeld is zoeken we actief naar individuen in de rol van (getrainde) ervaringsdeskundigen".

Voorgestelde aanpassing van de Omgevingsvisie:

- Aankondigen van een startnotitie Participatiebeleid in hoofdstuk 5.
- Slaag- en faalfactoren voor communicatie toevoegen aan hoofdstuk 5.
- Toevoegen van een tekst uit de inclusieagenda over vertegenwoordiging.

Wonen

Voor het onderwerp wonen zijn veel verschillende zienswijzen ingediend:

- Ondersteuning van de ideeën van splitsen en transformeren grotere woningen
- Geen sociale woningbouw in villagegebied
- Meer duurzame betaalbare woningen
- Bouw voor ouderen, zoals een Knarrenhof en appartementen
- Toevoegen aantallen sociaal aan woningplanning
- Benoemen prioritaire gebieden
- Bouw voor starters en alleenstaanden
- Bouw voor mensen met een beperking

- Bouw voor cruciale beroepen
- Bouw 1.000 tiny houses
- Geef ruimte voor woningbouw in grote tuinen
- Geef voorrang aan jongeren en gezinnen

Veel van deze zienswijzen ondersteunen de bestaande Woonvisie 2021 tot 2030 en ondersteunen de constatering in de ontwerp Omgevingsvisie dat sprake is van druk op de woningmarkt voor allerlei doelgroepen. De verdere uitwerking over waar en voor wie je bouwt volgt in gebiedsagenda's. Een aanzet voor gebiedsagenda's is opgenomen in bijlage F.

Hilversum is een gewilde woonstad. Dat betekent dat het inwonertal groeit en dat er veel druk op de woningmarkt zit. De prijzen in de koopsector zijn hoog en stijgen snel. Er zijn lange wachtlijsten voor sociale huurwoningen en er is onvoldoende aanbod van middeldure huurwoningen. Een van de gevolgen hiervan is onvoldoende doorstroming. Andere opgaven zijn het ruimte bieden aan jongeren en het geschikt wonen van ouderen. We blijven ruimte bieden om woningen te vernieuwen, veranderen en bij te bouwen, zodat er voor alle doelgroepen geschikt woningaanbod is. Door de vergrijzing en de verkleining van de huishoudensgrootte ligt de focus op de realisatie van kleinere, levensloopbestendige woningen waarvan een groot deel in het betaalbare segment. Het uitgangspunt is dat er in elke wijk comfortabele levensloopbestendige woningen bijkomen, zodat ouderen kunnen blijven wonen in hun eigen wijk, waar veelal hun sociale vangnet is. Door in te zetten op doorstroming komen eengezinswoningen weer vrij voor gezinnen. De inzet op doorstroming en het toevoegen van betaalbare kleinere woningen ligt in lijn met de al eerder vastgestelde woonvisie.

Van de genoemde 5.000 woningen (verdeeld in 'harde' en 'zachte' plannen) in de ontwerp Omgevingsvisie gaan we uit van 83% betaalbaar, waarvan 33% sociaal. De overige 1.000 zijn expliciet benoemd als sociaal, te realiseren in 'bestaande stenen'. De corporaties pleiten er voor om in de Omgevingsvisie duidelijk in de tabel met '50+-projecten' aan te geven hoeveel sociale woningbouw hier in gerealiseerd wordt. Dit voorstel wordt onderschreven en wordt verwerkt in de definitieve Omgevingsvisie.

De gebiedsagenda's geven straks onder andere inzicht in de benodigde bouwprogramma's per wijk. Verder wordt uitgewerkt voor welke doelgroepen er in elke wijk specifieke aandacht nodig is. Daarbij is het streven, zoals ook opgenomen in de woonvisie, dat mensen binnen hun omgeving kunnen doorstromen, en daarmee een meer gevarieerde wijkopbouw. We willen dat in principe elke doelgroep in elke wijk kan wonen. Dit betekent dat we zienswijzen over 'geen sociale woningbouw in villagebieden' niet op deze manier overnemen. We gaan er vanuit dat indieners daarvan vooral pleiten voor het behouden van specifieke ruimtelijke kwaliteiten in de beschermde gezichten. Zo'n pleidooi kunnen we ondersteunen. In bijlage E hebben wij voorgesteld een kaart met gebiedstypen en ruimtelijke kwaliteiten toe te voegen.

De gemeente Hilversum staat open voor initiatieven om samen een woonvorm te realiseren, zoals een 'Knarrenhof' of een soortgelijk concept waarin ouderen op een prettige wijze kunnen wonen. Met de ouder wordende bevolking groeit namelijk ook de behoefte aan toegankelijke en geclusterde woningen, waar zorg makkelijk aan huis verleend kan worden. Dit soort woonvormen (zoals hofjeswonen) bieden de mogelijkheid om zelfstandig te wonen, maar in een hechte sociale omgeving met de mogelijkheid van (mantel)zorg en ontmoeting. De gemeente heeft nauwelijks grond beschikbaar voor dit soort initiatieven, maar werkt hier waar mogelijk en binnen ruimtelijke kaders planologisch aan mee. Zo is dit ook vastgelegd in de Woonvisie 2021-2030. Wij kunnen daarom ook geen locaties aanwijzen binnen de nog op te stellen gebiedsagenda's. De gemeente Hilversum werkt aan een wijkgerichte uitwerking van de Woonvisie, startend in de Hilversumse Meent. Voor deze pilot maken wij graag gebruik van de kennis en kunde van de trekkersgroep Knarrenhof Hilversum.

Voorgestelde aanpassing van de Omgevingsvisie:

- Verduidelijken van de percentages betaalbaar en sociaal bij woningbouwaantallen.

Voorzieningen

Er zijn enkele en diverse zienswijzen over voorzieningen ingediend, die oproepen om de benodigde voorzieningen te normeren, in elke wijk een ontmoetingsplek te creëren, meer aandacht voor de toegevoegde waarde van religieuze gemeenschappen en gebouwen en algemene oproepen voor voldoende ruimte voor maatschappelijke functies, waaronder kinderopvang.

Onderzoek naar normering van benodigde voorzieningen is al als onderzoek in de ontwerp Omgevingsvisie aangekondigd. We lezen in de zienswijzen een oproep naar voldoende ruimte voor maatschappelijke functies. In de PlanMER is al becijferd dat meer ruimte nodig is: 2-4 hectare. De zienswijzen doen suggesties om te blijven kijken naar het gemeentelijk vastgoed, maar ook naar ander vastgoed. In de zienswijzen worden religieuze gebouwen en onderwijsgebouwen genoemd. Als we nog wat breder kijken, zijn ook sportparken en -hallen geschikt voor meervoudig gebruik. Meervoudig ruimtegebruik is niet voor niets een van de ruimtelijke hoofdkeuzes uit de ontwerp Omgevingsvisie.

In reactie op de zienswijzen zijn we voornemens voor de gebiedsagenda's het beoogde onderzoek naar voorzieningen te doen. Het gaat daarbij niet zozeer om 'normering', maar het verkrijgen van een goede indicatie van wat in de toekomst nodig zal zijn. Het onderzoek gaat niet alleen over functies en vierkante meters, maar ook over benodigde spreiding, bereikbaarheid en kansen voor clustering. Ook in de zogenaamde routekaart Religieus Erfgoed, het Integraal Huisvestingsplan voor onderwijs en de nieuwe nota Sport & Bewegen wordt verder onderzoek gedaan naar wat onder meer de rol van het beschikbare vastgoed kan zijn. Voor wat betreft het religieus erfgoed is dat niet alleen een kans voor cultuur, maar ook voor het creëren van ontmoetingsplekken. Wij onderschrijven de zienswijze dat er in elke wijk een centrale ontmoetingsplek en een idee van een 'basisaanbod voor voorzieningen' moet zijn. Tegelijk moet voorkomen worden dat we op alle maatschappelijke locaties in een wijk (onderwijs, cultuur, sport, kerken) een centrum van de wijk willen ontwikkelen.

Voorgestelde aanpassing van de Omgevingsvisie:

- Toevoegen van religieuze voorzieningen op kaarten.
- Het aangekondigde onderzoek naar indicering en noodzaak van voorzieningen uit te breiden met de benodigde spreiding, bereikbaarheid en kansen voor clustering.

Gezondheid

In enkele zienswijzen wordt opgeroepen tot concrete geluidsnormen (50db overdag, 40db 's nachts), aandacht voor trillingshinder bij het spoor, minder evenementen met geluid in het groen, minder houtstook en aansluiting bij de concrete doelen van de voedselvisie Noord-Holland.

Hilversum is voornemens nieuwe geluidsnormen op te nemen in een actieplan Geluid, dat in 2024 aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Wij staan positief tegenover het opnemen van geluidsnormen, ook omdat het PlanMER aandacht vraagt voor de stapeling van geluid. We zetten graag de goede volgorde van stappen: eerst onderzoek en geluidsbeleid en dan normeren.

In het derde kwartaal van 2023 wordt aan de raadscommissie (ter advisering van het college van B&W) een voorstel voorgelegd om aan te sluiten bij het Schone Luchtakkoord (SLA). In de tussentijd is een bewustwordingscampagne gestart. Enerzijds om stokers (zowel binnenshuis als buiten) te wijzen op de mogelijke overlast en anderzijds om mensen die overlast ervaren te informeren over wat zij kunnen doen. Daarbij zal nog nader worden bekeken wat de omvang van de houtstookproblematiek in Hilversum is.

Wat betreft de zienswijze over de Voedselvisie wordt voorgesteld om die niet over te nemen. Wij hebben geen voornemen hier de komende tijd mee aan de slag te gaan. Op de schaal van Hilversum is het ook geen groot issue.

Voorgestelde aanpassing van de Omgevingsvisie:

- Het onderzoek naar geluid in het kader van nieuw op te stellen geluidsbeleid aan te vullen met onderzoek naar geluidsnormen.

Economie

Er zijn enkelvoudige zienswijzen voor:

- Het opnemen van de gebiedsontwikkeling Media Park in de Omgevingsvisie (stads, flexibiliteit, meervoudig ruimtegebruik)
- Meer praktische werkgelegenheid
- Meer wonen en werken in Hilversum
- Werk voor mensen met beperkingen
- Minder bedrijven, meer woningen

De strekking van de meeste reacties is ondersteunend aan de teksten over economie en werk in de Omgevingsvisie (meer praktische werkgelegenheid, meer wonen en werken en aandacht voor beperkingen). Er is één zienswijze die oproept tot minder bedrijven.

De gebiedsontwikkeling Media Park is al op verschillende plekken in de Omgevingsvisie genoemd. De gebiedsontwikkeling wordt ook aan het kader over het belang van media voor de Hilversumse economie toegevoegd.

Voorgestelde aanpassing van de Omgevingsvisie:

- Noemen van de gebiedsontwikkeling Media Park in de kadertekst over het belang van de mediasector (hoofdstuk 4).

Veiligheid

Enkele zienswijzen roepen op tot meer handhaving (snelheid, parkeren, leegstand), een zienswijze adviseert om een algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over een veilige fysieke leefomgeving en het doen van enkele onderzoeken naar externe veiligheid en risico's op natuurbranden, een zienswijze gaat over digitale veiligheid i.c.m. gezondheid en straling. Een zienswijze gaat over de PlanMER.

De oproep om meer handhaving wordt herkend. De uitvoeringsprioriteiten worden periodiek vastgesteld. Handhaving is op zich geen onderwerp voor een Omgevingsvisie.

Wij stellen voor om een algemene kadertekst over het belang van een veilige, fysieke leefomgeving als randvoorwaarde voor locatie- en gebiedsontwikkelingen op te nemen. Tevens stellen wij voor de in de PlanMER genoemde onderzoeken naar externe veiligheid en risico's op natuurbranden met de veiligheidsregio op te nemen in de Omgevingsvisie.

De zienswijzen over het PlanMER gaan over het aanpassen van figuren: 6.61 de weg- en spoortrajecten opnemen conform Basisnet, bij 4.62 aangeven dat routes voor gevaarlijke stoffen niet onder landelijk, maar lokaal beleid vallen. Wat betreft het transport van gevaarlijke stoffen per spoor wordt enerzijds een dalende trend geconstateerd en anderzijds wordt verwacht dat een overschakeling naar waterstof als brandstof kan leiden tot een sterke stijging van

ammoniaktransport. Niet zeker is of de huidige risicoplafonds daarvoor toereikend zijn. Dit leidt niet direct tot aanpassing van de Omgevingsvisie, maar onderstreept het belang van de hiervoor genoemde onderzoeken.

Straling (digitale veiligheid, gezondheid) is een onderwerp dat nog niet in het proces van de Omgevingsvisie expliciet aan de orde werd gesteld. Het staande beleid is het antennebeleid van de gemeente Hilversum, dat grotendeels is gebaseerd op landelijk en Europees beleid. De materie is buitengewoon complex. Kennis en bevoegdheden liggen ook vooral op landelijk en Europees niveau. Anders dan een generiek voorzichtigheids- of voorzorgsbeginsel opnemen kunnen wij hier nu niet over adviseren.

Voorgestelde aanpassing van de Omgevingsvisie:

- Opnemen van een algemene kadertekst over het belang van een veilige, fysieke leefomgeving als randvoorwaarde voor locatie- en gebiedsontwikkelingen (zie onder).
- De veiligheidsregio als strategische partner opnemen in paragraaf 4.3.5.
- Nader onderzoek naar de ontwikkelingen met betrekking tot externe veiligheid, inclusief het bepalen van een na te streven veiligheidsniveau.
- Nader onderzoek naar het verhoogde risico op natuurbranden en maatregelen, zoals de aard van de vegetatie of alternatieven zoals meer sturing op de bouw of gebruik van kwetsbare functies nabij risicovolle natuurgebieden.

Kadertekst veiligheid

Veiligheid is een onderwerp dat raakt aan bijna alle thema's in de Omgevingsvisie. Het bereiken en in stand houden van een gezonde veilige leefomgeving is niet voor niets een brede doelstelling in de Omgevingswet. Voor de gemeente, andere partners, inwoners en ontwikkelende partijen is de Veiligheidsregio een belangrijke adviseur voor het inschatten en beperken van fysieke veiligheidsrisico's bij ruimtelijke plannen. Verschillende wettelijke plannen van de Veiligheidsregio, zoals het Regionaal Risicoprofiel, het Regionaal Beleidsplan, het Dekkingsplan en het Regionaal Crisisplan bieden daarvoor onderbouwing. De Veiligheidsregio werkt vanuit de volgende kernwaarden:

1. *De veilige leefomgeving bepaalt mede de kwaliteit van de leefomgeving.*
2. *Voor een veilige leefomgeving is samenwerking noodzakelijk.*
3. *De fysieke leefomgeving wordt mede vormgegeven volgens de ontwerpprincipes voor een veilige leefomgeving:*
 - a. *Voorkomen of beperken van risico's vergroot de veiligheid*
 - b. *De afstand tot risico's vergroot de veiligheid*
 - c. *Bouwwerken en omgeving bieden bescherming*
 - d. *Bouwwerken en gebieden zijn veilig te verlaten*
 - e. *De omgeving maakt snel en effectief optreden van hulpdiensten mogelijk*
4. *Iedereen is bekend met risico's en weet hoe te handelen wanneer dat nodig is.*

Veiligheid is daarom een vraagstuk dat altijd in thematisch beleid en in gebieds- en locatieontwikkelingen een plaats moet hebben. Er moet steeds op een integrale manier naar veiligheid en gezondheid gekeken worden, omdat elk plan of document nieuwe risico's kan introduceren. Dit geldt zeker bij nieuwe ontwikkelingen waarvan de risico's of impact op de fysieke leefomgeving nog niet (volledig) bekend zijn. Als belangrijkste ontwikkelingen ziet de veiligheidsregio daarbij:

- **Vergrijzing** leidend tot toename van het aantal verminderd zelfredzamen dat nog thuis woont, meer slachtoffers bij brand en ongevallen in huis en een toenemende hulpvraag. Het verdient aanbeveling om in de nadere uitwerking van gebiedsagenda's aandacht aan dit risico te besteden. Door samenwerking van diverse betrokken partijen, zoals gemeente, zorgorganisaties, woningcorporaties en Veiligheidsregio, kan gewerkt worden aan het borgen van een veilige woonsituatie, bijvoorbeeld bij levensloopbestendig bouwen. Met alle betrokken partijen zullen keuzes gemaakt moeten worden over het gewenste beschermingsniveau.
- **Verdichting van de bebouwde omgeving.** Bij plannen tot verdichting rond OV-knooppunten, zoals de stationsgebieden in Hilversum moet rekening worden gehouden met transport van gevaarlijke stoffen over het spoor. Een grotere dichtheid van personen in een gebied vraagt om meer aandacht voor ontvluchting bij een incident. Daarnaast is bij alle gebieds- en locatieontwikkelingen de bereikbaarheid van hulpdiensten en bestrijdbaarheid van incidenten een belangrijk criterium. Dat geldt zeker voor locaties met meervoudig ruimtegebruik.
- **Energietransitie en klimaatverandering.** Hiervan zijn veel risico's nog niet volledig in beeld. Bijvoorbeeld de kans en impact van weer-gerelateerde risico's die toenemen (clusterbuien, droogte) en de invloed op hittestress, wateroverlast en vitale infrastructuur. Dat geldt ook voor de ontwikkeling in de energie-infrastructuur (opwekking, opslag, transport en gebruik, steeds meer in de gebouwde omgeving) en circulariteit (meer vervoer en hergebruik van afvalstoffen).

In het algemeen kan gesteld worden dat de kans op incidenten toeneemt. Ouderen en zwakkeren in de samenleving ondervinden hier grotere hinder van. Dit vraagt om een betere voorbereiding en meer samenwerking (tussen gemeente, Veiligheidsregio, inwoners, bedrijven en ontwikkelaars) en nieuwe bestrijdingstechnieken.

3c. Hoofdlijn reactie advies Commissie MER

Het toetsingsadvies van de commissie MER is opgenomen als bijlage B. Zoals eerder aangegeven toetst de commissie MER niet de ontwerp Omgevingsvisie, maar de door Hilversum zelf opgestelde PlanMER. Die PlanMER was kritisch van toon. In de PlanMER stond dat de Omgevingsvisie 2040 een negatieve autonome ontwikkeling op veel aspecten (wonen, groen, natuur en landschap) ten positieve zal keren, maar ook dat er voor onderwerpen als geluid, obodem, klimaat, energietransitie, economie, cultuur en onderwijs nog verdere maatregelen nodig zijn om doelen te halen.

De commissie wijst in het advies veelvuldig terug naar haar eigen adviezen uit 2019 over hoe de PlanMER vorm te geven. Die adviezen staan in het [advies van de commissie uit 2019 over de Reikwijdte en Detailniveau](#) van de PlanMER voor de Omgevingsvisie Hilversum. In dat advies stond 'onderzoek naar de milieugevolgen van conflicterende ruimteclaims' centraal. In hoofdlijnen werd daarin geadviseerd te werken met beleidsverkenningen en scenario's, waarin verschillende (milieu-)effecten door middel van botsingen inzichtelijk werden gemaakt. Die scenario's zouden centraal moeten staan in het participatieproces. De gemeenteraad heeft in 2021 echter een nieuw plan van aanpak vastgesteld, met als uitgangspunt een ongekaderd participatieproces als basis voor de op te stellen Omgevingsvisie.

De commissie adviseert om het PlanMER aan te vullen met gegevens en analyses. Het valt ons op dat de commissie daarbij vooral vraagt om gegevens en analyses op plan/deelgebiedniveau, in plaats van op visieniveau. Dat heeft ons enigszins verbaasd, omdat de nota Reikwijdte en Detailniveau geen advies gaf over informatie en botsproeven op plan/deelgebiedniveau. Een visie is naar ons oordeel iets anders dan een plan. Het is een overkoepelend beeld voor de toekomst. Een levendig en beeldend verhaal, dat in grote lijnen schetst hoe bijvoorbeeld een stad of regio er voor volgende generaties uit kan zien. Het is

een stip op de horizon. Niet ‘zo gaat het worden’, maar ‘waar willen we naartoe?’. In een overkoepelende toekomstvisie worden zoveel mogelijk thema’s en invalshoeken meegenomen. Veel problemen en oplossingen beïnvloeden elkaar en zijn daarom ook niet afzonderlijk aan te pakken. Een visie is nooit een kant-en-klare oplossing; eerder een oplossingsrichting, een instrument om met elkaar de discussie aan te gaan over de vraag over hoe je de toekomst voor je ziet. Van daaruit kan je vervolgens passende plannen (maatregelen, initiatieven of beleid) ontwikkelen en preciezer bepalen of ze in de ruimte passen, wat de kosten zijn en wat de uiteindelijke effecten zijn.

In het nu voorliggende advies concludeert de commissie terecht dat er een grote opgave en verantwoordelijkheid komt te liggen voor de uitwerking van de Omgevingsvisie in deelplannen (thematische programma’s en gebiedsagenda’s) en toekomstige herzieningen van de Omgevingsvisie. De commissie geeft verschillende adviezen, mocht de gemeente besluiten de PlanMER verder te willen aanvullen. Tegelijk geeft de commissie aan dat de PlanMER een goede opzet is voor toetsing in deelplannen en een goede aanzet om leemten in kennis op te lossen. De systematiek van beoordelen in de PlanMER is op hoofdlijnen goed gedaan en de PlanMER heeft een goede bijdrage geleverd aan de totstandkoming van de Omgevingsvisie. Dat is – samen met het concretiseren van doelen - een bruikbare basis voor het opstellen van een toetsings- of beoordelingskader op het niveau van deelplannen.

Het college adviseert de gemeenteraad om nu *niet* het PlanMER verder te verbeteren, door informatie toe te voegen of meer scenario-achtige verkenningen te doen. Het college kan de adviezen van de commissie MER goed volgen, maar vindt het achteraf toevoegen van informatie en opstellen van integrale beleidsalternatieven geen recht doen aan het gelopen (participatie-)proces: die informatie is niet met inwoners besproken.

Het college adviseert de gemeenteraad de adviezen van de commissie MER uit hoofdstuk 2 van het advies zoveel mogelijk te verwerken in de Omgevingsvisie. Met name in bijlage D, waarin doelen zijn geconcretiseerd en een doorontwikkeling van het Hilversums toetsingskader staat beschreven.

We gaan hieronder kort in op de specifieke adviezen uit hoofdstuk 2.

Advies	Wijze van verwerken
2.2 Onderzoek informatie over verkeersintensiteiten, geluid en biodiversiteit en benoem de knelpunten en dilemma’s	<ul style="list-style-type: none"> • Verkeersintensiteit: onderzoek naar verkeerssafwikkeling vinden wij onderzoek dat nadrukkelijk hoort bij concrete plannen. Dit nemen we standaard al mee bij bijvoorbeeld bestemmingsplannen. • Geluid: dit advies gaat over het hanteren van dezelfde geluidsbelastingskaarten in de Omgevingsvisie en PlanMER. Nu verschillen die. Wij zullen de geluidsbelastingskaart uit de Omgevingsvisie aanhouden: dat is de meest recente en gebaseerd op de wettelijke kaders. • Biodiversiteit: de commissie adviseert kansen voor beschermde soorten en de ecologische relaties van de stad met natuur in het buitengebied verder te onderzoeken. Dit onderzoek loopt al in het kader van het programma Groen. Als dit onderzoek gereed is voor de Omgevingsvisie, kunnen we de conclusies meenemen.
2.3.1 Maak scenario’s voor de doorwerking van landelijke en regionale opgaven voor energietransitie, klimaatadaptatie,	Zoals hiervoor beschreven snappen we dit advies goed, maar vinden we met oog op het gelopen participatieproces het ontwikkelen van scenario’s niet passend. Wel lopen er nu verschillende onderzoeken, waarvan conclusies nog een plek kunnen krijgen in de Omgevingsvisie en zijn zienswijzen al aanleiding om de Omgevingsvisie aan te scherpen. Dat gaat specifiek over:

<p>biodiversiteit en woningbouw en beschrijf de daaruit volgend dilemma's helder</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De benodigde energie-infrastructuur. De gesprekken met netbeheerders lopen inmiddels. • Voor klimaatadaptatie is een analyse van en scenario's over het effect van waterpeilverhoging een regionale zaak. Dit scherpen we tekstueel aan in de Omgevingsvisie, mede op basis van zienswijzen die hierover zijn ingediend. • Voor woningbouw doen we een tekstuele aanpassing in de Omgevingsvisie. Er is getoetst op het verstedelijkingsconcept MRA. Daarin zijn de woningopgaven opgenomen. <p>Wat we wel onderzoeken, maar vanwege de duur van het onderzoek nog niet aanvullend in de Omgevingsvisie kunnen opnemen is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het gebruik van omgevingswarmte en verkenning van nieuwe keuzes die leiden tot het behalen van de doelen. Die komen aan de orde bij de evaluatie van de Transitievisie Warmte 2026. Dit is al in de Omgevingsvisie opgenomen. • De opgave brandrisico natuurgebieden en hittestress zijn in beeld en eerste maatregelen zijn al onderdeel van het Programma Groen. Verdere visievorming vindt plaats bij de actualisatie daarvan.
<p>2.3.2 Concretiseren van doelen tbv monitoring, specifiek voor mobiliteit, groen/sport/spelvoorzieningen en erfgoed</p>	<p>Het advies concrete, toetsbare doelen en ambities op te nemen in het PlanMER verwerken wij in de Omgevingsvisie: in bijlage D 'concretiseren doelen en toetsingskader'. Eventuele conflicterende ruimteclaims zijn onderwerp van de gebiedsagenda's.</p>
<p>2.4 Verdiep de botsproeven</p>	<p>Dit advies nemen we over als onderdeel van bijlage D. Het verdiepen van botsproeven is onderdeel van de verdere ontwikkeling van het toetsingskader.</p>
<p>2.5 Breng de milieueffecten van woningbouw en mobiliteit in beeld</p>	<p>Zulke effecten brengen wij in de regel op planniveau in beeld (bestemmingsplan). In de Omgevingsvisie zullen wij een onderscheid maken tussen harde plannen (waar de effecten al van in beeld gebracht zijn) en zachte plannen.</p>
<p>2.6 Werk het monitoringprogramma uit</p>	<p>Zie hieronder.</p>

Advies 2.6 van de Commissie MER geeft bruikbare adviezen over het inrichten van het monitorprogramma. De adviezen gaan over monitoring en over toetsing. Dat zijn wat ons betreft twee verschillende onderwerpen, die uiteraard in elkaars verlengde liggen. We nemen de adviezen over in bijlage D, met gebruikmaking van het onderscheid tussen monitoring en toetsing.

Over het monitoringprogramma zijn de adviezen:

- Los leemten in kennis op. Hierbij worden specifiek genoemd: verkeersintensiteiten, geluidsbelasting, biodiversiteit en woningbouwaantallen. Sinds het opstellen van het PlanMER hebben we voor biodiversiteit, mobiliteit en woningbouwaantallen op [Open Hilversum](#) alweer meer informatie verzameld en beschikbaar gesteld. Voor geluid is niet zozeer het gebrek aan informatie een issue, maar gaat het advies meer over consistentie tussen de Omgevingsvisie en het PlanMER.

- De Commissie adviseert om het monitoringsplan concreter uit te werken en bij het besluit te voegen. Geef ook aan hoe en welke indicatoren zullen worden gebruikt. Overweeg om de 15 doelen van de drie programma's in het beoordelingskader te zetten en per doel een criterium met een norm te stellen.
- Neem de volgende onderwerpen expliciet in de monitor op:
 - o Grondwaterkwaliteit: dit is een complex vraagstuk
 - o Biodiversiteit. Richt het monitoringsplan zodanig in dat inzicht in de huidige situatie ontstaat en daarmee in de kansen en knelpunten voor biodiversiteit in de stad.
 - o Mobiliteit. Monitor de verkeersintensiteiten en verkeersafwikkeling.
 - o Geluidbelasting en hinder.
 - o Ruimte voor ontmoeting, verblijf, recreatie en (georganiseerde) sport.

Over het toetsen/toetsingskader adviseert de commissie:

- Gebruik een eenduidig beoordelingskader van resultaten. Breng de milieueffecten van plannen en het effect op het doelbereik stelselmatig in beeld. De werkwijze in het PlanMER is positief, maar kan op onderdelen verbeteren. Borg de integraliteit en samenhang in de toetsing. Dit advies nemen we mee in het verder uitwerken van het toetsingskader, nadat de gemeenteraad besluit bijlage D te verwerken in de definitieve Omgevingsvisie.
- Onderzoek effecten van (toekomstig) bij te stellen ambities onder invloed van bijvoorbeeld nieuwe inzichten en de doorwerking van de landelijke opgaven. Dit advies nemen we mee wanneer wij ambities bijstellen.

Voorgestelde aanpassing van de Omgevingsvisie:

- Bijlage D 'concretisering doelen en toetsingskader' verwerken in de Omgevingsvisie.
- Een onderscheid maken tussen harde woningbouwplannen (waarvan de effecten al in beeld zijn gebracht) en zachte plannen en de conclusie uit de toetsing op het verstedelijkingsconcept MRA opnemen bij de woningbouwaantallen.
- Tekstuele aanscherping over het effect van waterpeilverhoging.
- Indien gereed conclusies van lopende onderzoeken opnemen:
 - o kansen voor beschermde soorten en de ecologische relaties van de stad met natuur in het buitengebied
 - o de benodigde energie-infrastructuur uit gesprekken met netbeheerders

3d. Hoofdlijn reactie advies Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten

Het college heeft de CRK+M gevraagd te adviseren over de ontwerp-Omgevingsvisie. Met de CRK+M is op 16 maart, 13 april, 11 mei en 25 mei 2023 in een informele setting overleg gevoerd tussen de commissie en het projectteam. Naar aanleiding daarvan heeft de CRK+M advies 05-23 uitgebracht over de ontwerp Omgevingsvisie. Dit advies is opgenomen als bijlage C. Het advies bestaat uit twee delen. Deel 1 is een reactie van de commissie op de ontwerp-Omgevingsvisie zelf. Deel 2 is een reactie van de commissie op de hulpvraag die het college haar heeft gesteld voor het aanscherpen van de structuur en opbouw van de Omgevingsvisie en het formuleren van thema's en principes voor de ruimtelijke uitwerking van de Omgevingsvisie in het toekomstige omgevingsplan en de gebiedsagenda's. Het advies in bijlage C is hieronder samengevat.

De commissie onderschrijft het streven om te verdichten binnen de bestaande stad om het landschap te behouden en wijst op de spanning tussen de beschikbare ruimte en de bestaande ruimtelijke kwaliteiten en de grote gebiedsoverstijgende opgaven zoals de vraag naar meer woningen, energie, klimaat, mobiliteit, inclusiviteit en biodiversiteit. Binnen de bestaande stad betekent dit dat er veel slimmer, groener en inclusiever met de beschikbare ruimte omgaan moet worden. Het gaat volgens de commissie meer om veranderbaarheid en circulariteit. De commissie adviseert om meer ruimtelijke visie toe te voegen aan de Omgevingsvisie om prioriteiten te kunnen stellen en op basis daarvan passend beleid en instrumentarium te ontwikkelen om de visie naar de Hilversumse praktijk te vertalen. Concrete adviezen hierbij zijn:

Voor de Omgevingsvisie

- Het versterken van de ruimtelijke component en illustratie daarvan in de Omgevingsvisie door:
 - Het opnemen van kaarten en illustraties van alle samenhangende ambities in verschillende thema's op kaarten van zowel de huidige als de mogelijke toekomstige situatie met (referentie-)beelden. Eerst voor heel Hilversum en vandaaruit per gebied of wijk. De commissie prefereert een themagerichte aanpak boven een gebiedsgerichte aanpak.
 - Een heldere, op studie gebaseerde, visie op verdichting op te nemen waarbij de rijke cultuurhistorie van de bestaande stad en de aanwezige stedenbouw en landschap (met haar kenmerkende ruimtelijke structuren en kwaliteiten) altijd als onderlegger gebruikt worden, zowel voor de Omgevingsvisie als in de verdere ontwikkelingen van gebiedsvisies en gebiedsagenda's, Als voorbeeld noemt de commissie de prangende vraag bij de verdichtingsopgave: waar kies je voor de stad en waar kies je voor het dorp? Dit houdt weer verband met keuzes ten aanzien van bouwhoogtes, mobiliteit en de wijze waarop plannen zich verhouden tot bijzondere panden, monumenten en beschermde gezichten.
- Te beschrijven hoe vertalingen gemaakt kunnen worden in concreet beleid en instrumentarium zoals bijvoorbeeld aangepaste visiekaarten, de welstandsnota, ruimtelijke randvoorwaarden, parkeernorm, natuurinclusiviteit en klimaatadaptatie. De commissie onderkent dat 'bouwhoogte' een belangrijk thema is binnen Hilversum. Zij adviseert om in te gaan op de wijze waarop de gemeente in de toekomst wil omgaan met bouwhoogtes en hoogbouw in Hilversum.
- Duidelijk te maken hoe de toekomstige gebiedsagenda's zich gaan verhouden tot de Omgevingsvisie.

- De Hilversumse ruimtelijke kwaliteit, waarden en het cultureel erfgoed duidelijker op te nemen in de cirkel met 'opgaven' op pagina 42 in de ontwerp Omgevingsvisie.
- De zes gedefinieerde ruimtelijke hoofdkeuzes in de ontwerp Omgevingsvisie verschillen in intentie en concreetheid. Punt 3 (Hilversum ontwikkelt vooral binnen de bestaande stad) en punt 4 (Meervoudig ruimtegebruik wordt de norm) zijn zeer duidelijk. De andere vier punten behoeven verduidelijking en meer precisie.
- In de Omgevingsvisie aandacht te geven aan plekken in de stad die niet geordend zijn, waar (nog) geëxperimenteerd kan worden en waar ruimte is voor vernieuwing. De commissie constateert dat dit soort plekken steeds meer verdwijnen.
- Duurzaamheid breder te bekijken dan enkel de energierekening. Een hogere energierekening is verwaarloosbaar in vergelijking met de energie die nodig is om iets te slopen en opnieuw te bouwen. Het is zeker zo dat panden energetisch verbeterd moeten worden maar er is in Hilversum ook sprake van duurzaamheid en eeuwigheidswaarde omdat wijken zo mooi zijn dat iedereen er wil wonen. De commissie wil graag ook het belang van die invalshoek benadrukken.

Voor aanscherping van de structuur en opbouw van de Omgevingsvisie

De commissie heeft in een aantal gesprekken met het projectteam geadviseerd over de manier waarop bovenstaande in de Omgevingsvisie opgenomen kan worden. Het bespreekstuk van het projectteam is opgenomen als bijlage E. Daarin zijn voorstellen opgenomen over mogelijke uitwerkingen in de Omgevingsvisie van: 'Gebiedstypen', 'Veranderbaarheid' en 'Ruimtelijk Vertaling'.

De commissie ziet het stuk als een goede, toegankelijke opzet. Voor de verdere uitwerking naar de definitieve Omgevingsvisie adviseert de commissie:

- Rekening te houden met de grote gelaagdheid op vele verschillende schaalniveaus en nuance aan te brengen over de Hilversumse identiteit. Hilversum is meer dan alleen een Tuinstad. Maak een beschrijving over Hilversum die de groei van Hilversum, de kenmerkende structuren en de dorpse en de stadse kenmerken en kwaliteiten nader beschrijft en inventariseert.
- De kaart met gebiedstypen te verfijnen, door ze verder te verankeren in de historische ontstaansgeschiedenis van de stad en op basis van goede cultuurhistorische en typologische analyses. Voor de gebiedsagenda's zijn de gebiedstypen nog te globaal.
- De gebiedstypen nader te specificeren en waarderingen te maken van bestaande kwaliteiten om hier voorts heldere conclusies aan te kunnen verbinden. De in bijlage E opgenomen methode voor het duiden van veranderbaarheid en verbeeldingen zijn goed voorstelbaar, maar zullen voor de gebiedsagenda's verder uitgediept moeten worden. De commissie adviseert:
 - Om de studies, methodiek en conclusies toegankelijk te houden. Tegelijk is het risico hierbij is dat dingen té simpel kunnen worden gemaakt. Een advies van de commissie is om de verschillen tussen het heden en de mogelijke toekomst inzichtelijker en substantiëler te maken.
 - De studies te baseren op al aanwezige kennis in de gemeente.

- Aan de vier categorieën voor veranderbaarheid (A, B, C en D) een categorie A1 toe te voegen: de optie waarin je geen verandering wenst. Bijvoorbeeld in beschermde stadsgezichten en rondom plekken met veel monumenten en bijzondere ensembles in Hilversum. Verandering is hier mogelijk te 'radicaal'. De commissie kan hier wel verbetering van bestaande kwaliteiten voorstellen.

Wij kunnen de adviezen goed volgen en grotendeels overnemen, waarbij we wel in het oog houden dat de Omgevingsvisie een hoog-over richting beschrijft. De aanzet uit bijlage E is de basis, die we één slag dieper willen uitwerken in de Omgevingsvisie. Overigens is in de Voorjaarsnota een voorstel opgenomen voor additioneel budget om de Hilversumse identiteit in het 'Hilversum stad van jonge monumenten' goed vast te leggen, als basis om ontwikkelingen 'Hilversums' te maken.

Voorgestelde aanpassing van de Omgevingsvisie:

- Bijlage E (ruimtelijke vertaling) een slag dieper uitwerken en verwerken in de Omgevingsvisie, met in het bijzonder:
 - Het toevoegen van kaarten naar:
 - Historische structuren en kwaliteiten vanuit cultuurhistorie, stedenbouw en landschap; kaart 11 uit het programma Groen is hiervoor een goede basis (zie figuur 5)
 - Onderscheidende gebiedstypen (zie figuur 4)
 - Een totaal overzicht van de belangrijkste maatregelen uit de visiekaarten in hoofdstuk 4
 - De methodiek voor veranderbaarheid verder uit te werken met oog op de gebiedsagenda's, inclusief de methode om tot meer gelaagde analyses van gebiedstypen te komen en de werkvorm van de zogenaamde 'stempels'.
 - Toevoegen van een categorie A1 (geen verandering) aan de methode voor veranderbaarheid
 - Een doorkijk naar toepassing van in concreet beleid en instrumentarium, waaronder bouwhoogtes.
- Bijlage F (aanzet voor gebiedsagenda's) uit te werken in hoofdstuk 5 van de Omgevingsvisie, zodat de verhouding tussen de Omgevingsvisie en gebiedsagenda's duidelijker wordt.
- De Hilversumse ruimtelijke kwaliteit, waarden en het cultureel erfgoed duidelijker op te nemen in de cirkel met 'opgaven' op pagina 42 in de ontwerp Omgevingsvisie.
- Aandachtspunten op te nemen voor plekken die nog niet geordend zijn en een bredere kijk op duurzaamheid.

4. Reactie op ingediende zienswijzen (detail)

	Samenvatting zienswijze	Beantwoording zienswijze	Conclusie
Zienswijze 1	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Inspreker pleit voor behoud van de natuur rond Hilversum meer openbaar groen, en daarin meer natuur (wilde bloemen en struiken bijvoorbeeld). Voor bewoners een (percentueel) verbod op verharding van tuinen, en bevordering van tuingroen.</p> <p>B. Inspreker is voorstander van het behoud van het dorpse karakter van Hilversum en is daarom voorstander van slechts een beperkte groei zonder hoogbouw.</p> <p>C. Inspreker pleit voor meer ruimte voor fietsers en wandelaars en gebruik van duurzame materialen.</p> <p>D. Inspreker pleit voor behoud van de intercity in Hilversum ook na 2028!</p>	<p>A. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar ingegaan wordt op het thema groen.</p> <p>B. Er wordt verwezen wordt naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar ingegaan wordt op het dorpse karakter, groei en hoogbouw.</p> <p>C. Er wordt verwezen wordt naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar het gaat over ruimte voor fietsers en wandelaars en over gebruik van duurzame materialen.</p> <p>D. Behoud van de intercity is ook het uitgangspunt van het college en is als zodanig in het coalitieakkoord opgenomen en onderwerp van gesprek met betrokken partijen.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota wordt daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>

<p>Zienswijze 2</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Er worden zorgen geuit over het gebrek aan aandacht voor de groeiende moslimgemeenschap in Hilversum. Het is volgens inspreker belangrijk dat er voldoende maatschappelijke panden beschikbaar zijn voor de moslimgemeenschap in 2040 en dat deze panden geschikt zijn voor de behoeften van de gemeenschap.</p> <p>B. Daarnaast uit inspreker zijn zorgen over de eeuwige grafrust voor moslims in Hilversum. Andere gemeenten in Nederland hebben maatregelen genomen om deze te realiseren, maar er lijkt nog geen sprake te zijn van dergelijke maatregelen in Hilversum.</p> <p>C. Het is volgens inspreker belangrijk dat de gemeente Hilversum rekening houdt met de behoeften van de groeiende moslimgemeenschap en ervoor zorgt dat alle inwoners van Hilversum zich welkom en gehoord voelen.</p>	<p>A. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar voorgesteld wordt om het onderzoek naar (maatschappelijke) voorzieningen uit te breiden. Aan welke voorzieningen behoefte is richting 2040, op welke plekken we daar ruimte voor vinden en of er mogelijkheden zijn om deze functies in te passen, zijn vragen die daarin beantwoord moeten worden. Concrete uitwerking van mogelijke locaties wordt in de verdere gebiedsgerichte uitwerking opgepakt in samenspraak met bewoners en andere belanghebbenden. In die verdere uitwerking kan ook de zoektocht naar een eventuele nieuwe locatie voor de moskee meegenomen worden.</p> <p>B. Op de Noorderbegraafplaats is sinds 2016 een veld voor moslims en de Uitvaartstichting Hilversum is voornemens om hier meer ruimte te maken voor islamitisch begraven in overleg met de moslimgemeenschap. Dit proces valt buiten de scope van de Omgevingsvisie.</p> <p>C. In het proces om te komen tot de ontwerp Omgevingsvisie is op vele verschillende manieren bij de samenleving opgehaald wat er speelt en waar rekening mee gehouden moet worden in de Omgevingsvisie. Daarnaast is participatie ook een actiepoint vanuit de Uitvoeringsagenda Lokale Inclusie 2023-2026. Voorgesteld wordt om de betreffende tekst uit de agenda over te nemen in hoofdstuk 5: Bij inspraak en beleidsparticipatie voor de gebiedsplannen en bij grote (her-)ontwikkelingen in de stad is het vanuit het aspect inclusie een streven dat alle groepen binnen de samenleving zich vertegenwoordigd weten. We nodigen voor dit doel uitdrukkelijk vanaf de ontwerpfase relevante organisaties uit om input te leveren. Daar waar de organisatiegraad van belangrijke minderhedengroepen (nog) niet zodanig ontwikkeld is</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota wordt daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
-------------------------	--	--	--

		zoeken we actief naar individuen in de rol van (getrainde) ervaringsdeskundigen.	
--	--	--	--

<p>Zienswijze 3</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde</p> <p>A. De mobiliteit per fiets wordt in Hilversum moeizamer, omdat er zoveel verkeer is. Verzocht om veilige(re) fietsstraten te ontwerpen.</p> <p>B. Gevraagd wordt naar mogelijkheden om in grote tuinen woonruimte mogelijk te maken door bijvoorbeeld een kleiner huis bij te bouwen in de tuin.</p> <p>C. Inspreker vraagt wat met de participatie wordt gedaan?</p>	<p>A. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waarin nader wordt ingegaan op de ruimte voor de fiets en de prioritering in de inrichting van de openbare ruimte. Voor de concrete uitwerking en het ontwerpen van veilige(r) fietsstraten geldt dat dit gebiedsgericht wordt bekeken.</p> <p>B. Toevoeging van (tweedelijns-) bebouwing /verdichting in grote tuinen leidt vaak tot een ongewenste aantasting van de landschappelijke en stedenbouwkundige waarden. Vandaar dat zeer terughoudend wordt omgegaan met verzoeken voor verdichting. Per gebied zal in de verdere uitwerking gekeken moeten worden naar wat wel en niet kan.</p> <p>C. In deze voorliggende Nota worden alle ingediende zienswijzen voorzien van een reactie en waar nodig wordt aan de raad voorgesteld om de Omgevingsvisie te wijzigen. In de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota worden voorstellen gedaan om participatie in algemeenheid te verbeteren.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota wordt daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
<p>Zienswijze 4</p>	<p>Inspreker geeft aan dat duurzame energie meer aandacht verdient dan het nu krijgt. Het document zoals het er nu ligt limiteert het toepassen van zonnepanelen op gebouwen tot Zon op dak. Een lange termijn visie zou zeker gevels mee moeten nemen en b.v. in een welstandsnota een duidelijke set spelregels verdienen, zodat gebouweigenaren en de welstandscommissie hier een helder kader voor heeft.</p>	<p>In de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota worden voorstellen gedaan hoe om te gaan met de reacties over de ambities voor de energietransitie nu en in de toekomst. Daarin is ook het voorstel gedaan om de beleidsregels verduurzaming monumenten te handhaven.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota wordt daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>

<p>Zienswijze 5</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Het valt inspreker op dat vooral mensen van 50 jaar en ouder zich bemoeien met de Omgevingsvisie, terwijl het juist moet gaan over wat jongeren willen. Het behouden van het dorpskarakter en toestaan van beperkte groei is erg conservatief denken.</p> <p>B. Doordat Hilversum niet kan uitbreiden in de natuur zal het creatief moeten bouwen met aandacht voor groei van de bevolking. Inspreker geeft aan dat op diverse plekken wel degelijk hoog gebouwd kan worden met aandacht voor groen en architectuur.</p> <p>C. Inspreker pleit om niet krampachtig vast te houden aan het illusielandschap en vooral te denken aan de jongeren die in Hilversum een toekomst willen. En dat is een levendige stad, met werkgelegenheid en vooral veel woningen voor jongeren.</p> <p>D. Inspreker pleit dat Hilversum al in een groen park ligt dat het Gooi heet, omgeven door hei en bos. Inspreker vraagt zich af waarom er dan ook nog meer groen in de stad bij moet terwijl er heel veel woningen nodig zijn. Er kan slimmer met de ruimte omgegaan worden.</p>	<p>A. In de participatie tot de zomer van 2022 is veel aandacht besteed om zoveel mogelijk doelgroepen te bereiken, waaronder jongeren. Wij beschouwen de opbrengst van de participatie zoals verwoord in de Denkrichting als representatief. Wij verwijzen graag naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 over dorp, stad en groei. In het Stadsgesprek op 9 maart jl. deden wij dezelfde constatering als inspreker. Bij het opstellen van de Omgevingsvisie en het maken van keuzes is het zaak om de juiste balans te vinden tussen de opbrengsten uit de participatie enerzijds en het vinden van antwoorden op de maatschappelijke opgaven anderzijds. Wat betreft het bereiken van verschillende doelgroepen in participatietrajecten wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p> <p>B. In het kader van de bouwhoogte zijn daar uiteenlopende zienswijzen over ingediend. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota hoe met het aspect bouwhoogte wordt omgegaan.</p> <p>C. Het belang van behoud van het illusielandschap is een van de belangen die afgewogen wordt bij bouwplannen. Verder wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over bouwhoogte en over wonen en doelgroepen.</p> <p>D. Wat betreft extra groen wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over de streefnorm voor groen en het nadere onderzoek naar concretisering van de streefpercentages waarbij het niet alleen gaat over kwantiteit maar ook over kwaliteit en aanvullend de rol van de natuur om Hilversum heen. Meervoudig ruimtegebruik is een van de ruimtelijke hoofdkeuzes in de ontwerp</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota wordt daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
-------------------------	--	---	--

		Omgevingsvisie. Die biedt ook mogelijkheden om wonen en groen te combineren.	
--	--	--	--

<p>Zienswijze 6</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Inspreker vraagt hoe wordt geborgd dat de inwoners van de Taludweg, in de toekomst worden geïnformeerd over en kunnen meedoen aan het participatieproces, dat zal samenhangen met de omzetting van het tijdelijke deel van het Omgevingsplan van rechtswege, naar een definitief (en volledig) deel van het Omgevingsplan, dat er uiterlijk in 2029 moet zijn?</p> <p>B. Inspreker vraagt welke instructies de provincie geeft voor het in stand houden van het betreffende beschermd stadsgezicht, ter bescherming van dit cultureel erfgoed? En op welke wijze wordt daar rekening mee gehouden?</p> <p>C. Inspreker heeft bij de zienswijze een uitgebreid voorstel gedaan voor de uitwerking van inwonersparticipatie in de Aanzet voor een Hilversums Toetsingskader en bij het actualiseren van de Leidraad (en Handleiding) 'Betrek de buurt'.</p>	<p>A. In deze Omgevingsvisie wordt niet specifiek ingegaan op procedures voor de diverse lopende en nog op te starten projecten. Mochten gewenste ontwikkelingen uit projecten niet passen binnen het omgevingsplan van rechtswege, dan zal ten behoeve van een benodigde ruimtelijke procedure te zijner tijd een participatietraject worden doorlopen die (uiteraard) minimaal voldoet aan de Omgevingswet. Hierbij wordt (niet uitsluitend) gebruik gemaakt van de al bekende media, zoals de Gooi en Eembode en het Gemeenteblad (www.officielebekendmakingen.nl).</p> <p>B. De Provincie geeft geen instructies voor de Hilversumse stadsgezichten. De beschermde stadsgezichten en de uitvoering van de bescherming hiervan is bij deze Omgevingsvisie een gegeven.</p> <p>C. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar nader wordt ingegaan op het aspect participatie en tot welke aanpassingen en vervolgacties dat leidt.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota wordt daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
<p>Zienswijze 7</p>	<p>Inspreker vindt dat er in Hilversum duurzame, betaalbare woningen bij moeten komen. Verbied verhurende beleggers op deze markt, zorg voor renovatieprojecten van leegstaande kantoren, zorg voor tiny house locaties, zet de woningbouwcoöperaties hier vol voor aan het werk om de woonopgave te realiseren zodat er een eerlijke verdeling komt.</p>	<p>Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota voor wat betreft wonen. In die tekst wordt ingegaan op de kwantitatieve en kwalitatieve ambities die er zijn voor wonen.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota wordt daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>

<p>Zienswijze 8</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Inspreker vindt dat het ontbreekt aan echte keuzes ten aanzien van de bereikbaarheid, gericht op gedragsverandering in de mobiliteit. De doorwerking en de consequenties van de keuze voor stad en dorp op de dorpsse wegenstructuur wordt gemist.</p> <p>B. Volgens inspreker moet de Omgevingsvisie sturend zijn bij de wijkgerichte gebiedsagenda's en niet te verwijzen naar sectorale projecten als de groenvisie en het fietsplan. Inspreker wil dat de beschreven voorkeursvolgorde als wenkend perspectief toegepast wordt bij de inrichting van de openbare ruimte in diverse projecten zoals bij de Gijsbrecht en de Havenstraat. Onder sub H geeft inspreker een aantal concrete voorbeelden van kansen voor de mobiliteitstransitie.</p> <p>C. Autoverkeer is volgens inspreker de belangrijkste veroorzaker van geluidsoverlast en luchtverontreiniging in Hilversum. Inspreker gaat opnieuw in op de nodige gedragsverandering zoals onder A en stelt dat nu lef en leiderschap nodig is op het stimuleren van gedragsverandering.</p> <p>D. Inspreker vraagt om de visie op groen vast te klikken en leiderschap te tonen bij de uitvoering. Herstel met het uitvoeringsprogramma Groen de balans van het gebruik van de openbare ruimte.</p>	<p>A. Wij zijn het hier niet mee eens. Op visieniveau worden stevige keuzes gemaakt. De concrete doorwerking van die keuzes krijgt plek in programma's en projecten. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota voor wat betreft mobiliteit en de voorgestelde aanpassingen.</p> <p>B. Wij zijn het eens dat de Omgevingsvisie vertrekpunt is voor de gebiedsagenda's. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar het gaat over de prioritering van de (her)inrichting van de openbare ruimte in relatie tot lopende projecten enerzijds en het nog ontbreken van flankerend beleid anderzijds. Daarin is uitgelegd hoe wij kijken naar – nog niet vastgestelde – prioritering in genoemde lopende projecten. De in het Programma Groen voorgestelde koele groene routes kunnen hier een lonkend perspectief voor zijn.</p> <p>C. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota voor wat betreft mobiliteit en de voorgestelde aanpassingen.</p> <p>D. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waarin wordt voorgesteld om de streefpercentages uit het Programma Groen op te nemen in de Omgevingsvisie. Het Programma Groen en de Omgevingsvisie verhouden zich goed tot elkaar.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
-------------------------	---	---	--

	<p>E. Substantiële hoognodige nieuwe acties en pijnlijke keuzen ten gunste van de duurzaamheid worden volgens inspreker op de lange baan geschoven. Bijvoorbeeld voor groen-, fiets- en energiebeleid, waarvan in hetzelfde stuk staat dat we volgens de milieueffectrapportage de doelstellingen met de op het vuur staande maatregelen niet gaan halen.</p> <p>F. Inspreker wil dat bedrijven tot zonnedaken worden verplicht. Neem de laatste belemmeringen weg voor panelen op monumenten en in beschermde stads- en dorpsgezichten. Benut kansen in buitengebied en plaats minstens één windmolen.</p> <p>G. Inspreker wil dat de mobiliteitsvisie vastgeklikt wordt. Laat bij de inrichting van de openbare ruimte zien dat, in samenhang met de ruimte voor groen en ontmoeten, de prioriteit gelegd wordt lopen en fietsen. Ook het amendement rond begrippen als 15-minutenstad en het STOMP-principe geven hoop.</p> <p>H. Kansen om de prioriteitsvolgorde voor de openbare ruimte vast te klikken volgens inspreker: 1. Ontsla de Gijsbrecht van het gemeentelijke dictaat dat de afmetingen van de rijbaan niet ter discussie staan en ga voor een echte ontmoetingsruimte. 2. Ontdoe aanLOOPstraat Havenstraat van doorgaand autoverkeer. Los in het verlengde van het wensbeeld van de ondernemers de auto-aansluiting Vaartweg op door de Havenstraat</p>	<p>E. In diverse zienswijzen en in de advisering van de Commissie MER wordt opgeroepen om doelen in de Omgevingsmonitor concreter en meetbaar te maken. Daarmee wordt het inzicht in de haalbaarheid vergroot en kan worden ingegrepen op onderdelen als dat nodig is. In de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota is daar het een en ander over geschreven. In bijlage D bij deze Nota wordt nader ingegaan op de concretisering van de doelen en monitoring daar van en tot welke aanscherping van de Omgevingsvisie dat leidt.</p> <p>F. De genoemde verplichting is ons inziens niet afdwingbaar. Wat betreft monumenten en zonnepanelen wordt voorgesteld om de beleidsregels verduurzaming monumenten te handhaven. Wat betreft opwekking van (wind)energie in het Buitengebied wordt aangesloten bij de afspraken die daarover in het RES zijn gemaakt. Over kansen in het buitengebied zijn wij enthousiast. Voor de plaatsing van windmolens is nog geen draagvlak gebleken.</p> <p>G. De Mobiliteitsvisie is overgenomen in de ontwerp Omgevingsvisie. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar nader wordt ingegaan over de prioritering van de (her)inrichting van de openbare ruimte en de amendementen over mobiliteit.</p> <p>H. De door indiener voorgestelde kansen zijn voor het niveau van de Omgevingsvisie wel erg casuïstisch en verkeerstechnisch. De Omgevingsvisie doet uitspraken op visieniveau. De ideeën worden meegenomen als vertrekpunt voor de gebiedsagenda's en andere uitwerkingen. Daar waar al sprake is van concrete projecten wordt enerzijds verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar een en ander staat over de</p>	
--	---	--	--

	<p>tussen de Vaartweg en Ruitersweg autovrij te maken. 3. Plaats direct 30 km/uur borden langs de parkeer-/binnenring, om te beginnen op de 's-Gravelandseweg bij entree winkeldeel en zet dit door tot aan rotonde Gooiland. 4. Leidt de fietsers 's-Gravelandseweg – Kerkbrink – Langestraat NIET om via Oude Torenstraat en flessenhals Vaartweg. 5. Laat buiten winkeltijden de fiets toe tussen Voorhoeve en de Kerkbrink. 6. Hef op de Groest het fietsverbod op, dat tijdens de Coronatijd 'tijdelijk' is ingesteld. 7. Een fietsenstalling zou onderdeel van het businessplan voor de nieuwe locatie van de bibliotheek moeten zijn. Een meer toegankelijke fietsenstalling (naast de huidige kelder onder Hilvertshof) is noodzakelijk, bij voorkeur gelijkvloers aan de achterzijde van de bibliotheek.</p> <p>I. 'Meedoen in Hilversum' vereist dat de Omgevingsvisie het lopen en de fiets op de eerste plaats zet. Vervoersarmoede ligt immers op de loer in een auto-gedomineerde stad. Alleen al ter bestrijding van de tweedeling van de maatschappij en het versterken van sociale rechtvaardigheid zou de fiets op nummer 1 moeten staan.</p> <p>J. Bij het onderwerp 'actief en vitaal Hilversum' zou de mens centraal moeten staan. Een Omgevingsvisie, gericht op gezondheid en bewegen. Voor iedereen: kinderen, hardwerkende Hilversummers en ouderen, is bewegen essentieel voor de gezondheid. Ook daarom zou fietsen en lopen centraal moeten</p>	<p>openbare ruimte en anderzijds wordt verwezen naar de concrete projecten.</p> <p>I. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en hetgeen al in de Omgevingsvisie staat. Deze prioritering is als zodanig al aangegeven en wordt als vertrekpunt gehanteerd in projecten en verdere gebiedsgerichte uitwerking.</p> <p>J. De reactie is in lijn met eerder ingediende punten. Er wordt dan ook verwezen naar eerdere reacties.</p>	
--	--	---	--

	<p>staan. Zoals veilig fietsen en lopen naar school en de sportvereniging, want gedragsverandering begint bij de jeugd. Maar ook alle andere voorzieningen liggen in Hilversum op 15 minuten loop- en fietsafstand. Zouden we dat niet met voorrang veilige routes moeten faciliteren? Bijvoorbeeld autovrije schoolstraten?</p> <p>K. De doorontwikkeling van het toetsingskader vergt nog een stevige slag om projecten aan uw eigen prioritering 'openbare ruimte' te kunnen toetsen. Het gevaar is dat u kiest voor een landelijke maatlat waarmee uw visie verloren gaat.</p> <p>L. Bij diverse recente projecten laat de gemeente de prioriteitstelling in de openbare ruimte los:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geen veilige, logische en realistische omleidingsroute voor fiets en bus, laat staan een fatsoenlijke fietsenstalling en halteaccommodatie. De auto regeert in de Oude Torenstraat. • De fiets wordt als levende verkeersremmer tussen het autoverkeer op De Gijsbrecht gedrukt. Inspreker onderschrijft graag de drie kanttekeningen bij De Gijsbrecht van de Fietzersbond, te weten: <ol style="list-style-type: none"> 1. Huiverig voor menging fiets en auto, met name in spits en in combinatie met lossen/laden. 2. Er zijn 2 ontwerp-varianten. De 1e heet 'nadruk op ecologisch groen' en de 2e 'nadruk op fietsparkeren'. Beiden hebben dus 'nadruk op auto(parkeren)'. 	<p>K. Dit punt, het toetsingskader, hangt nauw samen met de monitor Omgevingsvisie. Zoals onder E al gemeld wordt deze monitor nader geconcretiseerd en wordt dit als vertrekpunt gebruikt voor het toetsingskader. Wij betrekken de geuite zorg daarbij.</p> <p>L. Eerder is indiener al ingegaan op diverse concrete projecten in relatie tot de prioriteitstelling in de openbare ruimte. Er wordt dan ook verwezen naar eerdere opmerkingen op dit vlak. Daarbij merken wij op dat de voorgestelde prioritering nog door de gemeenteraad moet worden vastgesteld. Concrete ideeën worden meegenomen als vertrekpunt bij de gebiedsagenda's.</p>	
--	---	---	--

	<p>3. Kruispunt Bosdrift wordt aanzienlijk eenvoudiger als in verlengde van ondernemersinitiatief de Bosdrift/ Havenstraat de radiaalfunctie wordt ontnomen. Helpt ook veiligheid Bavinckschool.</p> <p>M. Inspreker vraagt of er vanuit de gebiedsagenda centrum sturende werking uitgaat met betrekking tot de herinrichting van de Kerkbrink.</p> <p>N. Over de fietsbrug stelt inspreker het volgende: Deze investering 'in de fiets' zou beter gedaan kunnen worden in een fietsenstalling onder de Kerkbrink.</p>	<p>M. Deze zienswijze gaat concreet in op het project herinrichting Kerkbrink en de gebiedsagenda Centrum, niet op de Omgevingsvisie. Wat betreft de reactie over de Kerkbrink het volgende: Ja, er is een relatie tussen de gebiedsagenda Centrum en project herinrichting Kerkbrink. Er is echter geen sprake van een sturende werking van de gebiedsagenda. In gebiedsagenda worden de uitgangspunten uit de mobiliteitsvisie gevolgd en de herinrichting van de Kerkbrink sluit daar op aan. De gebiedsagenda is overigens nog niet door de gemeenteraad vastgesteld.</p> <p>N. In het project Herinrichting Kerkbrink wordt onderzocht of er een mogelijkheid is voor een inbandige fietsenstalling rond de Kerkbrink. Verder heeft het college recent besloten de fietsbrug bij het Dudokviaduct niet aan te leggen.</p>	
--	---	--	--

<p>Zienswijze 9</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. De opbrengst van de participatie wordt niet herkend in de ontwerp Omgevingsvisie. (geen hoogbouw, dorps karakter, geringe groei, tuinstad, behoud illusiële landschap, meer groen)</p> <p>B. Uit het referendum georganiseerd door Stichting Betrokken Bewoners Busremise blijkt dat 90% een tuinstad wil in plaats van een verdichte stad</p> <p>C. Wat nodig is zijn herkenbare evalueerbare doelstellingen gebaseerd op wat opgehaald is uit de participatie .</p>	<p>A. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota voor wat betreft de genoemde punten.</p> <p>B. De gemeenteraad heeft eerder kennisgenomen van het ‘referendum’ en geoordeeld dat het niet voldoet aan de criteria voor referenda. Aanvullend wordt opgemerkt dat de Omgevingsvisie vooral gericht is op het behouden en toevoegen van kwaliteiten met daarbij de principes van de Tuinstad in het achterhoofd. Daarbij gaat het om een sociaaleconomisch en functioneel concept. In de Tuinstad is het goed wonen en werken in een gezonde, luchtige, mooie en afwisselende leefomgeving op een schaal waarbij het sociale leven wordt gestimuleerd. Mede op basis van het advies van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten wordt voorgesteld om bij de gebiedsgerichte uitwerking te starten vanuit een cultuurhistorische analyse van de gebieden. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar dit nader is toegelicht.</p> <p>C. In diverse zienswijzen en in de advisering van de Commissie MER wordt opgeroepen om doelen in de Omgevingsmonitor concreter en meetbaar te maken. Daarmee wordt het inzicht in de haalbaarheid vergroot en kan worden ingegrepen op onderdelen als dat nodig is. In de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota is daar het een en ander over geschreven. In bijlage D bij deze Nota wordt nader ingegaan op de concretisering van de doelen en monitoring daar van en tot welke aanscherping van de Omgevingsvisie dat leidt.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
-------------------------	--	---	--

	<p>D. Het vertrouwen in de politiek neemt zienderogen af en zal verder een diepte punt bereiken als er niet geluisterd wordt na wat de bewoners van Hilversum willen. Vaak horen we ook : "het maakt niet uit wat we zeggen ze doen toch hun zin"</p> <p>E. Dit is een kans voor het gemeente bestuur om nu te laten zien dat er toch recht gedaan wordt aan wat de burger in Hilversum voor ogen heeft: Hilversum Tuinstad met evalueerbare doelen die in 2040 gehaald moeten worden.</p>	<p>D. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waarin is gegaan op de verwerking van de participatieopbrengst enerzijds en voorstellen over hoe om te gaan met participatie richting de toekomst anderzijds.</p> <p>E. Wij verwijzen naar antwoorden op B, C, en D. Er wordt verder verwezen naar de eerdere reactie en de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p>	
--	--	--	--

<p>Zienswijze 10</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Hilversum heeft nationaal en internationaal een grote faam als stad van jonge monumenten en tuinstad van de twintigste eeuw. Het is van groot belang om dit karakter voor de toekomst te koesteren.</p> <p>B. De grootste uitdaging is om in de komende jaren de behoefte aan nieuwe woningen binnen de bebouwde kom te realiseren. Dat betekent echter dat het tuinstedelijke karakter onder druk kan komen.</p> <p>C. Toevoegen van nieuwe functies door transformatie van bestaande panden en daarmee hergebruik draagt bij aan het behoud van cultureel erfgoed en de duurzaamheidsambities van de gemeente.</p> <p>D. Een categorie gebouwen die speciale aandacht verdient zijn de kerken. Het is gewenst om een proactieve rol te pakken bij de sluiting van kerken en recht te doen aan de maatschappelijke functie en veelal monumentale architectuur van de gebouwen.</p> <p>E. Inspreker verzoekt om als onderdeel van de omgevingsvisie een architectuurbeleid te</p>	<p>A. De Omgevingsvisie is vooral gericht op het behouden en toevoegen van kwaliteiten met daarbij de principes van de Tuinstad in het achterhoofd. Daarbij gaat het om een sociaaleconomisch en functioneel concept. In de Tuinstad is het goed wonen en werken in een gezonde, luchtige, mooie en afwisselende leefomgeving op een schaal waarbij het sociale leven wordt gestimuleerd. In bijlage E wordt voorgesteld om bij de gebiedsgerichte uitwerking te starten vanuit een cultuurhistorische analyse van de gebieden. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar dit nader is toegelicht.</p> <p>B. Mede op basis van het advies van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten wordt voorgesteld om bij de definitieve Omgevingsvisie een nadere stedenbouwkundige uitwerking op te stellen met nadrukkelijk aandacht voor de principes van de Tuinstad en verschillen in gebieden (waar is het stads en waar is het dorps?).</p> <p>C. Dit uitgangspunt wordt ondersteund en is als zodanig terug te lezen in paragraaf 2.4 van de ontwerp Omgevingsvisie.</p> <p>D. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waarin het belang van religieuze voorzieningen en de functie ervan in de wijken wordt beschreven en als onderdeel van de nadere onderzoeken wordt meegenomen. In het verdere traject van de Routekaart Religieus Erfgoed kan nader worden ingegaan op de waarden van de gebouwen.</p> <p>E. Deze zienswijze is in lijn met het advies van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten (bijlage C), die voor</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	--	---	--

	ontwikkelen en de lat voor nieuwbouw hoger te leggen.	de uitwerking van gebiedsagenda's pleit voor goede analyses waarin kwaliteiten in beeld worden gebracht.	
--	---	--	--

<p>Zienswijze 11</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Inspreker heeft bij de zienswijze een kopie ingediend van de zienswijze onder 6C van deze Nota. Het betreft een uitgebreid voorstel voor de uitwerking van inwonersparticipatie in de Aanzet voor een Hilversums Toetsingskader en bij het actualiseren van de Leidraad (en Handleiding) ‘Betrek de buurt’.</p> <p>B. Inspreker vraagt zich af in hoeverre uitspraken over bouwhoogten ook gelden voor plannen die vóór 2029 zijn of worden ontwikkeld (zoals project Raaweg)?</p> <p>C. Inspreker vraagt of aan de projectontwikkelaar RvO geen duidelijke randvoorwaarden ten aanzien van de bouwhoogte zijn meegegeven? Zo nee, kan dat alsnog, zo ja wat zijn die dan?</p> <p>D. Inspreker vraagt of bij het plan voor het Puik terrein ook gekeken is naar de aansluiting op de bestaande bebouwing en de planologische opzet en het karakter van de wijk Kerkelanden. Zo ja, hoe wordt dat duidelijk gemaakt</p>	<p>A. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar nader wordt ingegaan op het aspect participatie en tot welke aanpassingen en vervolgacties dat leidt.</p> <p>B. Voor alle plannen geldt dat, vooruitlopend op vaststelling van de Omgevingsvisie, zorgvuldig wordt gekeken naar de stedenbouwkundige en landschappelijke inpassing in de directe omgeving. Daarbij wordt onder andere gekeken naar de op dat moment bestaande beleidskaders. Totdat de Omgevingsvisie is vastgesteld is de Structuurvisie 2030 een van die kaders, naast bijvoorbeeld geldende bestemmingsplannen. Vanaf het moment van vaststelling van de Omgevingsvisie gelden de kaders uit dat document en de bestemmingsplannen. Voor wat betreft de bouwhoogte wordt verder verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over dit onderwerp.</p> <p>C. In lijn met het antwoord onder B is aan de projectontwikkelaar meegegeven rekening te houden met vastgestelde beleidskaders, ook voor wat betreft de bouwhoogte. Momenteel wordt het plan voor de Raaweg nog verder uitgewerkt en wordt er specifiek voor dit plan nog een kaderstellend document ter vaststelling voorgelegd aan de raad. Daarin gaat het ook over de bouwhoogte, maar ook over programmering, impact op omgeving, natuur, mobiliteit, groen etc.</p> <p>D. Deze genoemde aspecten zijn onderdeel van het nog nader op te stellen kaderdocument voor het project aan de Raaweg.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	---	--

	<p>E. Voorgesteld wordt om een Stadsbouwmeester aan te stellen zodat projecten passen in de visie van de gemeente en de brede doelstelling van het bouwen aan een leefbare en passende omgeving mogelijk wordt.</p>	<p>E. Het aanstellen van een Stadsbouwmeester is geen onderdeel van de Omgevingsvisie. In Hilversum werken we met een deskundige Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten op basis van diverse documenten, zoals de welstandsnota en beeldkwaliteitsplannen voor grotere gebiedsontwikkelingen.</p>	
--	---	--	--

<p>Zienswijze 12</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Betaald parkeren is niet overal een goede oplossing. Zoek naar alternatieven in wijken waar veel autobezit is. De ‘niet’ autobezitters zijn vaak aan het woord en geven een vertekend beeld, de auto is onlosmakelijk verbonden met de werkende maar ook oudere inwoners.</p> <p>B. Naast universele parkeerproblematiek kent iedere buurt ook zijn eigen specifieke parkeertroubles. Invoering van betaald parkeren in delen van Hilversum leidt tot problematiek in andere delen.</p> <p>C. Indiener komt met een aantal mogelijkheden voor oplossingen voor de parkeerproblematiek.</p>	<p>A. Invoering van betaald/gereguleerd parkeren volgt uit de Mobiliteitsvisie en de noodzakelijke transitie naar een duurzamere mobiliteit. Betaald parkeren is een van de maatregelen die moeten leiden tot een daling van het aantal autobewegingen in de stad en verbetering van de leefbaarheid en bereikbaarheid. De parkeeropbrengst wordt geïnvesteerd in de verbetering van de bereikbaarheid van Hilversum. Vanaf 2024 wordt het parkeren gereguleerd. De mobiliteitstransitie is, zoals is aangegeven in de ontwerp Omgevingsvisie, een traject voor de lange termijn. Wij verwijzen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 over mobiliteit en parkeren.</p> <p>B. Juist vanwege het zogenaamde waterbed effect wordt betaald parkeren binnen de buitenring ingevoerd. Daarmee wordt zoveel mogelijk voorkomen dat de, volgens inspreker, parkeerproblematiek zich blijft verplaatsen.</p> <p>C. Concrete ideeën kunnen worden afgewogen in de gebiedsagenda’s die opgesteld gaan worden. Daarbij geldt wel het principe van de prioritering van de (her)inrichting van de openbare ruimte waarbij ruimte voor de auto de laagste prioriteit heeft.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de (ontwerp) Omgevingsvisie. Voor wat betreft het onderwerp mobiliteit wordt wel voorgesteld om dit aan te scherpen in de definitieve Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	---	--

<p>Zienswijze 13</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Omgevingsvisie bevat allemaal goede voornemens, de hoop wordt uitgesproken dat hier daadwerkelijk iets van komt.</p> <p>B. Stimuleer fietsen, wandelen en gebruik van OV. In de praktijk gebeurt dat nog niet. Indiener benoemd de Alexia-tunnel die als niet veilig ervaren wordt.</p> <p>C. Inspreker verzoekt om meer te handhaven op parkeren van auto's op de stoep in de omgeving Zuiderweg-Liebergerweg-Lijsterweg.</p> <p>D. Inspreker stelt dat ook in de rest van Hilversum niet echt prioriteit voor fietsers wordt gezien. Bij elk bouwproject worden stoep en fietspad in beslag genomen of afgezet met hekken. Auto's kunnen gewoon doorrijden natuurlijk.</p> <p>E. Gevraagd wordt naar de voorzieningen bij Hunkemöller. Waarom komt daar weer nieuwe kantoorruimte, terwijl aan de andere kant kantoren worden omgebouwd tot woonruimte? Als er dan toch bedrijfsruimte komt in het nieuwe buurtje dan graag leuke kleine winkeltjes of kleinschalige horeca, die zorgen voor sociale samenhang in de buurt.</p> <p>F. Er zou volgens inspreker minder gebouwd hoeven te worden als er door de gemeente</p>	<p>A. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waarin verdere concretisering van diverse doelen en ambities wordt voorgesteld.</p> <p>B. De Omgevingsvisie zet juist in op stimulatie van fietsen, wandelen en gebruik van OV. Dit valt onder het zogenaamde STOMP-principe waar in de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota nader op wordt ingegaan. Wat betreft de Alexiatunnel is onderzoek uitgevoerd naar de veiligheid en zijn er maatregelen doorgevoerd om dit te verbeteren.</p> <p>C. In het kader van het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit gaat gewerkt worden aan een Plan van Aanpak voor handhaving. Daarin moet ook worden afgewogen wat er aan parkeren op stoepen wordt gedaan.</p> <p>D. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over de prioriteit voor voetgangers en fietsers. Bij uitvoering van projecten wordt altijd een Bereikbaarheid, Leefbaarheid, Veiligheid en Communicatieplan (BLVC) vereist met daarin aandacht voor onder andere fietsers. In sommige gevallen is het noodzakelijk om routes tijdelijk af te sluiten.</p> <p>E. Het project Hunkemöller kent een eigen procedure buiten de Omgevingsvisie om. De keuzes die gemaakt zijn in het Locatie Ontwikkelplan zijn mede resultaat van participatie met de omgeving en volgen uit de Gebiedsagenda voor 1221. In die Gebiedsagenda is aangegeven dat behoud van werkgelegenheid een belangrijk uitgangspunt is voor ontwikkellocaties.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	--	--

	<p>meer werd opgetreden tegen de leegstand en verloedering.</p> <p>G. Inspreker vraagt of de louche (auto-)bedrijfjes op de Zuiderweg / Lijsterweg / begin Liebergerweg eens zouden worden aangepakt. Deze zijn mede verantwoordelijk voor het blokkeren van de stoepen, en ze dragen bij aan de schimmige sfeer in die buurt.</p> <p>H. Inspreker vraagt of de 4 containers voor huisvuil afgeschafte kunnen worden en vervangen worden door centrale (ondergrondse) containers.</p> <p>I. Verzocht wordt om het groen in de straat uit te breiden en eenrichtingsverkeer in te voeren.</p> <p>J. Het groen rondom Hilversum is prachtig, daar zou de gemeente best meer mee mogen pronken. Voetstappenpad zou omgelegd moeten worden over natuurbrug Crailo.</p> <p>K. Inspreker verzoekt om een goede zwemvijver te maken bij Anna's Hoeve met apart deel voor honden, geen extra parkeerplaatsen om de toestroom te beperken.</p> <p>L. Inspreker vraagt of het mogelijk is om eigenaren aan te moedigen (of desnoods te</p>	<p>F. Hilversum heeft (nog) geen leegstandsverordening als instrument tegen leegstand en verloedering. Hier wordt wel aan gewerkt en dit wordt los van het proces van de Omgevingsvisie aan de gemeenteraad aangeboden.</p> <p>G. In zijn algemeenheid zegt de Omgevingsvisie wel iets over het waarborgen en versterken van de sociale veiligheid. Daar hoort ook het aandachtspunt van ondermijning bij. De vraag is dermate locatiespecifiek dat dit meer tot zijn recht komt bij de gebiedsgerichte uitwerking, dan wel via een concreet verzoek om handhaving / aanpak ondermijning.</p> <p>H. Een dergelijk concreet verzoek behoort niet tot de Omgevingsvisie, maar past beter bij de gebiedsgerichte uitwerking. In algemeenheid kunnen we stellen dat de gemeente Hilversum de richtlijnen van de GAD in deze volgt.</p> <p>I. Een dergelijk concreet verzoek behoort niet tot de Omgevingsvisie, maar past beter bij de gebiedsgerichte uitwerking. Overigens wordt opgemerkt dat eenrichtingsverkeer in de regel geen ruimte oplevert, maar wel meer verkeersbewegingen en meer onveiligheid.</p> <p>J. Het groen rond Hilversum is een kernkwaliteit die in stand gehouden moet worden en die kan worden benut om de natuur in de stad te verbeteren. Het Goois Natuurreservaat gaat over de route van het Voetstappenpad en dit is zodoende geen punt waar de Omgevingsvisie een oplossing voor biedt.</p> <p>K. Eerder onderzoek naar de mogelijkheden om van een van de vijvers op Anna's Hoeve zwemvijvers te maken toonde aan dat dat niet mogelijk was. Bovendien wil de terreineigenaar GNR dit niet.</p>	
--	--	---	--

	dwingen) om hun pand in de oude stijl terug te brengen?	L. Voor monumenten is in de monumentenverordening een instandhoudingsbepaling opgenomen. Voor overige panden heeft de gemeente geen instrumenten om eigenaren hiertoe te bewegen. De gemeente adviseert eigenaren graag.	
--	---	--	--

<p>Zienswijze 14</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <ul style="list-style-type: none"> A. Inspreker vind het verhaal onduidelijk. Opbrengst participatie wordt niet herkend. Behoud van het dorpse karakter / tuinstad is de essentie van de participatieopbrengst. B. Inspreker pleit voor geringe groei van de stad, waarbij het dorpse karakter vooropgesteld moet worden. C. Inspreker wil niet meer bedrijventerreinen ontwikkelen, maar dan liever woningen met parkeerruimte, bv ondergronds, aan de rand van hilversum. D. Inspreker pleit voor het opnemen van een maximale bouwhoogte van 5 bouwlagen, of in ieder geval boomhoogte (20 meter) als norm. Met behoud van het illusielandschap als uitgangspunt. E. Inspreker pleit voor het creëren van 25 m2 extra openbaar groen per woning. In lijn met de wens uit de participatie. F. Inspreker wil met de wijken samen kijken wat waar mogelijk is voordat er gebouwd wordt. Met goede inpassing qua plek, hoogte, bouwstijl etc. Rekening houdend met plekken om elkaar te ontmoeten, de zichtlijnen van Dudok en het illusielandschap als voorwaarden voor bouw. G. Verzocht wordt om grenzen te stellen aan de groei van bedrijfsterreinen, om ruimte te houden voor openbaar groen, sport en ontspanning binnen de stadsgrenzen 	<p>De zienswijze is grotendeels vergelijkbaar met zienswijze 66. Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	--	--	--

<p>Zienswijze 15</p>	<p>Inspreker maakt zich zorgen over de toename van verkeer en verzoekt daarnaast om meer ruimte voor groen en speelplaatsen voor kinderen op te nemen.</p> <p>Inspreker gaat ook in op hoogbouw (geen hoogbouw) en pleit voor het creëren van 25 m2 extra openbaar groen per woning. Dit is ook in lijn met de wens van de Hilversumse samenleving voor het behoud van het dorpse karakter/de tuinstad en helpt om de gevolgen van de klimaatverandering op te vangen.</p>	<p>De zienswijze is grotendeels vergelijkbaar met zienswijze 66. Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
<p>Zienswijze 16</p>	<p>Inspreker herkent de participatie niet terug in de Omgevingsvisie. Hilversum is geen grote stad en moet dat niet willen worden. Hoogbouw in de dorpskern past daar niet.</p> <p>Verzocht wordt om de oogst van de participatie mee te nemen zodat ook in de toekomst een veilig, groen en leefbaar Hilversum gewaarborgd is.</p>	<p>De zienswijze is grotendeels vergelijkbaar met zienswijze 66. Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>

<p>Zienswijze 17</p>	<p>Inspreker pleit voor concrete(re) maatregelen voor het fietsen in Hilversum. Dat gaat over veiligheid, 15 minutenstad, voldoende veilige en toegankelijke stallingsruimte, vertaling STO(M)P principe in de praktijk, 30 km/ uur binnen de buitenring als norm, vorm de straten in het centrum en woonwijken om tot shared spaces en fietsstraten, Voorrang voor fietsers tenzij het niet anders kan, afstellen van stoplichten, richt nieuwe woonwijken in rond de fiets als vervoersmodaliteit. Het parkeren van auto's gebeurt niet langer voor de deur, maar op geconcentreerde parkeerterreinen, liefst aan de rand van de wijk. Deelauto's krijgen voorrang bij de overblijvende parkeerplaatsen. Alle wijken hebben voldoende veilige oversteken naar de rest van Hilversum Bij winkelgebieden (Centrum, Nieuwe Haven, Gijsbrecht) zijn deelbakfietsen beschikbaar;</p> <p>Het concept 'De Nabije Stad' als doel, en niet slechts als "stip op de horizon"; indien voorzieningen nabij zijn is er immers minder mobiliteit benodigd.</p>	<p>Veel van de genoemde punten zijn in beeld in het kader van de Omgevingsvisie. In de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota wordt aangegeven hoe bepaalde zaken al geconcretiseerd zijn of nog worden. Aanvullend worden diverse zaken in het kader van het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit opgepakt.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	--	--	--

<p>Zienswijze 18</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <ul style="list-style-type: none"> A. De participatieopbrengst wordt niet herkend in het stuk, waarbij ook opgeroepen wordt om de opbrengst alsnog vast te stellen en toe te voegen aan de Omgevingsvisie; B. Het ontbreekt aan vaste, toetsbare kaders. C. Er wordt opgeroepen om de ambities voor groei te matigen; D. Niet de economische ontwikkeling maar de leefbaarheid moet voorop staan volgens inspreker; E. Verzocht wordt om normen voor groen op te nemen F. Voor wat betreft bouwhoogtes wordt het behoud van het illusielandschap genoemd en wordt verzocht om de hoogtes uit de Structuurvisie los te laten en aan te sluiten bij de participatieopbrengst: geen hoogbouw. Aanvullend wordt opgeroepen om de bouwhoogte nadrukkelijk met de buurt- en wijkbewoners af te stemmen; G. Het ontbreekt aan kaders voor mobiliteit en bereikbaarheid. 	<p>De zienswijze is grotendeels vergelijkbaar met zienswijze 66. Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	--	--	--

<p>Zienswijze 19</p>	<p>Inspreker heeft, samen met andere agrariërs in de Hilversumse Meent aangegeven een gebiedsvisie te willen maken voor een duurzame toekomst van het gebied in bredere zin, waarbij bijvoorbeeld gedacht moet worden aan biodiversiteit, kringlooplandbouw, energietransitie, recreatie en voedselvoorziening.</p> <p>Er is sprake van unieke situaties (drie verschillende melkveebedrijven in de Meent) en is dus maatwerk per locatie nodig. Fijn dat de gemeente hieraan mee wil werken. Inspreker heeft kennisgenomen van de uitgangspunten zoals beschreven in de omgevingsvisie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een goede balans tussen maatschappelijke waarde voor bewoners, omwonenden en de waarde van het landschap, waarbij: • Het cultuurlandschap zo veel mogelijk behouden wordt. • De bodemkwaliteit verbetert. • Landbouwproducten zo veel mogelijk lokaal of regionaal afzetten (stads-/regiolandbouw, afspraken met lokale afnemers enz.). <p>Inspreker acht het daarbij van groot belang dat er voldoende zekerheid richting de toekomst wordt geboden om zo ook daadwerkelijk te kunnen investeren in een duurzame boerderij met oog voor de omgeving.</p> <p>Voor inspreker is het belangrijkste uitgangspunt dat er zekerheid is om voor langere tijd te beschikken over voldoende (agrarische) gronden. In gebiedsprocessen wordt verwacht dat de Overheid (Provincie/Gemeente) dit uitgangspunt meeneemt en waar mogelijk een actieve rol aanneemt om te zorgen dat (agrarische) gronden</p>	<p>Vanwege de vele opgaven die in het Buitengebied spelen zijn genoemde onderwerpen ook geagendeerd in het Programma Groen: zorgen voor toekomstbestendige natuurgebieden en landschappen. Wij verwijzen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 hierover. Samen met de gebiedspartners en eigenaren moet worden uitgewerkt hoe die toekomstbestendige natuurgebieden en landschappen gerealiseerd kunnen worden. Wij beschouwen de inspraakreactie als een verzoek om een gebiedsagenda voor het landelijk gebied om de Hilversumse Meent op te stellen. Wij stellen voor met inspreker een gesprek te houden om de mogelijkheden daartoe te verkennen. Bijlage F bevat een aanzet om tot gebiedsagenda's te komen.</p>	<p>De zienswijze leidt op zich niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie.</p>
--------------------------	---	--	---

	<p>voor landbouw behouden blijven en er een duurzame landbouw kan blijven bestaan. Graag wordt in samenspraak met de Gemeente en met de andere boeren een plan voor de toekomst van dit unieke open weidelandschap die tevens recht doet aan de bestaanszekerheid van de agrarische ondernemers.</p>		
--	--	--	--

<p>Zienswijze 20</p>	<p>Inspreker wil een aantal concrete ideeën inbrengen over het hofje in Kerkelanden waar gewoond wordt.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het pleintje is helemaal betegeld en ongezellig. Verzoek is om daar een gemeenschappelijke tuin van te maken met een speelhoek voor de kinderen en een prieeltje waar de bewoners gezellig kunnen zitten, met bloemen en bloeiende struiken en bijvoorbeeld kruiden. - een aanpassing van het parkeerbeleid wordt voorgesteld vanwege hoge parkeerdruk. Aanvullend wordt verzocht om de aan te schaffen elektrische auto in de voortuin te kunnen parkeren om te kunnen opladen. Daarmee wordt parkeerdruk verminderd en wordt energietransitie bevorderd. - Verzocht wordt om andere bomen te plaatsen in het hofje. De huidige bomen geven overlast (vele rioleringen zijn al verdrukt door de wortels en vervangen). Ze zijn ook niet mooi. Plaats mooie bloesembomen zoals bijvoorbeeld in de Orionweg. 	<p>De door inspreker ingebrachte ideeën worden als vertrekpunt bij de gebiedsgerichte uitwerking voor Kerkelanden meegenomen. In de nadere afweging moet blijken tot welke concrete wijzigingen dit leidt. Bijlage F bevat een aanzet om te komen tot gebiedsagenda's.</p>	<p>De zienswijze leidt op zich niet tot aanpassingen van de Omgevingsvisie. Bijlage F bevat een aanzet om te komen tot gebiedsagenda's.</p>
--------------------------	---	--	---

<p>Zienswijze 21</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Gemis dat er geen sprake is van werken met, uitbouwen van, en versterken van Hilversumse erfgoedaspecten.</p> <p>B. Erfgoed moet meer prioriteit krijgen</p> <p>C. De Monumentenverordening en de Erfgoedwet moeten verankerd worden in de Omgevingsvisie. Dit wordt nu niet als kader genoemd.</p> <p>D. Kwantiteit van woningbouw prevaleert boven behoud van de kwaliteit van Erfgoed.</p> <p>E. Hoe krijgt het behouden van waarden van beeldbepalende panden prioriteit in de omgeving.</p> <p>F. In de kaarten zijn veel details verloren gegaan.</p> <p>G. (Gemeentelijke) monumenten worden op de kaart gerangschikt onder karakteristieke architectuur. Monumenten verdienen een eigen aanduiding</p>	<p>A. Mede naar aanleiding van het advies van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten wordt voorgesteld om bij de gebiedsgerichte uitwerking expliciet aandacht te vestigen op cultuurhistorie en erfgoed. Dit is uitgewerkt in bijlage E.</p> <p>B. Zie reactie onder A.</p> <p>C. De juridische verankering van wetten en verordeningen hoort bij het opstellen van het Omgevingsplan. In de Omgevingsvisie kan dit nog wel als kader worden toegevoegd waar rekening mee gehouden wordt.</p> <p>D. De kwaliteit van Erfgoed wordt altijd meegewogen bij planvorming. In de integrale afweging worden soms keuzes gemaakt waarbij andere thema's prevaleren. Wat betreft het concreter benoemen van het belang van Erfgoed wordt verwezen naar de reactie onder A.</p> <p>E. In de reactie onder A en in het advies van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten wordt hierop ingegaan.</p> <p>F. De kaarten bij de Omgevingsvisie zijn bedoeld om op hoofdlijnen een beeld te geven. In het kader van de gebiedsgerichte uitwerking wordt gewerkt met meer gedetailleerd kaartmateriaal.</p> <p>G. Zie eerdere opmerking over het kaartmateriaal.</p> <p>H. Zie eerdere opmerking over het kaartmateriaal.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. Heel concreet worden de Monumentenverordening en de Erfgoedwet als kader benoemd in de definitieve Omgevingsvisie. Voor het overige worden de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	--	--

	<p>H. Monumenten worden niet weergegeven op de kaart Duurzaam Hilversum, alleen de beschermde gezichten komen hier aan de orde.</p> <p>I. Ongenuanceerd wordt voorgesteld om in elke wijk te bouwen. Albertus Perk roept op om terughoudend om te gaan met toevoeging van bebouwing in beschermde stadsgezichten.</p> <p>J. Gebruik voor toevoegen van woningen bestaande gebouwen, hoeft niet per se nieuwbouw te zijn.</p> <p>K. Hou rekening met belang van erfgoed bij verduurzaming (zoals zonnepanelen). Regelgeving van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed kan als leidraad dienen.</p> <p>L. Het is wenselijk om de inventarisatie van beschermde bomen uit te breiden over heel Hilversum.</p> <p>M. De waarden van buitenplaatsen, landgoederen en villa-tuinen zouden meer benadrukt moeten worden.</p>	<p>I. Verwezen wordt naar de reactie onder punt A. Vertrekpunt van gebiedsgerichte uitwerking is het in beeld brengen van cultuurhistorische waarden en andere bestaande kwaliteiten.</p> <p>J. Het benutten van bestaande bebouwing is ook en van de uitgangspunten. Dit is echter niet op alle plekken mogelijk.</p> <p>K. In de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota worden voorstellen gedaan hoe om te gaan met de reacties over de ambities voor de energietransitie nu en in de toekomst. Daarin is ook het voorstel gedaan om de beleidsregels verduurzaming monumenten te handhaven.</p> <p>L. Het voorstel is om de pilot te stoppen en de positieve opbrengsten te verwerken in de bestaande beleidsregels.</p> <p>M. In de nadere visie op landgoederen en buitenplaatsen wordt dit als zodanig meegenomen. In lijn met de reactie onder A.</p>	
--	---	--	--

<p>Zienswijze 22</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Er worden geen maatregelen genomen om de bodemkwaliteit te verbeteren. Door hogere (grond)waterstanden kan schone kwel worden bevorderd, met uitsluiting van bepaalde gebieden. Deze maatregel met betrekking tot het grondwatersysteem zou moeten worden opgenomen in de omgevingsvisie</p> <p>B. Openbaar groen zou zichtbaar verbeterd moeten worden in juist de wijken die nu het meest versteend zijn. Om hiervoor ruimte te maken moeten er ook concrete plannen gemaakt worden voor de ondergrondse huishouding van kabels ed. Concreet in de zin van waar en hoeveel plaatsen.</p> <p>C. De zogenaamde groennorm zou een harde norm moeten worden (oppervlakte/percentages) en de norm zou concreter gedefinieerd moeten worden. Betrek bij de groennorm ook andere wijze van groenbedekking (verticaal bv)</p> <p>D. Maak de plannen concreter, ambitieuzer; durf ook nieuwe technieken te gebruiken.</p> <p>E. Leg tussentijdse evaluatiemomenten vast, opdat een maatregel op zijn merites kan worden beoordeeld en eventueel tijdig kan worden bijgestuurd.</p>	<p>A. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over water en bodem sturend en de verdere samenwerking met het waterschap.</p> <p>B. Voor wat betreft toevoeging en verbetering van openbaar groen wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota. In het kader van het handboek openbare ruimte waar ook aan gewerkt wordt, wordt ook in beeld gebracht wat er in de ondergrond aanwezig is.</p> <p>C. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waarin wordt voorgesteld om te werken met streefpercentages groen.</p> <p>D. In diverse zienswijzen en in de advisering van de Commissie MER wordt opgeroepen om doelen in de Omgevingsmonitor concreter en meetbaar te maken. Daarmee wordt het inzicht in de haalbaarheid vergroot en kan worden ingegrepen op onderdelen als dat nodig is. In bijlage D wordt nader ingegaan op de concretisering van de doelen en monitoring daarvan.</p> <p>E. Zie reactie hiervoor en bijlage D, die gaat over monitoring.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	--	--

	<p>F. Laat de burger weten dat er projecten lopen; zo zal je de burger ook eerder meekrijgen in de gewenste participatie. Start met probleemgebieden het eerst; daar is de meeste winst en participatie te behalen.</p> <p>G. Een concreet plan zou kunnen zijn de Johannes Geradtsweg nog onaantrekkelijker te maken voor autoverkeer; door rubberen banden op de weg te plaatsen. Dit zou sluipeverkeer nog verder kunnen ontmoedigen.</p>	<p>F. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waarin voorstellen worden gedaan voor verbetering / aanpassing van participatie.</p> <p>G. Een dergelijk concreet idee hoort niet thuis op het niveau van de Omgevingsvisie. Dit kan meegenomen worden als concrete suggestie in het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit.</p>	
--	--	---	--

<p>Zienswijze 23</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Inspreker ondersteunt de visie van Duurzaam Hilversum en vindt het van belang dat bestaand groen en groenstroken ook groen blijven. Bestaande groene corridors moeten worden versterkt.</p> <p>B. Er zouden geen evenementen met geluidsversterking in stadsparken georganiseerd moeten worden</p> <p>C. Sluiprouteverkeer moeten tegengegaan worden en er moeten meer fietsstraten aangelegd worden, vooral op die routes waar al veel fietsers zijn (bijvoorbeeld Taludweg).</p>	<p>A. De gemaakte opmerkingen zijn in lijn met het Programma Groen en de uitwerking daarvan.</p> <p>B. Wat betreft evenementen met geluidsversterking wordt opgemerkt dat de gemeente voornemens is om diverse geluidsnormen op te nemen in een actieplan geluid. In dat verband moet worden bezien wat er voor evenementen noodzakelijk is.</p> <p>C. In algemene zin geldt dat meer prioriteit gegeven wordt aan de fietser en fietsvoorzieningen. Gebiedsgericht moet dat concreter uitgewerkt worden.</p>	<p>De zienswijze leidt op zich niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De voorstellen in de algemene tekst voor aanscherping van de Omgevingsvisie onderschrijven wel de onderdelen van de zienswijze.</p>
<p>Zienswijze 24</p>	<p>Inspreker uit zorgen over de icoontjes die zijn aangegeven in de omgevingsvisie voor postcodegebied 1217 op pagina 98 (Meedoen in Hilversum 2040). Onder andere staat daar het icoon: realiseren van voldoende woningen met name inzet op divers aanbod. Er wordt ook verwezen naar de woonvisie waarin specifiek voor 1217 staat: toevoegen sociale huur. De zorg die nu bestaat is of deze statements verenigbaar zijn met de huidige waardes/uitgangspunten van de wijk. De karakteristieken die mensen hebben bewogen om te gaan wonen in 1217. Dat soort teksten, dat soort icoontjes zorgen voor onrust. Om die onrust weg te nemen is duidelijkheid nodig. Bijvoorbeeld door aan te geven hoeveel sociale huur voorzien wordt. Voorkom waar mogelijk teleurstelling, voorkom onnodige onrust, wees duidelijker met wat er bedoeld wordt met icoontjes.</p>	<p>De gebiedsagenda's geven straks onder andere inzicht in de benodigde bouwprogramma's per wijk, waarin verder wordt uitgewerkt voor welke doelgroepen er in elke wijk specifieke aandacht nodig is. Daarbij is het streven, zoals ook opgenomen in de Woonvisie, dat mensen binnen hun omgeving kunnen doorstromen, en daarmee een meer gevarieerde wijkopbouw: we willen dat in principe elke doelgroep in elke wijk kan wonen. Dit betekent dat we zienswijzen over 'geen sociale woningbouw in villagebieden' niet op deze manier overnemen. We gaan ervan uit dat indieners daarvan pleiten voor het behouden van specifieke ruimtelijke kwaliteiten in de beschermde gezichten. Zo'n pleidooi kunnen we ondersteunen.</p> <p>Met het voorstel uit de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota wordt nadere uitleg gegeven over de verdeling van woningen over Hilversum. De hierin opgenomen aanpassing wordt verwerkt.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie.</p>

<p>Zienswijze 25</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Begrens de bouwplannen voor het Puikterrein op maximaal 6 hoog in lijn met bebouwing aan Bonifaciuslaan, Erasmuslaan en Geert Grootelaan. Kan de raad hieraan toetsen en concreet maken?</p> <p>B. Inspreker denkt graag mee met het proces voor de gebiedsagenda. Vraag daarbij aan de raad: “Hoe wil de Raad de balans houden tussen woningbouw, verkeersdrukte en groen, passend bij de huidige ruimtelijke opzet van de wijk Kerkelanden”?</p> <p>C. Inspreker wil een goede samenwerking tussen de betrokken partijen m.b.t. water en natuur in verband met de waterhuishouding in Kerkelanden en de ecologische zone in het buitengebied. Vraag aan de Raad: “Kan de Raad de gevolgen van de bouwplannen overzien m.b.t. water en natuur.”? “Kan de Raad de richting van de groene as op het bouwterrein parallel laten lopen aan de richting van de ecologische zone, zodat de dieren niet in de wijk belanden, maar doorgang hebben via het Raabos”?</p> <p>D. Het bouwplan Puik beoogt een project van 220 woningen op 1,8 hectare. Inspreker stelt dat de groei van het bewonersaantal de huidige balans in de wijk Kerkelanden tussen verkeersdrukte en verkeersbewegingen beïnvloeden. Vraag aan de Raad: “Kan de Raad</p>	<p>A. Zoals onder reactie 11 is te lezen, is aan de projectontwikkelaar meegegeven om rekening te houden met vastgestelde beleidskaders, ook voor wat betreft de bouwhoogte. Momenteel wordt het plan voor de Raaweg nog verder uitgewerkt en wordt er specifiek voor dit plan nog kaderstellend document ter vaststelling voorgelegd aan de raad. Daarin gaat het ook over de bouwhoogte, maar ook over programmering, impact op omgeving, natuur, mobiliteit, groen etc.</p> <p>B. De door indiener aangegeven aspecten zijn onderdeel van de nog op te stellen gebiedsagenda. Bij concrete plannen, vooruitlopend op die gebiedsgerichte uitwerking, wordt beoordeeld in hoeverre dit passend is op de plek en in de omgeving van de ontwikkeling.</p> <p>C. In het Programma Groen is het ecologisch belang van deze zone benoemd en tevens uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma: het project Raabos-Raaweg. In het kader daarvan worden genoemde aspecten ook meegewogen.</p> <p>D. Er wordt verwezen naar de reactie onder A. Voor de concrete uitwerking van het project wordt nog een procedure doorlopen.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie.</p>
--------------------------	---	--	---

	in dit plan de huidige, prettige woonervaring van de Kerkelanden bewoners behouden en garanderen”?		
--	--	--	--

<p>Zienswijze 26</p>	<p>De zienswijze gaat over ervaren bureaucratie bij diverse projecten en het, volgens inspreker, gebrek aan de benodigde 'ja, mits'... houding. Volgens inspreker wordt er zelden maatwerk geleverd en is de communicatie vaak eenzijdig.</p> <p>Inspreker gaat in op de 4 genoemde principes in hoofdstuk 5.1 over het samen bouwen aan Hilversum 2040:</p> <p>A. Met betrekking tot principe 1 (gemeente neemt regie op collectief belang): Mooi streven maar dat betekent dat er een ander toetsingskader gehanteerd moet worden.</p> <p>B. Met betrekking tot principe 2 (Omgevingsvisie wordt actief gebruikt): Het afwijken van beleid is wenselijk maar in de huidige realiteit gebeurt dit zelden. Zie Havenstraat, zie vergunning Horeca voor Mussenstraat ondanks enquête buurt (Proost) en coalitieakkoord. Spijker dus niet alles dicht maar zorg dat er altijd een ontheffingsmogelijkheid is en creëer een adaptief beleid. En durf vooral om te wijken. In de gemeente heerst een angstcultuur voor precedentwerking.</p> <p>C. Met betrekking tot principe 3 (we blijven in gesprek): Gelieve anders te verwoorden. Noem het iets in de trant van een eerlijke dialoog. Contact met elkaar gaat niet alleen over de omgevingsvisie maar elke ontwikkeling die er speelt waar een goed gesprek noodzakelijk is en daar waarbij partijen elkaar kunnen vinden en versterken. Daarbij wordt meegegeven dat contact met ambtenaren moeilijk te leggen is op basis van opgedane ervaring. Het is daarnaast vaak eenrichtingsverkeer vanuit de initiatiefnemer naar de gemeente, aldus inspreker. Verzocht wordt om actiever in contact te komen.</p>	<p>Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over participatie en de ideeën om dat specifiek te agenderen en verder op te pakken. Wij denken daarbij onder andere aan het actualiseren van de leidraad participatie met inwoners, ondernemers en organisaties.</p>	<p>De zienswijze leidt tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	--	--

	<p>D. Met betrekking tot principe 4 (we geven initiatieven de ruimte): Inspreker wil graag weten hoe dit opgepakt wordt en is voorstander voor een efficiencyslag. Voor projectontwikkeling kan via Hilversummers.nl een participatie traject gefaciliteerd worden (zie Langzij035.nl) waarbij een participatie cirkel getrokken wordt en buurtparticipatie plaats kan vinden om zo stap voor stap naar het gewenste resultaat zal komen.</p>		
--	---	--	--

<p>Zienswijze 27</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Inspreker wil dat de huidige indeling van het stadse centrum, de omliggende, meer dorpse, woonwijken en de daar weer omliggende natuurgebieden behouden moet blijven. Het huidige onderscheidende karakter van het Noordwestelijk Villagegebied, een groene, ruim opgezette en rustige wijk behoort zo te blijven.</p> <p>B. Bij de uitwerking van de Omgevingsvisie moet samen met de wijken gekeken worden wat waar mogelijk is voordat er gebouwd wordt. Met goede inpassing qua plek, hoogte, bouwstijl en bestemming.</p> <p>C. Inspreker stelt dat er ook moet worden opgenomen dat er aan de randen van Hilversum géén hoogbouw kan worden toegestaan. De wat hogere bouw zal in het centrum moeten worden geplaatst om het beeld illusielandschap te kunnen behouden. Dat moet de kwalitatieve overgang van stad naar platte land/natuur gaan borgen.</p>	<p>De zienswijze is grotendeels vergelijkbaar met zienswijze 66. Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	--	--	--

<p>Zienswijze 28</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Inspreker mist echte keuzes in de Omgevingsvisie waardoor er nog teveel spanningsvelden open liggen. Vrijwel alles kan nu.</p> <p>B. Inspreker had tijdens het Stadsgesprek wat meer verwacht van spreken met andere bewoners in plaats van alles via de host te laten verlopen.</p> <p>C. Inspreker stelt voor om meer realisme op te nemen. In het document staan tal van ideale omstandigheden voor 2040, maar de vraag is of dat haalbaar is. Wellicht moet het als ambitie/droom opgeschreven worden en omschreven worden welk minimum niveau wel gehaald dient te worden en welke symptomen niet meer mogen voorkomen (in 2030 en 2040).</p> <p>D. Om het nu ontstane onbegrip over gemis van participatieopbrengst uit te leggen stelt inspreker voor om bepaalde keuzes duidelijk toe te lichten. Dat geldt ook meer in het algemeen voor andere beslissingen van de gemeente (bijvoorbeeld bij meldingen).</p> <p>E. Inspreker vindt het belangrijk om in te zetten op woningbouw voor vitale beroepen (zoals politie, onderwijs en zorg). In dat verband worden de volgende suggesties meegegeven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gericht huur aanbod voor medewerkers in de kinderopvang, zorg, onderwijs, politie; • merk kinderopvang ook als vitale sector aan; 	<p>A. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar nader ingegaan wordt op keuzes en concretisering.</p> <p>B. Deze reactie wordt voor kennisgeving aangenomen en meegenomen bij de organisatie van bijeenkomsten in het vervolg.</p> <p>C. In diverse zienswijzen en in de advisering van de Commissie MER wordt opgeroepen om doelen in de Omgevingsmonitor concreter en meetbaar te maken. Daarmee wordt het inzicht in de haalbaarheid vergroot en kan worden ingegrepen op onderdelen als dat nodig is. In de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota is daar het een en ander over geschreven. In bijlage D bij deze Nota wordt nader ingegaan op de concretisering van de doelen en monitoring daar van en tot welke aanscherping van de Omgevingsvisie dat leidt.</p> <p>D. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota voor een nadere uitleg over wat er met de participatieopbrengst is gedaan. Het andere punt gaat meer in het algemeen over dienstverlening. Dat is niet iets waar de Omgevingsvisie over gaat, maar wordt wel doorgegeven aan de afdelingen en diensten die hier mee te maken hebben.</p> <p>E. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar het belang voor woningbouw voor diverse doelgroepen nader wordt toegelicht.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Geen verdere concessies op bouwhoogte. Aanvullend worden de grote tekorten in de kinderopvang en BSO genoemd als aandachtspunt. Gesuggereerd wordt om ook te kijken naar een betere benutting van bestaande bebouwing om tot betaalbare woningbouw te kunnen komen. Gericht beleid voor vitale economische sectoren met een lokaal karakter is noodzakelijk om de markt nadelen te ondervangen. <p>F. Inspreker leest veel duurzame ambities en stelt voor dat de gemeente daarin het goede voorbeeld moet geven met verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Daarbij kan wellicht ook gekeken worden naar verhuizing naar andere plekken als gebouwen afgeschreven zijn of verduurzaming te duur is. In dat verband wordt ook de uitdaging van werkgelegenheid voor praktisch geschoold werk genoemd. Kan Hilversum een soort leer-werk centrum worden, waarin de gemeente werk zoekt voor bedrijven? Professionals leerlingen onder hun hoede nemen? Er zijn al veel goede voorbeelden, borduur daar op voort.</p> <p>G. Wat betreft de mobiliteitstransitie worden drie ideeën gelanceerd: 1. Stimuleren wonen EN werken in Hilversum, daarbij slim gebruik makend van online platforms 2. Laatste paar km met de fiets naar Mediapark door plekken te maken waar je kan overstappen van auto naar fiets, Bijvoorbeeld bij de Groene Afslag bij A1 of dagcamping Hilversum-Laren (N 525). Dit kan kleinschalig opgestart en getest worden 3. Aanmoediging, waarbij onder andere gekeken moet worden naar parkeernormen, beprijzing</p>	<p>F. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar nader ingegaan wordt op energietransitie (en wat de gemeente allemaal al doet), circulariteit, gebruik van duurzame materialen en ruimte voor bedrijvigheid voor dit onderwerp.</p> <p>G. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over mobiliteit. Concrete ideeën worden in het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit meegenomen, dan wel als vertrekpunt voor de gebiedsgerichte uitwerking van de Omgevingsvisie.</p>	
--	--	---	--

	<p>van parkeerruimte, alternatieve mobiliteit of helemaal omdenken: betalen voor je parkeervergunning voor de dagen dat je auto niet is gebruikt. Of gesignaleerd de stad uit. Dus weinig gebruikte auto's betalen meer. Of alleen al een teller.</p>		
--	---	--	--

<p>Zienswijze 29</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Inwoners van de Vereniging Utrechtseweg & Omgeving maken zich zorgen over de verkeerseffecten door de grote hoeveelheid nieuwe woningen en ontwikkeling van kantoren op het Arenapark. Hoe ziet de Gemeente dit voor zich? Kan bijvoorbeeld doorgaand vrachtverkeer worden afgestopt?</p> <p>B. Gecontroleerde en behoedzame groei van het aantal woningen zal noodzakelijk zijn. 6.000 is daarbij het maximum in deze visie. Sociale woningbouw is noodzakelijk. Zou het een idee zijn om hiervan 1.000 tiny houses te bouwen?</p> <p>C. Een bouwhoogte van 25 meter is het maximum met daarbij rekening houdend met het illusielandschap.</p> <p>D. Om de doorstroming vanuit de vergrijsde villawijken te bevorderen, dienen appartementen ontwikkeld te worden die inspelen op de behoefte aan ruime terrassen. Deze terrassen helpen om de overgang van ruime tuinen naar groene terrassen te bespoedigen.</p> <p>E. De Omgevingsvisie laat veel ruimte voor interpretatie. Belangrijk is het om juist nu concrete doelen te stellen zodat de wijkplannen bij elkaar opgeteld samen komen bij de gestelde doelen. Dit ontbreekt in de breedte van deze visie. Kwantificeren, kaders stellen, richting geven.</p>	<p>A. Bij de concretisering van de plannen voor het Arenapark wordt nader gekeken naar de verkeerseffecten daarvan. Wat betreft de opmerking over het afstoppen van doorgaand vrachtverkeer wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over mobiliteit en het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit.</p> <p>B. Zoals in de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota is te lezen bij de specifieke woonvorm 'Knarrenhof' heeft de gemeente nauwelijks grond beschikbaar voor dit soort initiatieven, maar werkt hier binnen ruimtelijke kaders planologisch aan mee. Voor de woonvorm 'tiny houses' geldt in principe hetzelfde.</p> <p>C. Voor wat betreft de bouwhoogte in relatie tot het illusielandschap wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p> <p>D. Deze suggestie wordt meegenomen als vertrekpunt bij de gebiedsgerichte uitwerking.</p> <p>E. In diverse zienswijzen en in de advisering van de Commissie MER wordt opgeroepen om doelen in de Omgevingsmonitor concreter en meetbaar te maken. Daarmee wordt het inzicht in de haalbaarheid vergroot en kan worden ingegrepen op onderdelen als dat nodig is. In de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota is daar het een en ander over geschreven. In bijlage D bij deze Nota wordt nader ingegaan op de concretisering van de doelen en monitoring</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	--	--	--

	<p>F. Met betrekking tot vliegveld Hilversum wordt voorgesteld om duidelijk te bevestigen dat er niet gebouwd wordt en het recreatieve doel behouden blijft.</p>	<p>daarvan en tot welke aanscherping van de Omgevingsvisie dat leidt.</p> <p>F. In de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota wordt ingegaan op het vliegveld. Hierbij geldt dat de huidige bestemming het uitgangspunt is. De (ontwerp) Omgevingsvisie doet ook geen andere voorstellen.</p>	
--	--	---	--

<p>Zienswijze 30</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Maak concreet hoe hoog er gebouwd mag worden binnen de ring. Volgens inspreker moet het daar maximaal 5 hoog zijn. In kerkelanden kan er vanaf geweken worden door een maximale bouw hoogte van 10 in acht te nemen.</p> <p>B. Richt de gezonde groei op jongeren en jonge gezinnen die voorrang moeten krijgen bij het vinden van een huis of appartement.</p> <p>C. Inspreker stelt dat concreet bepaald moet worden wat er met het doorgaande vrachtverkeer gebeurt, waarbij ontmoediging van de N201 en een nachtelijk rijverbod genoemd worden.</p> <p>D. Inspreker pleit voor betere fietspaden in het centrum waarbij de auto weg moet uit het centrum,</p> <p>E. Maak een verbinding tussen Marktplein en Groest. Bijvoorbeeld in het weekend die weg afsluiten.</p> <p>F. Inspreker stelt dat het station eenvoudiger bereikbaar moet zijn om snel mensen af te zetten en weer weg te gaan zonder de ringweg te hoeven nemen.</p>	<p>A. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota voor wat betreft de bouwhoogte.</p> <p>B. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over groei van Hilversum en inzet op doelgroepen.</p> <p>C. Wat betreft de opmerking over het doorgaand vrachtverkeer wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over mobiliteit en het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit.</p> <p>D. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over mobiliteit.</p> <p>E. De verbinding tussen Marktplein en Groest is onderdeel van het project verleggen centrumring. Meer informatie hierover is te vinden via: https://bouwenaanhilversum.nl/stationshart/projecten/gep/land/2148873.aspx</p> <p>F. In het kader van het Uitvoeringsprogramma en het autoluw maken van het centrum wordt de bereikbaarheid van het station meegenomen in de te maken keuzes.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
<p>Zienswijze 31</p>	<p>Inspreker vindt dat de gemeentegronnen in eigendom met de maatschappelijke bestemming niet mag verkopen aan derde partijen zodat de maatschappelijke bestemming gehandhaafd blijft.</p>	<p>In de Nota Grondbeleid is aandacht voor maatschappelijke voorzieningen waarbij het uitgangspunt is dat grond en panden met maatschappelijk nut behouden blijven. In het kader van het onderzoek naar (maatschappelijke) voorzieningen moet worden gezien of op dit onderdeel aanpassingen nodig zijn.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie.</p>

Zienswijze 32	Inspreker mist de plaats en de betekenis van kerken in de Omgevingsvisie.	Zoals in de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota valt te lezen wordt voorgesteld om de religieuze voorzieningen ook op kaart op te nemen. In het kader van het onderzoek naar belang en spreiding van voorzieningen worden ook de religieuze voorzieningen meegenomen. In de Routekaart Religieus Erfgoed wordt aanvullend gekeken naar het belang van religieuze gebouwen. Verder wordt in antwoord op zienswijze 78 aangegeven dat in de Omgevingsvisie een algemene tekst wordt opgenomen over de betekenis van religieuze organisaties voor Hilversum.	De zienswijze leidt tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging. Aanvullend wordt in lijn met zienswijze 78 een tekst over de betekenis van religieuze organisatie opgenomen.
Zienswijze 33	Met betrekking tot fietsverbindingen, veiligheid en ruimte voor spelen en ontmoeten doet inspreker suggesties die al opgepakt kunnen worden: - wat betreft de verbinding Bosdrift / Havenstraat wordt aangegeven dat het lang wachten is om de Diependaalselaan over te steken. Daarnaast zijn de wegen zelf te smal met geparkeerde auto's en de snelheid voor autoverkeer (50 km/uur) maakt het onveilig. – de snelheid op de Kolhornseweg en zijwegen zorgt voor onveilige situaties, - zorg voor trapveldjes zodat kinderen niet gewongen zijn op de rijbaan te spelen, - handhaaf parkeerverbod bij scholen.	Voor de algemene voorstellen over mobiliteit wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota. De meer gebiedsgerichte suggesties worden als vertrekpunt meegenomen voor de gebiedsgerichte uitwerking van de Omgevingsvisie.	De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.
Zienswijze 34	Inspreker stelt de volgende punten aan de orde (zonder verdere toelichting): DORPS KARAKTER – MET VEEL GROEN – GERINGE GROEI – GEEN HOOGBOUW – BEHOUD ILLUSIELANDSCHAP – MEER RUIMTE VOOR FIETS	De zienswijze is vergelijkbaar met onderdelen van zienswijze 66 . Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota.	De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.

<p>Zienswijze 35</p>	<p>Inspreker vraagt om verdere toelichting waarom er voor postcodegebied 1217 een meer divers woningaanbod gewenst is en er verwezen wordt naar de woonvisie waar melding gemaakt wordt van het toevoegen van sociale huurwoningen.</p>	<p>De gebiedsagenda's geven straks onder andere inzicht in de benodigde bouwprogramma's per wijk. Waarin verder wordt uitgewerkt voor welke doelgroepen er in elke wijk specifieke aandacht nodig is. Daarbij is het streven, zoals ook opgenomen in de woonvisie, dat mensen binnen hun omgeving kunnen doorstromen, en daarmee een meer gevarieerde wijkopbouw: we willen dat in principe elke doelgroep in elke wijk kan wonen. Dit betekent dat we zienswijzen over 'geen sociale woningbouw in villagebieden' niet op deze manier overnemen. We gaan ervan uit dat indieners daarvan pleiten voor het behouden van specifieke ruimtelijke kwaliteiten in de beschermde gezichten. Zo'n pleidooi kunnen we ondersteunen.</p>	<p>Met het voorstel uit de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota wordt nadere uitleg gegeven over de verdeling van woningen over Hilversum. In dat verband leidt de zienswijze tot een aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	--	--

<p>Zienswijze 36</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <ul style="list-style-type: none"> A. Participatieopbrengst wordt niet herkend; B. Er worden geen heldere keuzes gemaakt; C. Voorgesteld wordt om de ambities voor toevoeging van woningen bij te stellen naar 3.000 D. Voorgesteld wordt om aan te sluiten bij de participatieopbrengst: behoud van dorps karakter/tuinstad, geringe groei, zonder hoogbouw en behoud van het illusielandschap; E. Wat betreft bouwhoogte wordt het volgende voorgesteld: <ul style="list-style-type: none"> 1. hoogbouw wordt gedefinieerd als “hoger dan 20 meter – vanaf 6 bouwlagen – hoger dan de boomgrens” 2. er wordt geen hoogbouw gepleegd in Hilversum behoudens hetgeen onder 3. Is opgenomen, 3. enige hoogbouw blijft beperkt tot ‘rondom OV-knooppunten, op campussen, in de spoorzone, Media Park, Arenapark en op plekken waar al stevige hoogte is’. <p>Daarbij rekening houdend met bebouwing in de nabijheid, in afstemming met inwoners van de wijk en aan de randen van Hilversum niet hoger bouwen dan de boomgrens.</p>	<p>De zienswijze is grotendeels vergelijkbaar met zienswijze 66. Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	--	--	--

<p>Zienswijze 37</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Voorgesteld wordt om wat bouwhoogte betreft niet meer te verwijzen naar de Structuurvisie 2030, maar het rijtje van uitzonderingen uit die Structuurvisie letterlijk over te nemen en expliciet te benoemen dat de bouwhoogten van de locaties Stationsgebied, Van Linschotenlaan – Oosterengweg, Villa Industria en Kerkelanden beperkt is tot de genoemde gebouwen. Voeg daaraantoe dat aan de randen van Hilversum de maximale bouwhoogte tot maximaal de hoogte van de bomen gelimiteerd moet zijn omdat daarmee het “Illusielandschap” behouden blijft. Door het op deze manier op te schrijven wordt alle nieuwe hoogbouw in Hilversum beperkt tot OV-knooppunten, op campussen, in de spoorzone en op plekken waar al stevige hoogte is, inclusief het Mediapark en het Arenapark én wordt voorkomen dat in de overige wijken op onlogische plekken hoogbouw ontstaat.</p> <p>B. Inspreker verzoekt om het Rondje Hilversum aan te passen op zo’n manier dat het niet over grondgebied van Wijdemeren loopt, maar ter hoogte van de Raaweg aantakt op het bestaande fietsknooppunten netwerk.</p>	<p>A. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota voor wat betreft de bouwhoogte.</p> <p>B. Voor het rondje Hilversum staat in het Programma Groen op kaart 10 een zoekgebied aangegeven. In de Omgevingsvisie maken we geen definitieve tracékeuze. Bij de verdere uitwerking worden eerder ingediende zienswijzen meegewogen.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	---	--

<p>Zienswijze 38</p>	<p>Inspreker merkt op dat het uitvoeren van meedenken in plannen vaak niet aan de orde is. Concreet worden de volgende punten meegegeven:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. het parkeerbeleid van Hilversum lost voor de bewoners van Hilversum niks op alleen de gemeentekas wordt periodiek gevuld en er worden parkeerplekken structureel verminderd. B.v de Taludweg. Waarom worden in die rommelstrook langs de Oude Haven geen mooie parkeerplaatsen aangelegd, die goed zijn voor het bezoek aan de Havenstraat. 2. in postcodegebied 1221, rond de Soestdijkerstraatweg, de Gijsbrecht en omgeving Carolushuis zijn wensen van bewoners niet meegenomen aldus inspreker. 	<p>Voor wat betreft de opmerkingen over participatie wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de daarin opgenomen voorstellen. Wat betreft de opmerkingen over het parkeerbeleid wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over de prioritering in de openbare ruimte en de tekst over mobiliteit. Parkeerbeleid valt onder de noemer van 'flankerend beleid' dat nodig is om de mobiliteitstransitie voor elkaar te krijgen.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	--	---	--

<p>Zienswijze 39</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <ul style="list-style-type: none"> A. Zowel daadkracht en keuzes, als leiderschap en ambities ontbreken in deze Visie. B. De Visie is niet concreet genoeg om effectief richting te kunnen bieden. C. Het proces van actualisering van de Visie is niet gedefinieerd. D. Doelstellingen missen of zijn niet concreet genoeg. Toetsbaarheid ontbreekt hierdoor. E. Deze Visie dient niet alleen richting te geven, maar juist toetsbare doelen. F. De Visie doet maar in zeer beperkte mate recht aan het participatietraject. G. De Visie doet geen recht aan de, door Hilversummers gewenste, prominente rol voor de fiets. H. Er moeten veel meer maatregelen ten gunste van de fiets worden opgenomen, waarbij het fietsen als kernpunt in de Visie opgenomen moet worden. I. Op het gebied van Groen kan en moet Hilversum veel ambitieuzer inzetten. J. Met deze Visie redden we het niet met de beschikbare ruimte. Hardere keuzes zijn nodig. K. Al het bovenstaande kan worden beschouwd in twee categorieën: het maken van betere keuzes (met name over ruimtegebruik, fiets en groen), en het maken van steviger keuzes (leiderschap, participatie en duurzaamheid). Advies aan Raad en College is dan ook: herschrijf de Omgevingsvisie zodat deze recht doet aan bovenstaande keuzes. 	<p>De zienswijze is grotendeels vergelijkbaar met zienswijze 66. Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	--	--

<p>Zienswijze 40</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Voor de bouwhoogte worden aanbevelingen gedaan: geen hoogbouw langs de randen, in wijk kerkelanden met historisch besef terugbrengen dan wel behouden van het oud cultuurhistorisch besef en verwijs niet meer naar Structuurvisie;</p> <p>B. Inspreker verzoekt om het Rondje Hilversum aan te passen op zo'n manier dat het niet over grondgebied van Wijdemeren loopt, maar ter hoogte van de Raaweg aantakt op het bestaande fietsknooppunten netwerk.</p> <p>C. Het is te weinig ambitieus op duurzaamheid / energie – in 2040 alle wijken voorzien van Smart Energy Hubs, te beginnen in Kerkelanden en breng slimme verlichting aan langs fietspad langs Raaweg en sportvelden.</p> <p>D. Verlaag snelheid naar 30 km/uur op Kerkelandelaan en handhaaf consequent</p> <p>E. Neem Kerkelanden ook op bij plekken waar wateroverlast is, dat was ook in 2019 het geval en het journaal werd gehaald. Creëer een wateropslag in aangrenzende natuurgebieden.</p> <p>F. Leg in de Omgevingsvisie vast dat het vliegveld niet bebouwd wordt</p>	<p>De zienswijze is grotendeels vergelijkbaar met zienswijze 66. Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota. Aanvullend zijn volgende reacties relevant.</p> <p>A. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over bouwhoogte.</p> <p>B. Voor het rondje Hilversum staat in het Programma Groen op kaart 10 een zoekgebied aangegeven. In de Omgevingsvisie maken we geen definitieve tracékeuze. Bij de verdere uitwerking worden eerder ingediende zienswijzen meegewogen.</p> <p>C. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over ambities op duurzaamheid/energie. De locatiespecifieke voorstellen worden als vertrekpunt meegenomen bij de gebiedsgerichte uitwerking.</p> <p>D. Concrete locatiespecifieke voorstellen worden meegenomen in de gebiedsgerichte uitwerking.</p> <p>E. Momenteel wordt het rioolstelsel doorgerekend met in achtname van de klimaatverandering en de impact van piekbuien met (tijdelijke) wateroverlast tot mogelijk gevolgd. Daaruit voortkomende knelpunten worden als onderdeel van de gebiedsgerichte uitwerking van de Omgevingsvisie concreet in beeld gebracht en indien nodig aangepakt.</p> <p>F. In de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota wordt ingegaan op het vliegveld. Hierbij geldt dat de huidige</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	--	--

		bestemming het uitgangspunt is. De (ontwerp) Omgevingsvisie doet ook geen andere voorstellen.	
--	--	--	--

Zienswijze 41	Inspreker vraagt om in het hoofdstuk duurzaamheid meer nadruk te leggen op beperking / afschaffing van biomassa-centrales. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor de uitstoot van fijnstof in woongebieden door zwaar verkeer/vervoer.	De gemeente volgt waar mogelijk het landelijk beleid waar het uitgangspunt is om biomassa-centrales op termijn af te schaffen. Dit wordt in de Omgevingsvisie opgenomen. Wat betreft de vermindering van uitstoot van fijnstof is dit onderdeel van het voorstel van het college over aansluiting bij het Schone Luchtakkoord dat in het derde kwartaal van 2023 aan de raadscommissie wordt voorgelegd.	De zienswijze leidt tot aanpassing van de Omgevingsvisie: De gemeente volgt waar mogelijk het landelijk beleid waar het uitgangspunt is om biomassa-centrales op termijn af te schaffen.
Zienswijze 42	Inspreker heeft een kopie ingestuurd van zienswijze 40	Voor de reactie op deze zienswijze wordt verwezen naar de reactie onder nummer 40 .	De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.

<p>Zienswijze 43</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <ul style="list-style-type: none"> A. De visie is niet concreet genoeg; B. De opbrengst van de participatie is niet goed geborgd in de Omgevingsvisie; C. Bbehoud van het dorps karakter, groen, schoon en veilig, maar wel met voorzieningen van morgen D. Beperkte groei van de bevolking om het groen en dorps te houden E. Zet in op verschuiving van autoverkeer naar fiets en OV en maak dat concreet F. Veranderingen moeten in samenspraak met bewoners tot stand komen. G. Denk na over de snelheid op en de inrichting van verschillende wegen. Rekening houdend met veranderende snelheid van fietsers H. Reguleer de excessen in bezorgdiensten: stuur naar het gebruik van pakketpunten, doe iets met bezorgvergunningen per wijk, wijs plekken aan waar een bezorger zijn busje neer mag zetten. I. Wijs belangrijke fietsroutes aan en ontwerp die met de fiets als uitgangspunt J. Maak rotondes duidelijker en vooral overal hetzelfde stramien K. Geef fietsers voorrang bij verkeerslichten. L. Voorzieningen zijn de basis voor een leefbaar Hilversum. Ga daar meer op in, ook in relatie tot de groei van de bevolking. M. Zorg dat Hilversum Hilversum blijft, en blijft lijken op Bussum en Laren. Maak er geen Amsterdam of Utrecht van. Houd het kleinschalig, groen en niet te vol. N. Zorg voor werk ín Hilversum. 	<p>De zienswijze is grotendeels vergelijkbaar met zienswijze 66. Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	--	--

Zienswijze 44	<p>Inspreker vertegenwoordigt de belangen van een bedrijf in het Buitengebied van Hilversum en verzoekt om bij de verdere uitwerking van de ambities gezamenlijk te kijken naar reële mogelijkheden om het buitengebied / grondgebied van de gemeente Hilversum veiliger, mooier en beter te maken met inachtneming van de belangen van het bedrijf.</p>	<p>Vanwege de vele opgaven die in het Buitengebied spelen zijn genoemde onderwerpen ook geagendeerd in het Programma Groen: zorgen voor toekomstbestendige natuurgebieden en landschappen. Samen met de gebiedspartners en eigenaren moet worden uitgewerkt hoe die toekomstbestendige natuurgebieden en landschappen gerealiseerd kunnen worden.</p> <p>Bijlage F bevat een aanzet om te komen tot gebiedsagenda's.</p>	<p>De zienswijze leidt op zich niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie.</p>
Zienswijze 45	<p>Inspreker geeft complimenten voor de betrokkenheid in het proces en het integrale verhaal dat er ligt. Vanwege voortschrijdend inzicht is er een aantal wijzigingen relevant voor de omgevingsvisie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Water en Bodem sturend. Suggestie: relevante onderwerpen in een kadertekst opnemen 2. Waterkwaliteit. Concretisering hoe aan de Kaderrichtlijn Water voldaan moet worden ontbreekt nog. Waterschap denkt graag mee 3. Klimaatadaptatie bebouwd gebied. Om nieuwbouw klimaatbestendig te maken is het nodig om duidelijke kaders te stellen aan nieuwbouw. Die kaders, gerelateerd aan het deltaprogramma ruimtelijke adaptatie, ontbreken nog. De intentieovereenkomst met MRA staat verkeerdt vermeld in de doelen. 	<p>Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota onder water en bodem sturend en de daarin voorgestelde aanpassingen in de definitieve Omgevingsvisie.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>

<p>Zienswijze 46</p>	<p>Inspreker heeft met betrekking tot ontwikkelingen rond 'Puikterrein' aan Raaweg en de wijk Kerkelanden de volgende vragen:</p> <p>A. Deelt de Raad de mening dat de bewoningsdruk niet verhoogd moet worden met 220 woningen?</p> <p>B. Deelt de Raad de mening dat de bouwplannen behoren aan te sluiten op het concept van landschaps/stadsinrichting van Kerkelanden? Voorstel aan Raad: zet op terrein Puik twee dezelfde woontorens als op de Bonifaciuslaan.</p> <p>C. Is het college bereid de bouwplannen aan te passen aan maximaal 6 woonlagen in lijn met woontorens op Bonifaciuslaan, Erasmuslaan en Geert Grootelaan. Staat de Raad open om bij de Gebiedsagenda Kerkelanden balans te houden in woningbouw, verkeersdrukke en groen passend bij de huidige ruimtelijke opzet van de wijk?</p> <p>D. Kan de waterhuishouding van Kerkelanden verbeterd worden?</p> <p>E. Onderschrijft de Raad de noodzaak van de richting van de groene as m.b.t. de werking van de richting van de ecologische zone/ verbinding tussen natuurgebieden naar natuurbruggen e.d.</p>	<p>Zoals onder reactie 11 is te lezen, is aan de projectontwikkelaar meegegeven om rekening te houden met vastgestelde beleidskaders, ook voor wat betreft de bouwhoogte. Momenteel wordt het plan voor de Raaweg nog verder uitgewerkt en wordt er specifiek voor dit plan nog kaderstellend document ter vaststelling voorgelegd aan de raad. Daarin gaat het ook over de bouwhoogte, maar ook over programmering, impact op omgeving, natuur, mobiliteit, groen etc.</p> <p>Voor wat betreft de waterhuishouding in Kerkelanden geldt dat het rioolstelsel momenteel wordt doorgerekend met in achtname van de klimaatverandering en de impact van piekbuien met (tijdelijke) wateroverlast tot mogelijk gevolgd. Daaruit voortkomende knelpunten worden als onderdeel van de gebiedsgerichte uitwerking van de Omgevingsvisie concreet in beeld gebracht en indien nodig aangepakt.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	--	---	--

<p>Zienswijze 47</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. De omgevingsvisie zou aan kracht winnen door explicieter te kiezen voor een duurzame groene ontwikkeling van Hilversum. De visie lijkt nu ruimte te geven voor vrijwel alle ontwikkelingen.</p> <p>B. Verzocht wordt om specifieker te zijn over wat nodig is om het illusiële landschap te behouden. Uitgangspunt daarbij zou moeten zijn dat (nieuw)bouw vanuit het natuurgebied niet zichtbaar is door afscherming van de bomen en de bouwhoogte daarbij af te stemmen op de heersende boomhoogte.</p> <p>C. Inspreker verzoekt om de pijlen (die de realisatie van een natuurverbinding weergeven) te vertalen in een planologische bescherming van de gebieden waar de verbindingen zijn geprojecteerd, zodat eventuele gebiedsontwikkelingen de realisatie van natuurverbindingen niet zullen belemmeren.</p> <p>D. Verzocht wordt om in de tekst van de omgevingsvisie te benoemen dat het onwenselijk is dat snelfietspaden of doorfietspaden in natuurgebieden worden gerealiseerd. Hetzelfde geldt voor mobiliteitshubs waarbij woon-werkverkeer</p>	<p>A. In diverse zienswijzen en in de advisering van de Commissie MER wordt opgeroepen om doelen in de Omgevingsmonitor concreter en meetbaar te maken. Daarmee wordt het inzicht in de haalbaarheid vergroot en kan worden ingegrepen op onderdelen als dat nodig is. In de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota is daar het een en ander over geschreven. In bijlage D bij deze Nota wordt nader ingegaan op de concretisering van de doelen en monitoring daar van en tot welke aanscherping van de Omgevingsvisie dat leidt. Daaruit volgt ook meer focus in doelen en ambities en afweging tussen de verschillende ontwikkelingen.</p> <p>B. Verwezen wordt naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over bouwhoogte en illusiële landschap. Het illusiële landschap is één van de kwaliteiten van het Goois Natuurreservaat. In ontwikkelingen binnen Hilversum houden we rekening met het illusiële landschap, bijvoorbeeld door aan de randen in de omgeving van het Goois Natuurreservaat niet hoger te bouwen dan de boomgrens.</p> <p>C. Planologische bescherming gebeurt in het Omgevingsplan. De vigerende bestemmingsplannen en de Omgevingsvisie zijn de basis van dit Omgevingsplan. De pijlen uit de Omgevingsvisie zullen in het Omgevingsplan worden geborgd.</p> <p>D. Snelfiets- of doorfietspaden vragen om specifieke eisen ten aanzien van materiaal en maat, die zich niet altijd verhouden tot natuurgebieden. Mobiliteitshubs dienen een fietsontsluiting te hebben die 24/7 toegankelijk is en voldoet aan de inrichtingseisen van fietspaden. Daar ligt dan ook de focus op de ontsluiting van de hubs. Het gebruik van</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p> <p>De voorgestelde tekstwijzigingen en feedback op de kaarten worden verwerkt in de definitieve Omgevingsvisie.</p>
--------------------------	---	---	--

	<p>wordt aangemoedigd door natuurgebieden te fietsen, dit om verstoring van de natuur en vermenging van functies te voorkomen.</p> <p>E. Verzocht wordt om de infrastructuur in het buitengebied zoveel mogelijk als 'ecologisch te ontsnipperen infrastructuur' op de kaart op te nemen en in de tekst van de omgevingsvisie te benoemen dat voor deze wegen moet worden onderzocht welke maatregelen nodig zijn. Hierbij moet worden gedacht aan de aanleg van o.a. faunatunnels, natuurbruggen en/of wildkerende rasters.</p> <p>F. Verzocht wordt om in de omgevingsvisie expliciet te benoemen dat structureel langjarig behoud van natuurwaarden op landgoederen met het borgen van daarbij behorend beheer altijd het uitgangspunt vormt bij plannen voor ruimtelijke ontwikkelingen.</p> <p>G. Verzocht wordt om de ambitie voor het ontwikkelen van het MOB-complex tot natuurgebied te benoemen in de omgevingsvisie en de haalbaarheid in samenwerking met inspreker te onderzoeken.</p> <p>H. Verzocht wordt om in de omgevingsvisie te benoemen dat water, bodem en natuur sturend moeten zijn bij de gebiedsvisie voor het buitengebied.</p> <p>I. Er wordt feedback gegeven op de verschillende kaarten.</p>	<p>recreatieve fietspaden in ons prachtige buitengebied is echter niet 100% uit te sluiten.</p> <p>E. Dit voorstel wordt als zodanig overgenomen in de tekst en op de kaart.</p> <p>F. Dit voorstel wordt als zodanig overgenomen in de tekst.</p> <p>G. Ten aanzien van het MOB-terrein en het vliegveld geldt dat de huidige bestemming uitgangspunt is voor deze terreinen. De ontwerp Omgevingsvisie doet ook geen andere voorstellen. De ligging in een belangrijke landschappelijke overgangszone van hoge, droge gronden naar natte gronden is reden om geen functies of bestemmingen toe te staan die de landschappelijke kwaliteiten en potenties bedreigen. Over het geopperde onderzoek gaat de gemeente graag met inspreker in gesprek.</p> <p>H. Verwezen wordt naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar ingegaan wordt op water en bodem sturend.</p>	
--	---	---	--

	<p>J. Overige opmerkingen: De schrijfwijze: het is Stichting Goois Natuurreservaat of kortweg Goois Natuurreservaat 2. Oprichtingsdatum: Stichting Goois Natuurreservaat is opgericht in 1932 (en niet in 1933) 3. In de tekst van de Omgevingsvisie kan op een aantal plekken het onderscheid tussen stedelijk groen en natuur duidelijker worden benoemd. Inspreker verzoekt natuurgebieden expliciet te onderscheiden van stedelijk groen en ook expliciet te benoemen dat natuurgebieden een beschermde status als Natuurnetwerk Nederland (NNN) hebben. 4. Nagenoeg alle natuurtypen in het Goois Natuurreservaat zijn verzurings- en dus stikstofgevoelig. Op pagina 63 3.2.1 staat ten onrechte dat vooral de gebieden ten westen van Hilversum gevoelig zijn voor stikstof. Stikstof heeft dus een grote impact op de natuurkwaliteit van de Gooise natuur in zijn algemeenheid en op de biodiversiteit. 5. In de omgevingsvisie wordt nergens melding gemaakt van het unieke gegeven dat nergens zoveel natuurbruggen te vinden zijn als in het gebied rond Hilversum. De status als 'ecoductenhoofdstad van de wereld' is iets waarmee Hilversum zich best zou mogen profileren (waarbij tegelijkertijd opgemerkt wordt dat er desondanks nog steeds werk verzet moet worden om natuurgebieden beter met elkaar te verbinden).</p>	<p>I. De gegeven feedback wordt meegenomen bij de definitieve Omgevingsvisie en dan wordt beoordeeld in hoeverre er aanpassingen in kaarten noodzakelijk zijn.</p> <p>J. De opmerkingen en voorgestelde tekstwijzigingen worden als zodanig meegenomen in de definitieve Omgevingsvisie.</p>	
--	---	--	--

<p>Zienswijze 48</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Omgevingsvisie houdt geen rekening met de participatieopbrengst en bevat geen toetsbare richtinggevendende normen of streefcijfers. De participatieopbrengst vormt een helder lijstje waar die concretisering moet plaatsvinden.</p> <p>B. De omgevingsvisie zou moeten starten met het benoemen van de opbrengst van de participatieopbrengst;</p> <p>C. Verzocht wordt om de economische groei te beperken en om bij voorkeur op te nemen, dat het aantal m2 bedrijventerrein en het aantal m2 kantooroppervlak in 2040 niet méér zal zijn dan in 2020.</p> <p>D. Verzocht wordt om op te nemen in de Omgevingsvisie, dat er in 2040 25 m2 extra openbaar groen per woning beschikbaar is ten opzichte van 2020.</p> <p>E. Verzocht wordt om een maximale bouwhoogte van 5 bouwlagen (boomhoogte) op te nemen en om grenzen te stellen aan de groei van het aantal inwoners.</p> <p>F. In het Ontwerp is onvoldoende aandacht voor mensen met een beperking, waaronder begrepen ouderen met beperkte mobiliteit.</p> <p>G. Er worden concrete/toetsbare en richtinggevendende normen voorgesteld hoe de fiets een veel belangrijkere rol gaat spelen: • het instellen van 30 km zones, waar / fasering in de tijd / herinrichting straten en wegen; • het verbeteren van fietspaden en fietsroutes en inrichten van straten als fietsstraat (fiets heeft voorrang), waar / fasering in de tijd / herinrichting; • geef op alle rotondes in heel Hilversum voorrang aan fietsers;• verbeteren van fietspaden en verlichting: de fietspaden die er al zijn worden</p>	<p>De zienswijze is grotendeels vergelijkbaar met zienswijze 66. Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	--	--	--

	<p>niet voldoende onderhouden, de breedte voldoet niet meer aan het huidige gebruik (o.a. bakfietsen), neem een planning op; •</p> <ul style="list-style-type: none"> • scheiden van langzaam en snel fietsverkeer, de ontwikkelingen met speed-pedelecs en allerlei nieuwe vormen van snelle e-bikes, groepen race-fietsers, etcetera, vereist een herziening van het weggebruik door tweewielers.; • er wordt in de ontwerp omgevingsvisie gesproken over transferia aan de rand van de stad, waar automobilisten kunnen overstappen van de auto op de fiets. Geef aan waar u die ruimte gaat vinden en geef ook duidelijk aan, dat die voorzieningen voorrang krijgen op het aanleggen/uitbreiden van bedrijfsterrein/kantorenbouw; • het parkeren van fietsen in de binnenstad is al heel lang een hoofdpijndossier in Hilversum. Leg de ambitie vast om voldoende parkeerplaatsen voor fietsen te realiseren. Neem een norm op voor fietsparkeren. <p>H. Koester het illusielandschap, vervang de in de Structuurvisie 2013 toegestane bouwhoogtes door een normering van maximaal 5 bouwlagen (boomhoogte). Er moet ook worden opgenomen dat er aan de randen van Hilversum géén hoogbouw kan worden toegestaan. De wat hogere bouw zal in het centrum moeten worden geplaatst om het beeld illusielandschap te kunnen behouden.</p>		
--	---	--	--

<p>Zienswijze 49</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. De wens om stedelijk te verdichten wordt ondersteund.</p> <p>B. Inspreker verzoekt de gemeente om op dat zij actief en systematisch met omringende gemeentes, terreinbeherende organisaties (TBO's), boa's en bewoners in gesprek gaan over mogelijke natuuropgaves. Een voorbeeld is de agrarische gebieden rondom de Hilversumse meent. Deze kunnen tezamen met deels een biologische agrarische functie, dienen om de 'S Gravenlandse Buitenplaatsen te verbinden met het Naardermeer;</p> <p>C. In hoofdstuk 3.2.1 over biodiversiteit en hoofdstuk 4.2 over de ontwikkeling binnen de bestaande stad wordt het concept van 'Water en bodem sturend' te weinig toegepast. Inspreker pleit om ook in deze hoofdstukken duidelijk te maken dat water en bodem sturend is.</p> <p>D. Inspreker is geïnteresseerd in de uitwerking van de denkrichtingen in concrete voorstellen. Er is een verschil met bijvoorbeeld denkrichtingen met betrekking tot mobiliteit. De maatregelen met betrekking tot mobiliteit zijn concrete beleidsmatige maatregelen. Inspreker wil graag in de Omgevingsvisie een concrete vertaalslag zien.</p> <p>E. Inspreker vindt dat de gemeente Hilversum in samenwerking met de provincie en omringende gemeenten duidelijkheid moet scheppen rondom ruimtelijke keuzes. Er is voor landbouw, recreatie en natuur genoeg ruimte</p>	<p>A. Deze reactie wordt voor kennisgeving aangenomen.</p> <p>B. In de voorbereiding van het Programma Groen zijn deze gesprekken gestart en wat de gemeente Hilversum betreft houden ze niet op. Dit ligt in de lijn van inspanning 9 van het Programma Groen: Zorgen voor toekomstbestendige natuurgebieden en landschappen.</p> <p>C. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over water en bodem sturend.</p> <p>D. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over mobiliteit en de daarin voorgestelde aanpassingen.</p> <p>E. De genoemde punten worden (h)erkend. In het kader van het regionale koersdocument zijn de verschillende opgaven voor het buitengebied als zodanig in beeld gebracht en is de noodzaak tot samenwerking op die aspecten geagendeerd. Dit heeft nog niet geleid tot concrete vervolgstappen. De</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	---	--

	rondom Hilversum. Het belangrijkste is dat er keuzes worden gemaakt welke bestemming waar prioriteit heeft. Daarnaast blijft water en bodem daarbij sturend.	gemeente Hilversum onderschrijft het belang van samenwerking met de verschillende gebiedspartners en omliggende gemeenten. Bij de gebiedsgerichte uitwerking wordt dit meegenomen.	
--	--	--	--

Zienswijze 50	Inspreker uit zorgen over de plannen voor het Arenapark. De plannen zijn te groot en er worden zorgen geuit over de verkeersafwikkeling, de mobiliteitstransitie, de financiële onderbouwing en de stikstofonderbouwing	Het project Arenapark kent een eigen procedure die parallel aan de Omgevingsvisie loopt. Inhoudelijke opmerkingen over het project Arenapark kunnen in die procedure ingebracht worden.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie.
Zienswijze 51	Inspreker verzoekt om het Rondje Hilversum aan te passen op zo'n manier dat het niet over grondgebied van Wijdmeren loopt, maar ter hoogte van de Raaweg aantakt op het bestaande fietsknooppunten netwerk. Aanvullend wordt verzocht om bij eventuele toekomstige plannen met betrekking tot fietsroutes buiten het grondgebied van Hilversum het aan Hilversum grenzende stukje grondgebied van gemeente Wijdmeren dat 'parallel' loopt aan het genoemde stukje van de fietsknooppuntenroute definitief buiten planvorming te houden.	Voor het rondje Hilversum staat in het Programma Groen op kaart 10 een zoekgebied aangegeven. In de Omgevingsvisie maken we geen definitieve tracékeuze. Bij de verdere uitwerking worden eerder ingediende zienswijzen meegewogen.	De zienswijze leidt tot een aanscherping van de Omgevingsvisie over het Rondje Hilversum.

<p>Zienswijze 52</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Vanwege luchtkwaliteit is inspreker tegen houtstook;</p> <p>B. Met betrekking tot de energietransitie worden de volgende suggesties gedaan: Maak in elke tuin een waterstofproductieapparaat en voor flats: woningbouw en zonnepanelen op water, Alle woningen isoleren tot klasse A met renteloze leningen, Zet in op energiebesparing, zet gas om naar waterstof</p> <p>C. Met betrekking tot ruimtelijke kwaliteit wordt voorgesteld om de regels van vroeger ondergeschikt te maken aan de regels van morgen (zonnepanelen)</p> <p>D. Behoud bomen (handhaaf herplantplicht) en plant 100.000 bomen en gevelgroen;</p> <p>E. Stop de verdere verdichting; bewonersgroei niet realistisch zonder gezwel aan woningen ten koste van lichamelijke en geestelijke</p>	<p>A. In het derde kwartaal van 2023 wordt aan de raadscommissie (ter advisering van het college van B&W) een voorstel voorgelegd om aan te sluiten bij het Schone Luchtakkoord (SLA). In de tussentijd is een bewustwordingscampagne gestart. Enerzijds om stokers (zowel binnenshuis als buiten) te wijzen op de mogelijke overlast en anderzijds om mensen die overlast ervaren te informeren over wat zij kunnen doen. Daarbij zal nog nader worden bekeken wat de omvang van de houtstookproblematiek in Hilversum is.</p> <p>B. Verwezen wordt naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waarin voorgesteld wordt om de voorgestelde lijn m.b.t. energetransitie te handhaven en eventuele koerswijzigingen en versnellingen bij de herijking van de Transitievisie warmte te bekijken. De voorgestelde suggesties worden daarin meegenomen</p> <p>C. Met betrekking tot zonnepanelen in relatie tot erfgoed wordt voorgesteld om de beleidsregels verduurzaming monumenten te handhaven.</p> <p>D. Het kappen van bomen is, vanaf een stamdiameter van 30 cm, vergunningplichting. Als een vergunning wordt verleend voor het kappen van een boom geldt er een herplantplicht. Als herplant niet mogelijk is dan moet er betaald worden aan het herplantfonds. Wat betreft het planten van nieuwe bomen is in het Programma Groen aangegeven dat er 500 bomen worden geplant.</p> <p>E. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over (bewoners)groei en bouwhoogtes.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	--	---	--

	<p>gezondheid. Geen gestapeld wonen: tuinstad met 3 bouwlagen is de grens. Niet hoger dan 10 meter</p> <p>F. Maak op elke 200 m een bankje;</p> <p>G. Over mobiliteit worden de volgende punten meegegeven: Maak Hilversum een 30 km dorp en fietssnelwegen, voorkom omrijden ook tegen uitstoot, beprijs autobezit</p> <p>H. Hilversum moet sociaal robuuster worden:- Zet in op opleiding en taalonderwijs. Stimuleer dat ouderen zich daarvoor inzetten; - Organiseer zorg dichtbij en haalbaar, niet op afstand, organiseer schuldhulpverlening beter. - Benut kerken.</p> <p>I. Betrek ook jongere generaties bij participatie. Stadsgesprekken zijn topidee.</p>	<p>F. Dit punt kan als vertrekpunt bij de gebiedsgerichte uitwerking meegenomen worden.</p> <p>G. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over mobiliteit.</p> <p>H. Zoals in de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota is te lezen wordt voorgesteld om het beoogde onderzoek naar normering en wenselijkheid van voorzieningen uit te breiden met de benodigde spreiding en kansen voor clustering.</p> <p>I. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over participatie.</p>	
--	--	---	--

Zienswijze 53	<p>Inspreker geeft aan dat de woningnood het belangrijkste is in Hilversum. Daarbij worden 2 punten uit het ontwerp aangehaald:</p> <p>Punt 1 - Iedereen kan meedoen en prettig leven.</p> <p>Punt 2 – Woningnood, met 6000 woningen erbij lossen we het woningprobleem niet op.</p> <p>De conclusie van de inspreker is dat niet iedereen kan meedoen en prettig leven zolang de woningnood niet is opgelost.</p>	<p>Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waarin enerzijds ingegaan wordt op de plannen voor woningen en anderzijds wordt beargumenteerd waarom ingezet is op gematigde groei.</p>	<p>De zienswijze leidt in principe niet tot een aanpassing van de Omgevingsvisie. Op basis van de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota wordt wel nader ingegaan op het aantal woningen.</p>
Zienswijze 54	<p>Inspreker verzoekt om in de Omgevingsvisie aan te sluiten op artikel 6.6 van de Provinciale Verordening als het gaat om schuilgelegenheden voor dieren.</p>	<p>Inspreker benoemt hier terecht een punt dat over het hoofd is gezien. In de definitieve Omgevingsvisie wordt de tekst overgenomen uit de Provinciale Verordening.</p>	<p>De zienswijze leidt tot aanpassing van de Omgevingsvisie.</p>
Zienswijze 55	<p>Inspreker mist concreetheid op de thema's energietransitie, klimaatadaptatie, groen en ontmoeten en mist 'grote stappen', 'creatieve oplossingen' en 'stevige keuzes' en verzoekt de gemeente om lef te tonen en nu keuzes te maken in plaats van zaken door te schuiven.</p>	<p>Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar op de genoemde onderdelen wordt ingegaan.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>

<p>Zienswijze 56</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <ul style="list-style-type: none"> A. Opbrengst participatie wordt niet herkend in het stuk (participatie niet serieus genomen) B. Het is geen concrete visie C. Hilversum moet zijn dorpse karakter behouden en het groen moet behouden blijven. D. Hoogbouw past niet vanzelfsprekend bij dit “ dorp “. alleen indien strikt noodzakelijk en uitsluitend in het centrum met maximaal 6 bouwlagen. E. Er is veel te weinig ruimte binnen de gemeentegrenzen voor de bouwambities van 6.000 woningen en zeker niet voor andere dan woningzoekers uit Hilversum F. Verzocht wordt rekening te houden met architectuur bij uitwerking van plannen. G. Grenzen aan groei zijn bereikt volgens inspreker, verzocht wordt om geen extra wijken te maken op plekken op of in de buurt van het Mediapark. H. Transformatie van kantoor- en winkelruimte naar woonruimte draagt bij aan oplossing voor woonruimte. I. Heb ook aandacht voor ouderen in de Omgevingsvisie. J. Betrek buurtbewoners bij de start van projecten. 	<p>De zienswijze is grotendeels vergelijkbaar met zienswijze 66. Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	--	--	--

<p>Zienswijze 57</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Inspreker verzoekt rekening te houden met de visie op de omgeving van het spoor;</p> <p>B. Verzocht wordt om inspreker actief te betrekken bij het verder ontwikkelen van bouwplannen in de directe nabijheid van de spoorbaan;</p> <p>C. Neem trillingshinder mee in de afweging bij projecten.</p> <p>D. Inspreker verzoekt om te borgen dat plannen en/of werkzaamheden geen invloed hebben op de stabiliteit van de spoorbaan met bijbehorende voorzieningen, alsmede op het ongehinderd gebruik van de spoorbaan met bijbehorende voorzieningen.</p> <p>E. Voor het uitvoeren van werkzaamheden in de nabijheid van de spoorbaan dient rekening gehouden te worden met het bepaalde in artikel 19 van de Spoorwegwet.</p> <p>F. Borg de zichtlijnen naar het station bij planontwikkelingen.</p> <p>G. Verzocht wordt om bij hoogbouw rond stations rekening te houden met windcirculatie/windstromen en eventuele risico's voor omliggende bebouwing (zoals</p>	<p>In algemeenheid wordt opgemerkt dat veel onderwerpen ingaan op concrete plannen en niet zozeer op het niveau de Omgevingsvisie. Waar mogelijk en noodzakelijk wordt rekening gehouden met de ingediende zienswijzen.</p> <p>A. Bij verdere concretisering en uitwerking op gebiedsniveau wordt rekening gehouden met de visie van ProRail.</p> <p>B. Deze opmerking wordt voor kennisgeving aangenomen. Het betrekken van inspreker is staande praktijk.</p> <p>C. In het kader van de concrete uitwerking op projectniveau wordt het aspect trillingshinder meegenomen.</p> <p>D. Hier wordt waar nodig rekening mee gehouden bij concrete uitwerking van plannen;</p> <p>E. Met dit aspect wordt rekening gehouden bij de concrete uitwerking.</p> <p>F. Borging van zichtlijnen naar de stations is een van afwegingscriteria bij concrete planvorming rond de stations.</p> <p>G. In Nederland bestaat geen wetgeving ter voorkoming van windhinder of windgevaar. Dit betekent niet dat bij het opstellen van ruimtelijke plannen windhinder of windgevaar niet hoeft te worden meegenomen in de afwegingen. De grondslag voor de beoordeling van het aspect windhinder</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie maar bevat vooral aanbevelingen en aandachtspunten voor concrete plannen.</p>
--------------------------	--	---	--

	<p>schade aan daken/kappen) door veranderende windbelastingen.</p> <p>H. Inspreker verzoekt rekening te houden met mogelijke schaduwwerking op de zonnepanelen van inspreker; Uit een risicoanalyse moet blijken dat zonnepanelen c.a. op bijvoorbeeld parkeerplaatsen en/of geluidschermen en/of langs spoorwegen geen negatief effect hebben op de hoofdspoorweginfrastructuur.</p> <p>I. Inspreker wordt graag geïnformeerd indien sprake is van WKO-locaties nabij de spoorweginfrastructuur.</p>	<p>staat in art. 3.1 Wro, de zorg voor een goede ruimtelijke ordening. Om te bepalen in hoeverre windhinder In een in 2006 uitgekomen NEN 8100 wordt gewerkt met uurgemiddelde windsnelheden (m/s) gerelateerd aan de overschrijdingskans in percentage van uren per jaar. In een tabel is voor verschillende situaties en activiteiten (doorlopen, slenteren, langdurig zitten) een beoordeling van het windklimaat gegeven (slecht, matig, goed). In deze norm is een beslismodel weergegeven wanneer een windonderzoek mogelijk nodig kan zijn: 1. gebouwen hoger dan 30 meter → windonderzoek 2. beschutgelegen gebouwen, hoogte 15 tot 30 m → specialist beoordeelt of windonderzoek nodig is; 3. onbeschut gelegen gebouwen, hoogte tot 30 m → specialist beoordeelt of windonderzoek nodig is. Met deze norm wordt rekening gehouden bij concrete planuitwerking.</p> <p>H. Dit aspect wordt bij concrete planuitwerking meegenomen in de afweging</p> <p>I. Deze opmerking wordt voor kennisgeving aangenomen.</p>	
--	---	--	--

<p>Zienswijze 58</p>	<p>Inspreker verzoekt om in de Omgevingsvisie bepalingen over houtstook (overlast) op te nemen.</p>	<p>In het derde kwartaal van 2023 wordt aan de raadscommissie (ter advisering van het college van B&W) een voorstel voorgelegd om aan te sluiten bij het Schone Luchtakkoord (SLA). In de tussentijd is bewustwordingscampagne gestart. Enerzijds om stokers (zowel binnenshuis als buiten) te wijzen op de mogelijke overlast en anderzijds om mensen die overlast ervaren te informeren over wat zij kunnen doen. Daarbij zal nog nader worden bekeken wat de omvang van de houtstookproblematiek in Hilversum is.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	--	--

<p>Zienswijze 59</p>	<p>Insprekers stellen in een gezamenlijke reactie de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. De 'keuze' om er voor alle inwoners te zijn wordt niet concreet gemaakt, dat maakt de richting voor toekomstige ontwikkelingen onduidelijk;</p> <p>B. Dorps én stads is paradoxaal. De corporaties pleiten daarom voor een concrete invulling van de definitieve Omgevingsvisie, vanuit de invalshoek dat Hilversum een stad is en moet blijven.</p> <p>C. Uit de visie wordt niet duidelijk of de toevoeging van 6000 woningen aansluit bij de uitgangspunten van de Woonvisie (1/3 betaalbare woningen in het sociale huursegment). Aanbevolen wordt om in de tabel met 50+ locaties ook de aantallen woningen in de sociale huur op te nemen. Door veranderende marktomstandigheden is een kentering merkbaar bij ontwikkelende partijen. Een actualisatie van de locatietabel en de programmering binnen de projecten is wat ons betreft een aandachtspunt.</p> <p>D. Insprekers geven aan dat er geen angst moet zijn voor hoogbouw. Door hoger te bouwen ontstaan extra mogelijkheden om te ontwikkelen met oog voor duurzaamheid en een prettig woonklimaat. Het is belangrijk om een gezamenlijk participatietraject op te zetten en in gezamenlijkheid op te trekken. Gemeente</p>	<p>A. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waarin nader is toegelicht hoe hier mee omgegaan wordt.</p> <p>B. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar ingegaan wordt op het dorps en stadse in Hilversum en hoe zich dat verhoudt tot de Omgevingsvisie en het advies van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten.</p> <p>C. In de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota wordt nader ingegaan op de segmentering van de woningen in relatie tot de Woonvisie. De tabel met 50+ locaties is slechts een moment opname. Jaarlijks wordt deze lijst bijgewerkt en gedeeld met regio, provincie en het Rijk. De lijst is aangepast naar de meest recente versie van 2023 (wordt naar verwachting in juli door het PHO vastgesteld) en wordt jaarlijks herijkt. Het opnemen van de percentages sociale huurwoningen nemen we over. Zoals in gesprekken met de insprekers al is aangegeven, is het in de huidige marktsituatie niet gemakkelijk om betaalbare woningen te realiseren. Wij zien de corporaties hierbij als een betrouwbare partner. Een goede samenwerking voor het realiseren van de doelstelling zien wij als een van de belangrijkste elementen.</p> <p>D. Wat betreft hoogbouw en participatie wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	---	--

	<p>en corporaties delen een gezamenlijk belang in het toevoegen van woningen.</p> <p>E. Geadviseerd wordt om de uitkomst van het gesprek over verlaging van de parkeernorm integraal over te nemen in de definitieve Omgevingsvisie.</p> <p>F. Het ontbreekt nog aan een duidelijke visie op wijkgericht ontwikkelen. Verzocht wordt om een prioritering van de gebiedsvisies op te nemen, waarbij de gebieden met de meeste ontwikkelpotentie als eerste aan bod komen.</p>	<p>E. Parkeernormen horen in een parkeernota. De Nota Parkeernormen wordt samen met het te wijzigen Parkeerbeleid separaat aan de gemeenteraad voorgelegd. In de definitieve Omgevingsvisie wordt, waar nodig, rekening gehouden met het aangepaste Parkeerbeleid en de Nota Parkeernormen, zonder concreet normen over te nemen. De bedoeling is ons inziens al helder in de Omgevingsvisie opgeschreven: meer voorzieningen voor de fiets en geleidelijk een minder grote rol voor de auto, waarbij de parkeernormen zullen worden aangepast. Het hanteren van fietsparkeernormen vinden wij een goede suggestie. In Nederland zijn daar verschillende vormen voor bedacht op basis van CROW-normen. Wij stellen voor daar verder onderzoek naar te doen. We verwijzen verder naar de tekst over mobiliteit.</p> <p>F. In bijlage F bij deze Nota van Zienswijzen is een uitwerking opgenomen voor de aanzet tot gebiedsagenda's. De gemeente werkt deze bestuursperiode verder aan projecten als het Stationsgebied en Arenapark en gebiedsagenda's voor het centrum, de Meent, Kerkelanden, Media Park en ZuidWest. In een volgende bestuursperiode kunnen er nieuwe gebiedsagenda's opgepakt worden, al naar gelang er aanleiding is om met een gebied aan de slag te gaan. In de visiekaart 'meedoen' in de ontwerp Omgevingsvisie is daarvan al een indicatie gegeven.</p>	
--	--	---	--

Zienswijze 60	Inspreker verzoekt om in de gebiedagenda's de zoekopdracht voor een 'knarrenhof' op te nemen.	Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota onder ' wonen ' waar concreet wordt ingegaan op specifieke woonvormen zoals een 'Knarrenhof'.	De zienswijze leidt tot een aanpassing van de Omgevingsvisie waarbij het tekstvoorstel uit de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota leidend is.
------------------	---	---	---

<p>Zienswijze 61</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Het is van belang dat inspreker gezamenlijk met de gemeente kijkt naar de woningbouwverwachting tot 2040 en een efficiënte invulling van de energie-infrastructuur in nieuwbouwwijken.</p> <p>B. Inspreker verzoekt onderstaande tekstsuggestie als maatregel op te nemen onder doel 4 'De overgang naar een voor iedereen toegankelijk duurzaam energiesysteem versnellen en intensiveren' (p.83). Maatregel - we nemen ruimte voor energie-infrastructuur op in ruimtelijk beleid: Om de woningbouw te kunnen versnellen en de gebouwde omgeving te verduurzamen is samenwerking essentieel. Samen met de netbeheerder en projectontwikkelaars denken we in een vroeg stadium na over slimme locaties voor energie-infrastructuur, planning en ontwerp van de energie-infrastructuur voor nieuwbouwwijken. De realisatie van de netopgave heeft impact op de omgeving (bijvoorbeeld het open graven van straten voor het leggen van elektriciteitskabels en het realiseren van nieuwe netuitbreidingen). Samen met de netbeheerder werken we toe naar een wijkgerichte aanpak voor het verzwaren van het elektriciteitsnetwerk, om tijdig strategisch na te denken over de locaties voor de extra transformatorhuisjes.</p> <p>C. Vanwege de stijgende behoefte naar het elektrische laden van voertuigen ziet Liander het realiseren van laadinfra als belangrijk onderdeel van deze transitie. Daarom verzoekt</p>	<p>A. Samen met inspreker wordt gewerkt aan een Samenwerkingsovereenkomst waarmee in een vroeg stadium gesignaleerd wordt wat de ontwikkelingen zijn en wat de impact daarvan is op de energie-infrasctructuur.</p> <p>B. De tekstsuggestie wordt overgenomen. Dit is in lijn met acties die al opgepakt worden. Zie hiervoor de algemene tekst in hoofdstuk 3.</p> <p>C. De tekstsuggestie wordt overgenomen. Zie hiervoor de algemene tekst in hoofdstuk 3.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	--	---	--

	<p>inspreker om de volgende tekstsuggestie op te nemen onder doel 5 (p.86). Maatregel– we kiezen voor slim laden en plannen meerdere jaren vooruit voor de aanleg van publieke laadinfrastructuur Om de energie-infrastructuur op tijd gereed te hebben, is het essentieel om voor meerdere jaren plannen te hebben hoe en waar laadpunten komen voor elektrisch vervoer. We brengen daarom samen met de netbeheerders en partners de toekomstige ontwikkelingen van duurzame mobiliteit en stadslogistiek en de daaraan gekoppelde vraag naar elektra/laadvoorzieningen in kaart. We kiezen in beginsel voor slim laden bij de aanleg van publieke laadinfrastructuur. Met slim laden worden de snelheid en het tijdstip van laden aangepast aan de ruimte op het lokale stroomnet. In (regionale) concessies stellen we eisen aan de toepassingen van slim laden zoals zijn opgenomen in de NAL (Nationale Agenda Laadinfrastructuur).</p> <p>D. Vanwege de woningbouw, elektrisch vervoer en de groei van zonnepanelen is het essentieel dat de opgave m.b.t. de energie-infrastructuur op tijd en integraal wordt meegenomen bij ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente.</p>	<p>D. Deze opmerking wordt voor kennisgeving aangenomen. In het kader van de verdere samenwerking wordt dit als zodanig ook opgepakt.</p>	
--	--	---	--

<p>Zienswijze 62</p>	<p>Inspreker onderschrijft zienswijze 66 en stelt aanvullend de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. zet in op behoud en verbetering van een gezonde leefomgeving;</p> <p>B. maak de leefomgeving veilig, bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar;</p> <p>C. zorg voor helderheid bij gebruik van bepaalde termen;</p> <p>D. zorg dat er voldoende voorzieningen voor de inwoners zijn;</p> <p>E. Inspreker pleit voor de oprichting van een BIZ Centrum en een gemeentebreed BIZ-overleg;</p> <p>F. Inspreker pleit voor betrokkenheid van centrum bewoners bij evenementen en een gevarieerder horeca aanbod;</p>	<p>Voor de beantwoording van zienswijze 66 wordt verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota. In aanvulling daarop is relevant:</p> <p>A. In 3.3 van de Omgevingsvisie staan de drie samenhangende opgaven beschreven: 1. Duurzaam Hilversum: verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving, 2. Meedoen in Hilversum: zorgen dat er kansen zijn voor iedereen, 3. Actief Hilversum: een robuuste, duurzame economie die past bij demografische ontwikkelingen. In al deze opgaven komt het behoud en verbetering van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving als zodanig aan bod. De verdere concrete uitwerking daarvan komt in de gebiedsgerichte uitwerking aan de orde.</p> <p>B. Verwezen wordt naar de reactie onder A. Wat betreft toegankelijkheid wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p> <p>C. Dit heeft de aandacht bij het schrijven van teksten en beleidsnotities.</p> <p>D. Zoals in de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota is te lezen wordt voorgesteld om het beoogde onderzoek naar normering en wenselijkheid van voorzieningen uit te breiden met de benodigde spreiding en kansen voor clustering.</p> <p>E. Een BIZ kan opgericht worden op verzoek van ondernemers of eigenaren. Bij hen ligt het initiatief.</p> <p>F. De gemeente heeft geen mogelijkheden om te sturen op specifieke horeca-concepten. Wel wordt gekeken naar de impact van specifieke horeca op de woon- en leefomgeving. Zo heeft een (nacht)café meer impact op de woonomgeving dan een lunchroom. Wat betreft betrokkenheid van</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	--	--

	<p>G. Er worden diverse suggesties gedaan voor parkeren en mobiliteit in het centrum</p> <p>H. Verzocht wordt om te kijken naar afvalinzameling en ophalen van huisvuil in het centrum</p> <p>I. Verzocht wordt om iets te doen aan de overlast van hondenpoep in het centrum</p> <p>J. Inspreker pleit voor een inclusieve politieke arena;</p> <p>K. Inspreker doet verschillende suggesties voor mobiliteitsaspecten, daarbij gaat het vooral over het meer inzetten op de fiets en dat consequent doorvoeren. Ook worden suggesties gedaan voor de Gijsbrecht, Havenstraat, 1221, Johannes Geradtsweg en pakket- en parkeerhubs;</p> <p>L. Gevraagd wordt om de groei van woningen in balans over Hilversum te verdelen en nader toe te lichten waarom er 6000 woningen bij komen;</p>	<p>bewoners rondom evenementen wordt dit punt neergelegd bij de wijkregisseurs om hier aandacht aan te geven.</p> <p>G. In de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota is het een en ander opgenomen voor mobiliteit. Concrete suggesties kunnen bij de gebiedsgerichte uitwerking, dan wel het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit meegenomen.</p> <p>H. In het kader van het handboek openbare ruimte is dit een onderwerp dat aandacht heeft. Dit is niet iets dat op het niveau de Omgevingsvisie opgepakt wordt.</p> <p>I. Dit is geen onderwerp voor de Omgevingsvisie. Het wordt wel doorgegeven aan de afdeling handhaving als aandachtspunt.</p> <p>J. Dit is geen onderwerp voor de Omgevingsvisie, dit wordt meegegeven aan de gemeenteraad.</p> <p>K. Zie reactie onder G.</p> <p>L. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over wonen en groei van Hilversum.</p>	
--	--	--	--

<p>Zienswijze 63</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Het ontbreekt aan concrete en toetsbare normen en waarden;</p> <p>B. Er ontbreekt een concrete aanpak om ouderen te laten doorstromen;</p> <p>C. Gevraagd wordt om kaders te stellen over te gebruiken materialen;</p> <p>D. Gevraagd wordt om kaders te stellen m.b.t. de hoogte;</p> <p>E. Er is niet vastgelegd wat bedoeld wordt met meer groen toevoegen en ook de definitie van groen ontbreekt;</p> <p>F. Geef groene verbindingen een plek in de Omgevingsvisie in plaats van verwijzen naar Programma Groen.</p> <p>G. Verschillende keuzes worden niet uitgelegd, zoals keuzes bij circulaire economie (hoe gaat de gemeente dit bereiken en waarom nieuwe bedrijven oprichten?)</p> <p>H. Inspreker vraagt zich af of er grenzen gesteld moeten worden aan de groei van het aantal inwoners;</p> <p>I. Inspreker verzoekt een normering op te nemen voor hoogbouw met inachtneming van behoud van het illusielandchap en aansluitend op de participatieopbrengst;</p>	<p>A. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en bijlage D waar nader ingegaan wordt op concretere en toetsbare normen;</p> <p>B. In de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota onder wonen wordt ingegaan op bouwen voor verschillende doelgroepen.</p> <p>C. In het kader van de monitoring (zie bijlage D) is dit een van de onderwerpen die nader uitgewerkt moet worden richting definitieve Omgevingsvisie.</p> <p>D. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota wat betreft hoogte;</p> <p>E. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota voor wat betreft concretisering en normering van groen.</p> <p>F. De groene verbindingen (pijlen op kaart duurzaam) worden in het Omgevingsplan geborgd.</p> <p>G. Verwezen wordt naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar een voorstel staat voor aanvulling van de tekst voor het onderwerp circulaire economie.</p> <p>H. Voor wat betreft groei wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p> <p>I. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over hoogbouw en illusielandchap.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	---	--

	<p>J. Voor de plannen op het terrein van Puik aan de Raaweg wordt verzocht om aan te sluiten op het concept van landschaps-/stadsinrichting van Kerkelanden. Bouwen op dit terrein is prima, maar dan twee woontorens met vergelijkbare afmetingen in hoogte, breedte, diepte als op de Bonifaciuslaan.</p> <p>K. In de Omgevingsvisie moet concreet genoemd worden waar welke schaduw en schuilmogelijkheden voor dieren er worden gecreëerd in Hilversum, hoe biodiversiteit onder dieren wordt geborgd en hoe we de stad geen obstakel laten zijn voor de natuurlijke leefruimte van dieren binnen onze gemeentegrenzen.</p> <p>L. Verzocht wordt om duidelijker te maken wat wordt bedoeld met natuur dat tegen een stootje kan.</p> <p>M. Bij nieuwbouw moet bij noodzakelijke kap van bestaande bomen, boscompensatie in Hilversum zelf (en niet in de rest van de provincie) plaatsvinden. Geef bestaande begroeiing een tweede leven volgens de principes van struikroven</p>	<p>J. Momenteel wordt het plan voor de Raaweg nog verder uitgewerkt en wordt er specifiek voor dit plan nog kaderstellend document ter vaststelling voorgelegd aan de raad. Daarin gaat het ook over de bouwhoogte, maar ook over programmering, impact op omgeving, natuur, mobiliteit, groen etc.</p> <p>K. Inspreker benoemt hier terecht een punt dat over het hoofd is gezien. In de definitieve Omgevingsvisie wordt de tekst overgenomen uit de Provinciale Verordening.</p> <p>L. Dit wordt verduidelijkt in de Omgevingsvisie. Het gaat hierbij om robuustheid in het licht van (risico's van) klimaatverandering en gebruik. Diversiteit kan ook robuust zijn.</p> <p>M. Het kappen van bomen is, vanaf een stamdiameter van 30 cm, vergunningplichting. Als een vergunning wordt verleend voor het kappen van een boom geldt er een herplantplicht. Als herplant niet mogelijk is dan moet er betaald worden aan het herplantfonds. Wat betreft behoud van bestaande begroeiing is dit ook uitgangspunt van het Programma Groen.</p>	
--	---	---	--

Zienschwizje 64	Inspreker heeft een kopie ingestuurd van de reactie onder nummer 40 .	Er wordt verwezen naar de reactie bij nummer 40 .	De zienschwizje leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienschwizzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.
Zienschwizje 65	Inspreker pleit ervoor om de prioriteitsstelling van de openbare ruimte (groen, fiets, deel- en openbaar vervoer en de auto als sluitstuk) sturing te laten geven naar de vele projecten en Gebiedsagenda's. De prioriteitsstelling uit de Omgevingsvisie is alleen greenwashing, tenzij een eerste echte stap wordt gezet om de auto als 'sluitstuk' te benaderen. Recente plannen laten het tegendeel zien.	Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over de prioritering in de openbare ruimte en mobiliteit .	De zienschwizje leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienschwizzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.

<p>Zienswijze 66</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. De Omgevingsvisie wordt niet als visie gezien</p> <p>B. De opbrengst van de participatie wordt niet herkend;</p> <p>C. Behoud van dorps karakter / tuinstad wordt gemist</p> <p>D. Er is gepleit voor meer openbaar groen, maar dat is niet concreet gemaakt in de Omgevingsvisie;</p> <p>E. HOP2040 verzoekt om in de Omgevingsvisie 2040 concrete en toetsbare normen op te nemen met betrekking tot: - het aantal te bouwen woningen tot aan 2040 te stellen op 3.000; dat sluit aan bij de in het Ontwerp zelf opgenomen groeiprognoze van 2.910 huishoudens meer tot 2040 en kan gezien worden als de gewenste geringe groei; - hoogbouw: maximaal 5 bouwlagen oftewel boomhoogte (20 meter); - meer openbaar groen: 25 m2 extra openbaar groen per woning in 2040; - behoud van het illusielandschap: geen hoge bebouwing in Hilversum, zeker niet aan de randen; - grenzen stellen aan de groei van bedrijfsterreinen, om ruimte te houden voor openbaar groen, sport en ontspanning binnen de stadsgrenzen. Geringe groei in combinatie met bouw tot maximaal 5 woonlagen en extra openbaar groen is essentieel voor het behoud van het dorps karakter / tuinstad. Pas daar de lopende en toekomstige (bouw)plannen op aan.</p> <p>F. Behoud illusielandschap</p> <p>G. In het Ontwerp is onvoldoende aandacht voor mensen met een beperking. Op diverse beleidsvelden moeten, in afstemming met belangenorganisaties, concrete richtinggevende normen ontwikkeld worden</p>	<p>A, B en C Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt verwezen naar 'verwerken participatieopbrengst' in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p> <p>D. Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt verwezen naar 'openbare ruimte' in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p> <p>E en F. Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt verwezen naar 'drie manieren om de omgevingsvisie te verbeteren' en 'stad en dorp' in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p> <p>G. Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt verwezen naar 'openbare ruimte' en 'participatie' in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	--	--

	<p>waaraan Hilversum in 2040 moet voldoen om deze groep inwoners volwaardig aan de samenleving deel te kunnen laten nemen. Deze doelen moeten expliciet in de Omgevingsvisie worden opgenomen teneinde deze kwetsbare groep mee te kunnen laten (blijven) doen.</p> <p>H. Meer ruimte voor de fiets:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ het instellen van 30 km zones, waar / fasering in de tijd / herinrichting straten en wegen; ▪ het verbeteren van fietspaden en fietsroutes en inrichten van straten als fietsstraat (fiets heeft voorrang), waar / fasering in de tijd / herinrichting; ▪ geef op alle rotondes in heel Hilversum voorrang aan fietsers, het is nu verwarrend en onveilig omdat dit nog niet overal zo is; ▪ verbeteren van fietspaden en verlichting; ▪ scheiden van langzaam en snel fietsverkeer; ▪ Geef aan waar ruimte gevonden wordt voor transferia langs de randen; ▪ Leg de ambitie vast om voldoende parkeerplaatsen voor fietsen te realiseren in het centrum. <p>I. HOP2040 verzoekt de raad met klem om het college opdracht te geven tot herschrijven van de Ontwerp Omgevingsvisie 2040 tot een echte integrale visie op basis van de participatieopbrengst, inclusief toetsbare concrete doelen, en dat de herschreven visie een eigen inspraakprocedure ingaat.</p>	<p>H. Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt verwezen naar ‘mobiliteit’ in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p> <p>I. Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt verwezen naar ‘verwerken participatieopbrengst’ in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p>	
--	---	--	--

Zienswijze 67	Inspreker mist concrete doelen als het gaat over het belang van voedsel. Het lijkt meer beschouwd te worden als een bijvangst dan als een essentiële basisbehoefte. Duurzame keuzes over voedsel heeft grote impact op klimaat, biodiversiteit, gezondheid en op sociale samenhang. Voorgesteld wordt om aan te sluiten bij de doelen van de Voedselvisie van de Provincie Noord-Holland.	Er wordt voorgesteld om deze zienswijze niet over te nemen. Het staat niet op de agenda om hiermee aan de slag te gaan en het is op de schaal van Hilversum geen groot issue.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie.
Zienswijze 68	De zienswijze komt overeen met zienswijze 66.	De zienswijze is grotendeels vergelijkbaar met zienswijze 66 . Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota.	De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.
Zienswijze 69	Inspreker pleit er voor om eerst de verkeersveiligheid goed te organiseren voordat ingezet wordt op meer bouwen.	Het verbeteren van de verkeersveiligheid heeft continu aandacht en bij concrete planuitwerking wordt bekeken wat de effecten zijn op de verkeersveiligheid.	
Zienswijze 70	De inhoud van de zienswijze komt overeen met de inhoud van zienswijze 66. Wat betreft meer openbaar groen stelt inspreker voor om 10m2 groen per woning toe te voegen en wordt gevraagd om expliciet vast te leggen dat het vliegveld niet bebouwd gaat worden.	De zienswijze is grotendeels vergelijkbaar met zienswijze 66 . Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota. Ten aanzien van het vliegveld geldt dat de huidige bestemming uitgangspunt is voor deze terreinen. De ontwerp Omgevingsvisie doet geen andere voorstellen.	De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.
Zienswijze 71	De inhoud van de zienswijze komt overeen met de inhoud van zienswijze 66. Aanvullend wordt verzocht om expliciet op te nemen dat het vliegveld niet bebouwd gaat worden.	De zienswijze is grotendeels vergelijkbaar met zienswijze 66 . Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota. Ten aanzien van het vliegveld geldt dat de huidige bestemming uitgangspunt is voor deze terreinen. De ontwerp Omgevingsvisie doet geen andere voorstellen.	De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.

<p>Zienswijze 72</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Inspreker is geschrokken van de plannen voor verdichting van Hilversum;</p> <p>B. Inspreker geeft een visie weer zodat het college naar de Hilversummers zal luisteren en te zorgen dat Hilversum ook in de toekomst leefbaar blijft voor iedereen en er geen polarisatie zoals in de landelijke politiek aan de orde is. Voorbeelden die genoemd zijn: - het stationsgebied met omleiding binnenring; - Johannes Geradtsweg, - parkeerbeleid (lost niks op, spekt alleen de gemeentekas), - verpaupering van de Havenstraat, - inzet op fietsbereikbaarheid van het centrum, - de nieuwe opzet van de Gijsbrecht (waarbij de omliggende buurt waarschijnlijk te maken krijgt met extra parkeerdruk) waarbij inspreker een voorstel doet voor een ondergrondse parkeergarage onder de nieuwe Paulusschool, - de plannen voor het Carolushuis.</p>	<p>Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota, met name waar het gaat over participatie en de voorstellen voor het vervolg.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	--	--	--

<p>Zienswijze 73</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Begin met opbrengst participatie.</p> <p>B. Hoogbouw Definieer hoogbouw duidelijk als: ‘hoger dan 5 bouwlagen / boven boomgrens / hoger dan 20 meter’ De hoogbouw blijft beperkt tot “rondom OV knooppunten, op campussen, in de spoorzone, Media Park, Arenapark en op plekken waar nu al stevige hoogte is” Hanteer de nadere richtinggevende normen: -rondom OV knooppunten 30 meter -in de spoorzone 30 meter -op campussen 25 meter -Media Park 25 meter -Arenapark 25 meter -Kerkelanden 25 meter en dan alleen in de directe nabijheid van bestaande hoogbouw En dat er aan geen enkele rand van Hilversum boven de boomgrens gebouwd mag worden in verband met het behoud van het illusielandschap en een kwalitatief goede overgang van stad naar platteland/natuur</p> <p>C. Groei van de stad Breng de ambitie voor extra woningen in 2040 in lijn met de prognoses en stel het aantal op 3.000.</p> <p>D. Openbaar Groen Uitdrukkelijke wens van de samenleving is méér openbaar groen. Het Hilversumse gemiddelde van 50 m2 per woning ligt ver onder het landelijk gemiddelde van 81 m2 per woning. Hierdoor is de druk op het omliggende groen te hoog. Neem daarom in de Omgevingsvisie 2040 op dat er in 2040 per woning tenminste 60 m2 (= 10 m2 extra) openbaar groen per woning moet zijn.</p>	<p>De zienswijze is grotendeels vergelijkbaar met zienswijze 66. Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	--	--

<p>Zienswijze 74</p>	<p>Inspreker doet een voorstel om te komen tot een visie die de stad in de komende jaren helpt vormgeven op een manier die zichtbaar aan alle relevante belangen, behoeften en beperkingen recht doet, en die de belanghebbenden samenbindt. Een goede visie (aldus inspreker):</p> <ul style="list-style-type: none"> • (ad 1.) focust niet op de diverse uitgedrukte (en op het eerste gezicht strijdige) belangen en wensen als zodanig, om die vervolgens tegen elkaar af te wegen; maar formuleert criteria voor creatieve syntheses van de behoeften die achter die belangen en wensen liggen (en die per definitie compatibel zijn); • (ad 2.) stuurt aldus niet aan op compromissen, die per definitie niemand werkelijk voldoen, in termen van te nemen maatregelen; maar op win-wins, die per definitie allen voldoen, in termen van te realiseren uitkomsten; • (ad 3.) geeft aldus zeer helder richting en sturing aan de voor realisatie noodzakelijke activiteit—n - niet door specificaties van gedetailleerde, numerieke inputs (zoals beschikbare mensen, middelen, tijd etc.), die immers eeuwig ter discussie gesteld kunnen worden; maar door beschrijving van concrete, verifieerbare outputs, waarvan niemand de zin nog kan betwisten. 	<p>Het is herkenbaar dat in het proces om te komen tot een Omgevingsvisie veel polariserende discussies worden gevoerd (voor of tegen). Het gevolg van het spreken in tegenstellingen kunnen compromissen zijn, waar uiteindelijk geen van de partijen tevreden mee is.</p> <p>De oproep van de inspreker wordt ondersteund om niet te focussen op het beslechten van (op het eerste gezicht) strijdige belangen, maar ruimte te bieden voor creatieve syntheses van de behoeften die achter die belangen en wensen liggen: win-wins dus, die op groot draagvlak kunnen rekenen. Dat begint met het beschrijven van concrete, verifieerbare outputs (doelen en indicatoren), waarvan niemand de zin kan betwisten. Dat is een oproep die in veel zienswijzen terugkomt.</p> <p>Een Omgevingsvisie met ruim draagvlak was ook de wens aan het begin van het proces en in het bestuurlijk Plan van Aanpak: <i>een visie die de stad in de komende jaren helpt vormgeven op een manier die zichtbaar aan alle relevante belangen, behoeften en beperkingen recht doet, en die de belanghebbenden samenbindt</i>. Het is goed die gedachte nu aan het einde van het proces nog een keer naar voren te halen. Met deze gedachte in het achterhoofd is deze zienswijzennota opgesteld.</p> <p>Er wordt verwezen naar de inleiding van de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar specifiek naar deze zienswijze wordt verwezen.</p>	<p>De zienswijze leidt in principe niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie maar het vinden van win-win oplossingen is wel de gedachte bij de beantwoording van de zienswijzen en de uiteindelijke voorstellen tot wijziging van de Omgevingsvisie.</p>
<p>Zienswijze 75</p>	<p>De reactie gaat over een buurtinitiatief m.b.t. energietransitie: 'Hilversumse Meent en Ondermeent'. Een slim, lokaal en toekomst bestendig wijkenergiesysteem waarbij het traditionele energiesysteem aangepast moet worden via het realiseren van een slim, lokaal en toekomstbestendig wijkenergiesysteem, gezamenlijk door, voor en met de bewoners. Daarbij wordt lokaal geproduceerde energie ook lokaal gebruikt.</p>	<p>Dergelijke specifieke initiatieven worden als vertrekpunt meegenomen bij de gebiedsgerichte uitwerking. Verder wordt verwezen naar de algemene teksten over energietransitie in hoofdstuk 3.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie.</p>

<p>Zienswijze 76</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Het stuk bevat prachtige ambities en doelen. Inspreker stelt echter dat in de eigen buurt (Bloemenkwartier Noord) de versterking alleen maar is toegenomen ten koste van groen. Het gevoel bestaat dat doelen niet voor de buurt gelden.</p> <p>B. Inspreker vraagt zich af wat wordt bedoeld met verdeling van nieuwe woningen over de wijken. In welke wijken wordt dat beoogd? Ook in Trompenberg?</p> <p>C. Inspreker pleit voor veilige fietspaden en ruimte voor voetgangers en fietsers.</p> <p>D. Het pakket aan wensen hoe Hilversum de Omgevingsvisie moet gaan vormgeven, komt op inspreker nogal irreëel over. Hilversum is een compacte stad, moet wel groeien en uitbreiden, maar hoe dan? *Bouwen moet. Daar is ruimte voor nodig, maar in de natuurgebieden mag het niet. *Hoogbouw? Nee! Misschien een paar laagjes in het Arenapark, als er dan maar niemand last van heeft. Eigenlijk mag je hoogbouw niet zien, want dat verstoort de horizon. *Meer groen en minder versterking. Ja! Maar ook daar is ruimte voor nodig. Inspreker ziet een onmogelijk wensenlijstje en vreest dat de gemeente niet gaat doen wat in het ontwerp staat.</p>	<p>A. De ambities en doelen gelden voor heel Hilversum. Gebiedsgericht wordt verder uitgewerkt hoe deze ambities in de verschillende buurten en wijken kunnen landen en tot welke wijzigingen dit leidt.</p> <p>B. De concrete verdeling van woningen is ook onderdeel van de gebiedsgerichte uitwerking waar gekeken wordt naar wat kan en past in de verschillende wijken en buurten. Zie hiervoor ook de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over wonen.</p> <p>C. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar ingegaan wordt op de prioritering in de openbare ruimte.</p> <p>D. De stapeling van ruimtevragers is een complexe puzzel. In de omgevingsvisie is daar een eerste aanzet voor gedaan hoe daar invulling aan gegeven kan worden. Verdere en concretere uitwerking vindt gebiedsgericht plaats. Door de doelen en ambities te monitoren wordt inzichtelijk gemaakt hoe Hilversum zich ontwikkelt ten opzichte van deze doelen. Waar nodig kan dan bijgestuurd worden. Hier gaat bijlage D verder op in.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	--	--

Zienswijze 77	De inhoud van de zienswijze komt overeen met zienswijze 66.	De zienswijze is grotendeels vergelijkbaar met zienswijze 66 . Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota.	De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.
------------------	---	--	---

<p>Zienswijze 78</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Men ziet graag een tekst opgenomen die de brede rol beschrijft die religieuze voorzieningen en organisaties in m.n. het sociaal domein in Hilversum spelen en die uitnodigt tot verdere samenwerking.</p> <p>B. Men ziet graag expliciet opgenomen dat er voldoende, in elke wijk tenminste één, verzamelgebouwen zijn met een brede maatschappelijke functie, passend bij het wijkkarakter waar alle generaties en lagen van de bevolking elkaar kunnen ontmoeten. Religieuze gebouwen kunnen hierin na goed overleg ook een plaats krijgen;</p> <p>C. Aangeraden wordt om het mogelijk te maken dat ook op monumentale panden zonnepanelen geplaatst kunnen worden. Dit maakt het mogelijk dat eigenaren van die panden, bijvoorbeeld geloofsgemeenschappen, als zij dat overwegen, op die manier een bijdrage kunnen leveren aan de duurzaamheid en het goed samenleven.</p> <p>D. Ontmoeten binnen de eigen wijk is van belang maar daarnaast zeker ook Hilversum breed. Gevraagd wordt om een doordenking van de mobiliteit vanuit het perspectief van de ouder wordende mens te maken.</p> <p>E. Verzocht wordt om in de Omgevingsvisie de rol van religieuze voorzieningen in de Hilversumse samenleving te benoemen en de Omgevingsvisie hierop aan te scherpen.</p>	<p>A. In de Omgevingsvisie wordt een kadertekst opgenomen over de rol van religieuze voorzieningen en organisaties en de kansen voor verdere samenwerking.</p> <p>B. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waarin het belang van religieuze voorzieningen en de functie ervan in de wijken wordt beschreven en als onderdeel van de nadere onderzoeken wordt meegenomen. In het verdere traject van de Routekaart Religieus Erfgoed kan nader worden ingegaan op de waarden van de gebouwen.</p> <p>C. In de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota worden voorstellen gedaan hoe om te gaan met de reacties over de ambities voor de energietransitie nu en in de toekomst. Daarin is ook het voorstel gedaan om de beleidsregels verduurzaming monumenten te handhaven.</p> <p>D. Bij de verdere concretisering van maatregelen op het gebied van mobiliteit wordt rekening gehouden met alle gebruikers van de openbare ruimte. Dit is in lijn met eerdere reacties over aansluiting bij de Uitvoeringsagenda Lokale Inclusie.</p> <p>E. Dit punt sluit aan op het punt onder A. Er wordt dan ook verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over (maatschappelijke) voorzieningen.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	---	--

<p>Zienswijze 79</p>	<p>Inspreker geeft vooral aan dat er meer aandacht besteed moet worden aan mensen met een beperking en verzoekt om deskundigen op dit vlak vroegtijdig te betrekken bij plannen. Aanvullend stelt inspreker de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Inspreker meent dat in de Omgevingsvisie expliciet moet worden genoemd hoeveel woningen zullen worden gebouwd die geschikt zijn voor bewoning door mensen met een beperking. Daarbij moeten dergelijke woningen ook in de nabijheid van voorzieningen als een medisch centrum en winkels worden gesitueerd. Nog beter zou zijn om aan te geven, dat alle nieuw te bouwen en te verbouwen woningen levensloopbestendig moeten worden gebouwd.</p> <p>B. In de Ontwerp-omgevingsvisie wordt wel aandacht besteed aan het vergroten van werkgelegenheid in het algemeen, maar niet specifiek over werkgelegenheid voor mensen met een beperking. Dat acht het Platform G&CZ een gemis.</p> <p>C. Inspreker stelt dat behoud van het dorpse karakter belangrijk is voor mensen met een beperking omdat een warme dorpse sfeer met inwoners die elkaar kennen bijdraagt aan een veilige woonomgeving;</p> <p>D. Wat inspreker betreft zal ernaar moeten worden gestreefd om de veiligheid voor mensen met een beperking (maar ook die zonder beperking) te verbeteren. En dat liefst gecombineerd met een verbetering van de</p>	<p>De aandacht die gevraagd wordt voor mensen met een beperking is terecht. In de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota is een voorstel opgenomen hoe dat in de definitieve Omgevingsvisie opgenomen kan worden.</p> <p>A. In de Omgevingsvisie wordt de ambitie aangegeven hoeveel woningen er tot 2040 in Hilversum bij gebouwd worden. In de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota wordt nader ingegaan op doelgroepen en segmentering. Hoeveel woningen er concreet worden gebouwd voor mensen met een beperking is onderwerp voor de gebiedsgerichte uitwerking van de Omgevingsvisie.</p> <p>B. In het Economisch Perspectief 2040 wordt de ambitie uitgesproken om de juiste banen te creëren, zodat de mismatch wordt verkleind en werknemers beter in de regio en de gemeente terecht kunnen. Daar horen ook mensen met een beperking bij.</p> <p>C. Naar aanleiding van het advies van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten (bijlage C) wordt concreter in beeld gebracht op welke plekken het stadse wordt ervaren en op welke plekken het meer dorps is. In de gebiedsgerichte uitwerking wordt hier verder rekening mee gehouden.</p> <p>D. Het verbeteren van de veiligheid, verbeteren van milieuaspecten en aandacht voor groen en hittestress zijn onderwerp van de Omgevingsvisie en daarbij wordt ook rekening gehouden met mensen met een beperking.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	--	--

	<p>'belichting' (geen hoge gebouwen), en andere milieuaspecten die de kwaliteit van leven van iedereen in Hilversum beïnvloeden. Voor mensen met een beperking speelt daarin vooral aandacht voor meer groen (minder hittestress) en betere luchtkwaliteit een belangrijke rol.</p> <p>E. Aanvullend stelt inspreker dat gestreefd moet worden naar behoud en verbetering van een gezonde leefomgeving. Dit betreft het 'groen', de lucht- en waterkwaliteit, maar ook geluid(soverlast) en temperatuur.</p> <p>F. Inspreker stelt voor om concrete doelen in de Omgevingsvisie op te nemen als eerste stap naar behoud en verbetering van een gezonde leefomgeving.</p> <p>G. Inspreker verzoekt om expliciet rekening te houden met het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een beperking en vraagt om actief betrokken te worden bij plannen met betrekking tot openbare ruimte en gebouwen.</p> <p>H. Inspreker meent dat de mobiliteitsvisie gebaseerd zou moeten zijn op de omgevingsvisie met daarbij aandacht voor mensen met een beperking en de eisen die daaraan gesteld worden bij de inrichting van de openbare ruimte en keuzes in mobiliteit.</p> <p>I. In een vroeg stadium ervaringsdeskundigen (zoals van inspreker) betrekken is hierbij een vereiste die opgenomen kan worden in de Omgevingsvisie. Een en ander sluit mooi aan bij</p>	<p>E. De genoemde aspecten zijn als zodanig in de Omgevingsvisie geagendeerd. In de concretisering van de doelen (bijlage D) en voorgestelde aanpassingen op basis van de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota komt dit terug.</p> <p>F. Er wordt verwezen naar de bijlage D waarin voorstellen worden gedaan voor concretisering en aanscherping van diverse normen.</p> <p>G. Zoals in de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota is opgenomen, wordt voorgesteld om aan te sluiten bij het genoemde verdrag. Daarnaast wordt inspreker betrokken in de voorbereiding van diverse plannen.</p> <p>H. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota voor wat betreft mobiliteit. Aanvullend wordt opgemerkt dat inspreker betrokken wordt bij de visie en het handboek openbare ruimte waar keuzes concreter worden uitgewerkt en waar inspreker in mee kan denken en adviseren.</p> <p>I. In eerdere reacties is al op dit punt ingegaan.</p>	
--	---	--	--

	de uitwerking en uitvoering van de lokale inclusie-agenda.		
--	--	--	--

<p>Zienswijze 80</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Inspreker vindt dat het vliegveld Hilversum zo snel mogelijk gesloten/opgeheven moet worden. Het vliegveld Hilversum heeft alleen nog functie voor een zeer kleine groep welgestelden uit het Gooi die vanuit dit vliegveld hun hobby bedrijven. Op de plaats van de huidige bebouwing, wegen en parkeerterrein van het vliegveld kunnen dan probleemloos gasvrije huizen gebouwd worden en kleine bedrijfjes gevestigd worden. De overige grond, o.a. de startbaan, kan dan worden teruggegeven aan de natuur (rustgebied) al dan niet in combinatie met een fraaie parkaanleg/wandelgebied.</p> <p>B. In de Omgevingsvisie dient te worden opgenomen een tijdpad (max 5 jaar vanaf nu) waarin alle activiteiten van vliegveld Hilversum worden stilgelegd/opgeheven en er tegelijkertijd een plan wordt ontwikkeld voor bebouwing</p>	<p>In de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota valt te lezen dat de huidige bestemming het uitgangspunt is. De (ontwerp) Omgevingsvisie doet ook geen andere voorstellen.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot een aanpassing van de Omgevingsvisie.</p>
--------------------------	--	---	---

<p>Zienswijze 81</p>	<p>Inspreker kan zich niet vinden in het voorgestelde beleid met betrekking tot het autogebruik en reageert op de voorgestelde maatregelen:</p> <p>A. Wat betreft betaald parkeren binnen de buitenring stelt inspreker dat dit leidt tot verplaatsing van het parkeerprobleem. Daarbij is onduidelijk in welke nieuwe mobiliteitsoplossingen de inkomsten gestoken zullen worden. Verder is het onduidelijk of bij betaald parkeren binnen de buitenring, de buitenring ook zelf wordt meegenomen of niet.</p> <p>B. Wat betreft de maatregel voor een maximaal aantal vergunningen per woning stelt inspreker dat het niet duidelijk is om welke gebieden dit gaat. Daarmee is het onmogelijk in te schatten of er recht op een eerste dan wel tweede parkeervergunning zal komen en blijven.</p> <p>C. Inspreker meent dat het stimuleren van fietsverkeer en deelfervoer in Hilversum niet werkt. Vergelijking met andere steden gaat niet op omdat daar woon-werkverkeer goeddeels binnen de stadsgrenzen plaatsvindt en er een veel uitgebreidere ov-voorziening aanwezig is.</p> <p>D. Het beperken van bestaande parkeermogelijkheden tot minder dan 1 per woning wordt niet haalbaar geacht voor normale gezinssituaties.</p> <p>E. Inspreker stelt voor om ondergrondse parkeermogelijkheden te creëren, die beschikbaar worden voor elektrische auto's voorzien van hoogwaardige oplaadpunten, gunstige abonnementen voor elektrische auto's, voorzien van accusystemen met een</p>	<p>A. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over mobiliteit. Aanvullend geldt dat de reactie specifiek gaat over het aan te passen parkeerbeleid. Dit zogeheten flankerend beleid is nodig om de ambitie voor de mobiliteitstransitie te realiseren.</p> <p>B. Zie reactie onder A.</p> <p>C. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over mobiliteit.</p> <p>D. Zie reactie onder A.</p> <p>E. Bij de verdere gebiedsgerichte uitwerking kan worden onderzocht in hoeverre er ondergrondse (parkeer)mogelijkheden zijn. Waarbij rekening gehouden</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De nadere onderbouwing van bepaalde maatregelen op het gebied van mobiliteit wordt wel als zodanig in de definitieve Omgevingsvisie verwerkt.</p>
--------------------------	--	--	---

	<p>hoge capaciteit en met voorzieningen voor hemelwateropvang. Dit moet het gebruik van auto's met verbrandingsmotoren ontmoedigen. De meest geschikte plekken zijn plekken waar een hoge parkeerdruk is en waar, volgens inspreker, de meeste auto's met verbrandingsmotoren aanwezig zijn.</p> <p>F. Tot slot vraagt inspreker of het een idee is om het doorgaande verkeer verder om de bebouwde kom heen te leiden, desnoods met ondertunneling? Dus meer in het buitengebied?</p>	<p>moet worden met onder andere (externe) veiligheid van ondergronds geparkeerde elektrische auto's.</p> <p>F. De Omgevingsvisie beoogt een mobiliteitstransitie naar meer duurzame vormen van vervoer. Het aanleggen van grootschalige auto-infrastructuur, zoals een rondweg langs of over de hei, zelfs als dat in de vorm van een tunnel is, past niet bij deze mobiliteitstransitie. Het geld kan beter worden besteed aan het bevorderen van andere vormen van vervoer en slim gekozen 'mobiliteitshubs' voor uitwisseling van personen- en goederenvervoer aan de randen van de stad.</p>	
--	--	--	--

Zienswijze 82	De inhoud van de zienswijze komt overeen met zienswijze 66.	De zienswijze is grotendeels vergelijkbaar met zienswijze 66 . Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota.	De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.
Zienswijze 83	Inspreker verzoekt om een geluidscherm langs de A27 te plaatsen, eventueel gecombineerd met zonnecollectoren, om zo een gezonde leefomgeving te kunnen creëren.	Het realiseren van een geluidswal langs Rijkswegen is de verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat. In 2019 is er onderzoek gedaan naar de kosten en bouw van een geluidswal langs de A27. Het college zag toen geen mogelijkheden om dit te realiseren. Dit standpunt is nog niet gewijzigd.	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie.
Zienswijze 84	Inspreker stelt dat de visie zou moeten ingaan op hoe we in de toekomst samenleven, een visie op hoe we omgaan met klimaatwijziging, een visie hoe we Hilversum vorm gaan geven in een wereld die volledig verbouwd wordt. Leg daarbij vast hoe de visie gerealiseerd gaat worden, sla de piketpaaltjes en stel doelen; wees concreet. De komst van internet, globalisering, grondstoffenschaarste, klimaatwijziging en nog veel meer veranderingen zijn aan de orde van de dag, en om een specifiek voorbeeld naar voren te halen, klimaatwijziging gaat nog veel erger worden, maar ook de vele andere veranderingen zijn nog niet doorgewerkt/uitgewerkt. Inspreker stelt dat we ons nu nog voorbereiden en bovendien samen met anderen erger voorkomen. Leg normen en doelen concreet vast en maak nu keuzes en toon leiderschap.	Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en bijlage D wat ingaat op concretisering van doelen.	De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.

Zienswijze 85	Deze zienswijze is een kopie van zienswijze 77 . De inhoud van de zienswijze komt overeen met zienswijze 66.	De zienswijze is grotendeels vergelijkbaar met zienswijze 66 . Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota.	De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.
------------------	--	--	---

<p>Zienswijze 86</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. zorg in elke wijk voor een gemeenschappelijke ruimte, waar 100 mensen kunnen samenkomen voor gezamenlijke maaltijden, ontmoeting en religieuze bijeenkomsten;</p> <p>B. Stimuleer, ter bevordering van het wonen voor alleenstaanden, kleinschalige vormen van gemeenschappelijk wonen: zelfstandige appartementen met een ontmoetingsruimte en een gemeenschappelijke tuin. Als er een villa vrijkomt, zou zo'n terrein ook geschikt gemaakt kunnen worden voor kleinschalig gemeenschappelijk wonen.</p> <p>C. Bewaak dat er bij de bouw van koopwoningen ook betaalbare woningen voor starters en alleenstaanden worden gebouwd.</p> <p>D. Onderzoek of de verduurzaming van woningen collectief kan worden aangepakt, straat voor straat, waar je je dan als particuliere huizenbezitter voor kunt inschrijven.</p> <p>E. Zet in op mobiliteit in plaats van op autobezit. Stimuleer dat in elke buurt elektrische deelauto's te huur zijn.</p> <p>F. Geef een aanwijzing aan particulieren en lokale hoveniers dat tuinen voor maximaal 1/3 worden betegeld en zorg voor een tegelcontainer in elke buurt.</p>	<p>A. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waarin het belang van religieuze voorzieningen en de functie ervan in de wijken wordt beschreven en als onderdeel van de nadere onderzoeken wordt meegenomen. In het verdere traject van de Routekaart Religieus Erfgoed kan nader worden ingegaan op de waarden van de gebouwen.</p> <p>B. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over wonen. Bij de gebiedsgerichte uitwerking kunnen concrete ideeën worden verkend.</p> <p>C. Dit sluit aan bij de doelstelling uit de Woonvisie en de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over wonen.</p> <p>D. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over verduurzaming en de daar beschreven maatregelen en mogelijke wijziging in beleid bij actualisatie van de Transitievisie Warmte.</p> <p>E. Dit is in lijn met de insteek van de mobiliteitsvisie en er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota in deze nota over mobiliteit.</p> <p>F. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over groen.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	--	---	--

<p>Zienswijze 87</p>	<p>Inspreker stelt in haar zienswijze de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. zorg dat natuur en landschap te allen tijde onaangetast blijven. Oplossingen voor de energietransitie kunnen volgens de vereniging alleen bovenlokaal gevonden worden in een heroverweging van de taakstellingen vanuit de RES-regio Noord Holland-Zuid en de Metropoolregio Amsterdam.</p> <p>B. Inspreker vindt het voorbarig om te stellen dat er mogelijkheden zijn om de vervolgetrajecten zo in te richten en uit te voeren dat uiteindelijk voorkomen kan worden dat Natura 2000-gebieden substantieel aangetast worden. Dit wensdenken kan gauw een rol spelen bij het toepassen van de Passende Beoordeling.</p> <p>C. Inspreker vraagt om de maximale bouwhoogte in de wijken steeds weer te toetsen aan de eisen die het omliggende illusiële landschap stelt aan bouwhoogtes om zo het illusiële landschap te behouden.</p> <p>D. De vereniging mist bij de externe stressfactoren het aspect 'lichthinder'.</p> <p>E. In de Omgevingsvisie mag meer aandacht komen voor de volgende aspecten: -de verbinding van natuurgebieden met Hilversum als belangrijke schakel. – Hilversum maakt deel uit van het Meerjarenprogramma</p>	<p>A. In de Omgevingsvisie staat onder de hoofdkeuzes dat Hilversum zich vooral binnen de bebouwde kom ontwikkelt. Dat betekent dat er geen plannen zijn om buiten de bebouwde kom te bouwen. Mocht er op grond van bovenlokale wet- en regelgeving aanleiding ontstaan om voor bepaalde opgaven toch naar het buitengebied te kijken (bijvoorbeeld energietransitie) dan zal dat zorgvuldig en indachtig de beschermingsregimes moeten plaatsvinden.</p> <p>B. In de Passende Beoordeling is terug te lezen dat er voor de concrete uitwerking van doelen uit de Omgevingsvisie een aantal aandachtspunten geldt. Op het niveau van Omgevingsvisie zijn er geen grote gevolgen in beeld. De hoofdconclusie is dat de Omgevingsvisie uitvoerbaar is in het kader van de Wet natuurbescherming, mits bij nadere uitwerking van plannen en projecten rekening gehouden wordt met de gesignaleerde risico's of effecten op Natura 2000-gebieden. Op het moment dat maatregelen concreter worden moet bezien worden of en zo ja wat de milieu-effecten zijn.</p> <p>C. Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota over bouwhoogte.</p> <p>D. Dat is correct. Dit is niet in het PlanMER getoetst. De vraag is of toetsing gezien het abstracte karakter van de Omgevingsvisie goed mogelijk is.</p> <p>E. In zienswijze 47 is ook aandacht gevraagd voor de hier genoemde aspecten. In de definitieve Omgevingsvisie wordt hier een tekstvoorstel voor opgenomen.</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	---	--	--

	<p>Ontsnippering en van het daaronder hangende programma Heel de Heuvelrug, met de aanleg van nogal wat ecoducten en faunapassages, hetgeen een grote verbetering van natuurwaarden tot gevolg heeft.</p> <p>F. Ook genoemd mag worden dat de provincie, verantwoordelijk voor de uitvoering van het natuurbeleid, de komende jaren vele projecten uitvoert voor de versterken van het NNN.</p> <p>G. Inspreker kan en wil een goede gesprekspartner zijn bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie.</p>	<p>F. Dit wordt als zodanig overgenomen in de definitieve Omgevingsvisie.</p> <p>G. Inspreker staat op de lijst van stakeholders en wordt betrokken bij concrete uitwerking of planvorming als daar aanleiding voor is.</p>	
--	--	---	--

Zienswijze 88	Inspreker stelt dat rekening gehouden moet worden met zienswijze 66	De zienswijze is grotendeels vergelijkbaar met zienswijze 66 . Voor de beantwoording van de genoemde aspecten wordt bij zienswijze 66 verwezen naar diverse algemene teksten in hoofdstuk 3 van deze Nota.	De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.
------------------	---	--	---

<p>Zienswijze 89</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Complimenten voor de leesbaarheid en het aansnijden van veel/juiste thema's;</p> <p>B. Inspreker stelt beperkt betrokken te zijn geweest in de totstandkoming van de ontwerp Omgevingsvisie. Verzocht wordt om het ontwikkelperspectief voor een toekomstbestendig Media Park integraal mee te nemen in de Omgevingsvisie;</p> <p>C. Bij de verdere uitwerking van diverse thema's kan de inspreker een belangrijke rol vervullen, echter dient dan de samenwerking met de gemeente wel met een andere (hogere) intensiteit te worden voortgezet. Daarbij zijn flexibiliteit, meedenken en faciliteren belangrijke aspecten. De gemeente moet niet uitsluitend zelf willen bepalen maar juist ondersteunen, meedenken en faciliteren.</p> <p>Op een aantal thema's gaat inspreker wat dieper in</p> <p>D. Hilversum zet in op het beste van twee werelden: Het Media Park levert met name een bijdrage aan het 'stadse' karakter door bedrijven, kantoren, onderwijsinstellingen en overige voorzieningen te huisvesten die van (inter)nationaal belang zijn. Dat kan in de ontwerp Omgevingsvisie Hilversum 2040 nadrukkelijker worden benoemd en benadrukt.</p> <p>E. Hilversum groeit om actief te blijven: In de zoektocht naar extra ruimte voor werk, groen, energietransitie, voorzieningen en woningen die passen bij verschillende doelgroepen kan en wil het Media Park graag een deel van deze</p>	<p>A. Deze opmerking wordt voor kennisgeving aangenomen.</p> <p>B. Er zijn in de aanloop naar de Omgevingsvisie meerdere momenten en mogelijkheden geweest om zoveel mogelijk betrokkenheid en inbreng te organiseren van alle belanghebbenden. De schriftelijke inbreng van inspreker is meegenomen in het geheel van inspraakreacties. Dit heeft geleid tot een gewogen keuze verwoord in de ontwerp Omgevingsvisie.</p> <p>C. De gemeente wil graag met inspreker relevante spelers op het Media Park komen tot een gebiedsagenda. Wij denken dat de Campusorganisatie i.o. waar inspreker onderdeel van uit maakt daar in ieder geval een belangrijke rol in zal spelen.</p> <p>D. Wij zien het Media Park inderdaad als één van de belangrijke locaties in Hilversum die het specifieke stadse/ media karakter van Hilversum vertegenwoordigt. In de definitieve Omgevingsvisie wordt dit nader tot uiting gebracht.</p> <p>E. In de ontwikkeling van de gebiedsagenda zal tot uiting komen wat ervoor nodig is om van een Media Park door te ontwikkelen naar een Media Campus. In dat traject zullen de</p>	<p>De zienswijze leidt op onderdelen tot aanpassing van de Omgevingsvisie. De algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota en de bijlagen bij deze Nota van Zienswijzen worden daarbij als richtlijn gebruikt voor wijziging.</p>
--------------------------	--	--	--

	<p>ruimte bieden, zeker ook voor wonen. Binnen de contouren en aan de randen van het Media Park is er nog voldoende ruimte beschikbaar en daarnaast bieden efficiënt - en dubbel ruimtegebruik hiervoor ook nog veel voldoende mogelijkheden. Daarbij is flexibiliteit qua bestemming en gebruik wenselijk hetgeen wat ons betreft in de ontwerp Omgevingsvisie Hilversum 2040 beter naar voren moet worden gebracht.</p> <p>F. Hilversum ontwikkelt zich vooral binnen de bestaande stad met meervoudig ruimtegebruik als norm: Op het Media Park is ruimte beschikbaar voor verdere uitbreiding en ontwikkeling voor verschillende functies. Gevraagd wordt om ruimte, flexibiliteit, creativiteit en meedenkendheid van de gemeente.</p> <p>G. Versterken en ontwikkelen doen we passend bij de kwaliteiten van de wijken: inspreker gaat graag in gesprek over de gebiedsagenda, maar ziet graag vooruitlopend al ruimte om het Media Park mee te laten ontwikkelen met de markt en de wensen van haar gebruikers.</p> <p>H. Duurzaamheid: de investeringen rond duurzaamheid dienen in een economisch kader te worden geplaatst waar het toekomstperspectief relevant voor is. Zonder groei en ontwikkelruimte is het doen van investeringen lastiger. Hier moet door de Gemeente meer rekening mee worden gehouden in de ontwerp Omgevingsvisie Hilversum 2040. Daar speelt ook bij dat het autogebruik op het Media Park op den duur zal</p>	<p>diverse noodzakelijke bestemmingen een plek moeten krijgen, waar wonen er mogelijk één van is.</p> <p>F. Zie reactie onder E.</p> <p>G. Het huidige bestemmingsplan geeft al veel ruimte voor multifunctionele ontwikkelingen. In de gebiedsagenda zal bekeken worden of dit gezien de ontwikkelingen in de media-industrie voldoende flexibiliteit biedt voor de langere termijn. Waar nodig en mogelijk kan dit tot aanpassingen leiden.</p> <p>H. Het gedeelde toekomstperspectief is deel van het eindproduct van de gebiedsagenda. Helderheid hierin is van belang voor alle partijen, eigenaren, gebruikers en gemeente. Voor de aantrekkelijkheid van het Media Park ook in de toekomst is een goede multifunctionele bereikbaarheid essentieel. In de mobiliteitsvisie en uit te werken plannen is de bereikbaarheid van het Media Park</p>	
--	---	--	--

	<p>gaan veranderen. Normering, behoefte en ambitie dienen wat ons betreft beter op elkaar te worden afgestemd (bijvoorbeeld door een op maat gemaakte parkeernorm), zeker met de aanwezigheid van hoogwaardig OV en goede fietsfaciliteiten. Dit verdient extra aandacht in de ontwerp Omgevingsvisie Hilversum 2040.</p> <p>I. De gewenste verbreding van de bestemming van het Media Park Hilversum is van groot belang en zal een belangrijke bijdrage leveren aan een toekomstbestendig en weerbaar stuk Hilversum, hetgeen ontegenzeggelijk ook zal bijdragen aan de gehele stad.</p>	<p>een belangrijk onderdeel. Inzet is zoveel mogelijk gebruiken van MaaS concepten. De uitwerking hiervan vindt plaats met alle spelers op het Media Park.</p> <p>I. Zie reactie onder G.</p>	
--	--	---	--

<p>Zienswijze 90</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <p>A. Een belangrijk onderbelicht aspect in het gezonder maken van de fysieke leefomgeving is de digitale veiligheid en de impact van de digitalisering op de sociale interactie tussen mensen.</p> <p>B. Met de uitrol van 5G en de verdergaande digitalisering worden steeds meer apparaten aangesloten op het internet of things. Dat roept vragen op over het verdwijnen van de menselijke maat, impact van straling, het vervreemden van contact de eigen biologische signalen en vragen over waarborg van privacy en digitale veiligheid;</p> <p>C. Inspreker stelt dat er over de genoemde aspecten een maatschappelijk debat gevoerd moet worden.</p>	<p>Er wordt verwezen naar de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota waar als volgt op dit aspect is ingegaan: Straling (digitale veiligheid, gezondheid) is een onderwerp dat nog niet in het proces van de Omgevingsvisie expliciet aan de orde werd gesteld. Het staande beleid is het antennebeleid van de gemeente Hilversum, dat grotendeels is gebaseerd op landelijk en Europees beleid. De materie is buitengewoon complex. Kennis en bevoegdheden liggen ook vooral op landelijk en Europees niveau. Anders dan een generiek voorzichtigheids- of voorzorgsbeginsel opnemen kunnen wij hier nu niet over adviseren.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie.</p>
<p>Zienswijze 91</p>	<p>Inspreker verzoekt de gemeente rekening te houden met de aanwezige hoogspanningsverbindingen (bij plaatsing windturbines, aanwijzing vogelweidegebieden, zonnepanelen etc.). Bij plannen die relevant kunnen zijn voor het landelijk hoogspanningsnet wordt verzocht hierover in overleg te gaan.</p>	<p>Het hoogspanningsnet loopt een klein deel over Hilversums grondgebied bij het Naardermeer. Hier zijn geen plannen die impact kunnen hebben op het hoogspanningsnet. Mochten die er wel zijn dan wordt er rekening gehouden met de belangen van inspreker.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de Omgevingsvisie</p>

<p>Zienswijze 92</p>	<p>Inspreker stelt de volgende punten aan de orde:</p> <ul style="list-style-type: none"> A. Er wordt een tekstvoorstel gedaan over het belang van een veilige fysieke leefomgeving en de rol van inspreker hierin; B. In de Omgevingsvisie kan bij een aantal thema's meer aandacht worden besteed aan de veiligheidsaspecten die daarbij een rol spelen, zoals vergrijzing, verdichting van de bebouwde omgeving en de energietransitie en klimaatverandering. In samenspraak met alle betrokken partijen zullen keuzes gemaakt moeten worden over het gewenste beschermingsniveau. Voor deze thema's worden tekstvoorstellen gedaan; C. In de Omgevingsvisie bij de opgave Duurzaam, waar o.a. hittestress (verhoogd natuurbrandrisico) en energietransitie (nieuwe risico's) worden behandeld, ontbreekt de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek als partner in paragraaf 4.3.5. D. Bij de Plan MER, paragraaf 4.15 Veiligheid, worden de volgende opmerkingen gemaakt: - In de tabel aan het begin van paragraaf 4.15 wordt bij Doelbereik aangegeven: "de huidige (EV-)situatie is echter al goed". Voorgesteld wordt om dit pas te bepalen nadat het (in de Plan MER; pag. 133) aanbevolen aanvullende onderzoek is gedaan naar de gevolgen van nieuwe regelgeving voor Externe Veiligheid. - In figuur 4.61 en de legenda kloppen de weg- en spoortrajecten van Basisnet niet (kleuren en benaming) - In figuur 4.62 worden de routes gevaarlijke stoffen weergegeven. Hiervoor moet lokaal regelgeving m.b.t. veiligheid worden vastgesteld; dit valt niet onder landelijk beleid. - In paragraaf 4.15.2 wordt aangegeven dat er geen ontwikkelingen m.b.t. transport 	<p>Voor het onderwerp veiligheid wordt voorgesteld om rekening te houden met de opmerkingen van inspreker. In de algemene tekst in hoofdstuk 3 van deze Nota is dit te lezen. Aanvullend wordt voorgesteld om een kadertekst op te nemen over veiligheidsaspecten in de fysieke leefomgeving.</p>	<p>De zienswijze leidt tot aanpassing van de Omgevingsvisie waarbij voorgesteld wordt om een kadertekst op te nemen over veiligheid.</p>
--------------------------	--	---	--

	<p>gevaarlijke stoffen bekend zijn. Er is al enkele jaren een dalende trend waar te nemen in de omvang van het spoorvervoer van gevaarlijke stoffen door Hilversum. Wel wordt verwacht dat de Energietransitie, met name de overschakeling naar waterstof als brandstof, de komende decennia een sterke stijging van ammoniaktransport kan veroorzaken. De huidige risicoplafonds in de Regeling Basisnet zijn hiervoor waarschijnlijk niet toereikend.</p> <p>E. Zoals in de PlanMER aan het eind van paragraaf 4.15 en in hoofdstuk 7 Conclusies en monitoring wordt aangegeven, is het wenselijk nader onderzoek te doen en in de Omgevingsvisie meer aandacht te besteden aan de nieuwe regelgeving op het gebied van externe veiligheid. Hierbij zal aandacht wenselijk zijn voor aandachtsgebieden (voor brand, explosie of gifwolk) in relatie tot incidenten met gevaarlijke stoffen. Nadat de aandachtsgebieden in beeld zijn gebracht, kunnen ambities worden weergegeven, hoe met de (eventuele) voorschriftengebieden wordt omgegaan. Voor de categorie “zeer kwetsbare gebouwen” moeten aanvullende maatregelen worden getroffen, maar in andere gevallen heeft de gemeente beleidsvrijheid.</p>		
--	---	--	--

5. Voortschrijdend inzicht

Het college stelt voor een aantal aanpassingen door te voeren die niet direct voortvloeien uit de nota van zienswijzen of de adviezen, maar het resultaat zijn van voortschrijdend inzicht. Voortschrijdend inzicht kon in het afgelopen half jaar ontstaan door nieuwe raadsbesluiten, programma's die ter besluitvorming worden voorbereid en nieuwe wet- en regelgeving. Dit voortschrijdend inzicht richt zich primair op de Omgevingsvisie (5a), maar ook wat betreft de PlanMER (5b) zijn er voortschrijdende inzichten, m.n. wat betreft het onderwerp energietransitie.

5a. voortschrijdend inzicht Omgevingsvisie

Duurzaamheid

- We stellen voor het idee over geothermie uit paragraaf 4.3 van de ontwerp Omgevingsvisie te schrappen. Onderzoek heeft recent laten zien dat deze richting niet kansrijk is.
- We stellen voor het onderzoek naar benodigde (ondergrondse) infrastructuur voor de energietransitie (onderzoek 5 in paragraaf 4.3.6) te laten vervallen. Deze zienswijzennota doet [concrete tekstvoorstellen voor maatregel 4.4 uit de ontwerp Omgevingsvisie](#).

Visie Sociaal domein

- De visie Sociaal Domein (vastgesteld) verhoudt zich goed tot de Omgevingsvisie. De drie opgaven uit de visie (bestaanszekerheid, kansengelijkheid, sterke buurten) komen duidelijk in de Omgevingsvisie aan bod.
- Het lijkt ons goed om een aantal kernwaarden van het sociaal domein over te nemen in hoofdstuk 5 waar het gaat over de rol van de gemeente: vertrouwen, eenvoud en betrokkenheid.
- Doel 2a (Het versterken van de ingezette beweging van het (vooral) bekostigen van maatwerk en zorg naar (vooral) bekostiging van preventie en collectieve voorzieningen) aanvullen met: de beweging van 'van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag'.

Voorzieningen: sport, cultuur, gezondheid, onderwijs

Aan de doelen meedoen/ versterken sociale samenhang / voldoende voorzieningen op wijkniveau toevoegen:

- Dat sportparken en -hallen in de toekomst goed benut kunnen worden voor andere maatschappelijke functies (combinatie, analoog aan kerken waarover zienswijzen zijn ingediend) en meervoudig gebruik (ook niet leden).
- Kleine aanvullingen uit het nieuwe cultuurbeleid: Stedelijke voorzieningen in het centrum zijn gericht op beleving, in de wijken gericht op meedoen. In principe zijn er genoeg 'plekken'. Kerken zijn interessant om culturele activiteiten in de wijken te organiseren, o.a. vanwege goede akoestiek. Mogelijk kunnen kerken in de wijken ook meer benut worden voor cultuur en ontmoetingsplekken in de wijk. De tekst daarover in de

Omgevingsvisie ('cultuur als kans') wordt daarmee aangevuld. Verder voegen we uit de cultuurnota toe: 1% regeling bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen voor kunst in de Openbare Ruimte terugbrengen.

- De aandacht voor extra ruimte voor onderwijshuisvesting 2-4 ha in de Omgevingsvisie is goed. Er mag in de Omgevingsvisie naast aandacht voor de aantallen m2 ook aandacht zijn voor de spreiding van onderwijsvoorzieningen en het combineren van functies. Dit is ook een oproep in het visiedocument 'Kindvisie' dat de scholen hebben gemaakt op basis van de Hilversumse Educatieve Agenda. De gemeente onderzoekt in het kader van het IHP onder meer naar locaties voor toekomstige Integrale Kindcentra (IKC's): goede, veilige plekken in een gezonde omgeving. Interessant is om daarbij naar het geheel van de ruimte voor maatschappelijke voorzieningen te kijken, zoals hiervoor genoemd bij sport en kerken wat betreft integraliteit/multifunctionaliteit. Ook hier gezondheidsvoorzieningen noemen. De tekst over 'onderzoek naar benodigde omvang voorzieningen i.r.t. gebiedsagenda's' kan hier op aangevuld worden. Dat moet leiden tot een basisaanbod in de wijk. Op voorhand is een suggestie om naar het eigen vastgoedbeleid te kijken: hier zouden voorwaarden tot medegebruik standaard moeten zijn.

Onderwijs

De Hilversumse Educatieve Agenda (HEA) streeft ernaar dat *kinderen en jongeren van 0 tot 23 jaar veilig, gezond en kansrijk opgroeien. Zij hebben het recht om te leren, zich optimaal te ontwikkelen en volwaardig mee te doen, ook als zij (tijdelijk) wat meer zorg nodig hebben.* Een van de belangrijkste manieren om dit te bereiken is het tegengaan van kansenongelijkheid in Hilversum. Daarom is dit in de ontwerp Omgevingsvisie onderdeel van het onderwerp 'meedoen'. In de aanstaande evaluatie van de HEA en het nationaal programma onderwijs is het advies opgenomen een aantal punten te verankeren in toekomstig onderwijsbeleid:

- Aandacht voor personeelstekorten in zowel het onderwijs, als de kinderopvang
- Aandacht voor de verbinding tussen onderwijsbeleid en onderwijshuisvesting
- Aandacht voor de verbinding tussen onderwijs en zorg

Het voorstel is deze aandachtspunten ook in de Omgevingsvisie te verwerken.

Veiligheid

Toevoegen uit het nieuwe Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 (IVP):

- Tekst over speerpunten aanpassen op speerpunten uit het nieuwe IVP: ondermijnende criminaliteit, digitale veiligheid, maatschappelijke (on)rust en drugshandel op straat

Wonen

Een aantal kleine aanscherpingen:

- Tijdelijke en permanente locaties voor ‘onzelfstandige woonruimtes’, voor opvang van vluchtelingen en spoedzoekers, verspreid over alle wijken aanvullen met: inzet op flexwoningen voor statushouders. Huisvesting spoedzoekers is mogelijk gemaakt via de Huisvestingsverordening en wordt door corporaties gedaan.
- Voorrang cruciale beroepsgroepen: wordt al aan gewerkt in de huisvestingsverordening. Onderzoek naar o.a. woonbehoefte aan koopwoningen wordt gedaan in het WIMRA onderzoek. Met corporaties zijn we in gesprek om in enkele gevallen voorrang te geven aan cruciale beroepsgroepen.
- De woon-zorgvisie gaat opgesteld worden. Hiervoor is een regionale kwartiermaker aangesteld. Eerst komt er een regionale woon zorg visie, waarna de uitwerking per gemeente volgt. Voor 1 januari 2026 moet Hilversum een visie op wonen en zorg hebben. In de Woonvisie staat al wel algemeen de visie op wonen en zorg. Deze visie wordt meegenomen in de op te stellen gebiedsagenda's. Daar is plek voor een brede, integrale blik.

Het Omgevingsplan

Hoofdstuk 5 van de Omgevingsvisie bevatte een paragraaf over het Omgevingsplan. Nieuw is dat de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking treedt. In de ontwerp Omgevingsvisie is opgenomen dat het Omgevingsplan voor Hilversum inhoudelijk is gebaseerd op de Omgevingsvisie en het juridisch kader is om vergunningen te verlenen. Er komt één Omgevingsplan voor heel Hilversum, waarin wijzigingen voortdurend direct worden geconsolideerd, zodat er altijd één actueel Omgevingsplan is. In het Omgevingsplan komen generieke, stads-brede regels en gebieds-specifieke regels.

Op 1 januari 2024 gaat een groot deel van de bestaande regels ‘van rechtswege’ op in een tijdelijk Omgevingsplan voor Hilversum. Denk aan bestemmingsplannen, voorbereidingsbesluiten, beheerverordeningen, inpassingsplannen van de provincie en Rijksregels die met de Omgevingswet een gemeentelijke bevoegdheid worden, zoals het activiteitenbesluit over milieu. Andere regels uit gemeentelijke verordeningen, zoals delen van de APV of de monumentenverordening gaan niet direct op in het tijdelijk omgevingsplan, maar blijven nog een tijdje zelfstandig voortbestaan. Gemeenten hebben tot 31 december 2029 de tijd om deze regels in het (definitieve) Omgevingsplan op te nemen. Die tijd is ook nodig: de manier van opschrijven verandert en het Omgevingsplan omvat een bredere inhoud, waarbij de gemeente op onderdelen zelf meer keuzes kan maken.

Na het vaststellen van de Omgevingsvisie kan worden gestart met het opstellen van het definitieve omgevingsplan. Het college begint daarmee in 2023 door voor de gemeenteraad een bestuurlijk ‘Plan van Aanpak Omgevingsplan’ op te stellen, inclusief een participatieplan. De contouren van dat Plan van aanpak zijn:

- Het wordt een langdurige overgangperiode. De tijd tot 2030 zal nodig blijken om zorgvuldig en in goed gesprek met de samenleving het definitieve Omgevingsplan te kunnen maken.
- In het plan van aanpak maakt de gemeenteraad keuzes:

- Wat nemen we op in het omgevingsplan? Wat niet? De Omgevingsvisie zegt daarover: *‘De regels in het Omgevingsplan komen voort uit wettelijke regels, de omgevingsvisie en de programma’s. Er is sprake van verbrede reikwijdte: dat betekent dat over veel meer onderwerpen en aspecten regels kunnen worden opgenomen dan nu onder de Wet ruimtelijke ordening. Het omgevingsplan vervangt o.a. de bestemmingsplannen en een groot aantal verordeningen.’*
- Welke regels uit verordeningen gaan over, en welke niet?
- Stellen we extra normen waarvoor de wet ruimte geeft (bijvoorbeeld voor geluid) en wat maken we wel en niet vergunningsplichtig (inclusief consequenties voor handhaving en toezicht)?
- Hoe wordt het Omgevingsplan zowel gebiedsgericht als themagewijs opgesteld en hoe faseren we? Niet alle gebieden en thema’s kunnen tegelijkertijd.
- Hoe betrekken we de samenleving bij het opstellen van het Omgevingsplan? Dit moet zich goed verhouden tot de op te stellen participatieverordening en de leidraad participatie.

Dit wordt verwerkt in hoofdstuk 5 van de Omgevingsvisie.

Kostenverhaal

Hoofdstuk 5 van de Omgevingsvisie bevatte een paragraaf over kostenverhaal, waarvan de kern is dat Hilversum aan kostenverhaal wil gaan doen. Dat krijgt vorm in een nota kostenverhaal. Een voortschrijdend inzicht is dat voor een goede werking de nota kostenverhaal als een ‘programma’ van de Omgevingsvisie moet worden vastgesteld. Voorgesteld wordt dit te doen.

Omgevingsvisie tot 1 januari 2024 een Structuurvisie

Onder de geldende Wet Ruimtelijke Ordening is de Omgevingsvisie een zogenaamde Structuurvisie. In het besluit over de definitieve Omgevingsvisie zal worden voorgesteld:

- De Omgevingsvisie als ‘Structuurvisie Omgevingsvisie Hilversum 2040’ vast te stellen, onder intrekking van de Structuurvisie Hilversum 2030.
- Per 1 januari 2024 de Structuurvisie te beschouwen als Omgevingsvisie.

Definities

De ontwerp Omgevingsvisie bevat een lijst met definities. In artikel 41 vragen zijn aanvullende definities gevraagd. Voorgesteld wordt die in de definitieve Omgevingsvisie te verwerken:

- Herstructurering: is een ruimtelijk-economisch begrip dat inhoudt dat bestaande gebouwen of terreinen worden aangepast aan een nieuwe vraag naar ruimte.

- Transformatie: is een ruimtelijk-economisch begrip dat inhoudt dat bestaande functies in een gebied worden veranderd of nieuwe functies worden toegevoegd.
- Innovatiecluster: bestaat uit structuren of georganiseerde partijen (zoals grote en kleine ondernemingen, kennisinstellingen en andere organisaties) die tot doel hebben innovatieve activiteiten te stimuleren door het delen van faciliteiten en de uitwisseling van kennis en deskundigheid te bevorderen, en door daadwerkelijk bij te dragen aan technologieoverdracht, netwerking, informatieverspreiding en samenwerking tussen de ondernemingen en andere organisaties binnen het cluster.
- Campus: is een plaats waar ondernemingen, kennisinstellingen, andere organisaties en voorzieningen in elkaars nabijheid zijn, met als doelontwikkeling, innovatie, onderwijs en onderzoek

5b. Voortschrijdend inzicht PlanMER

In de ontwerp PlanMER zijn bij het thema 'energie' op enkele plekken de Regionale Energiestrategie (RES; productie duurzame energie) en Transitievisie Warmte (TVW; isolatie en energietransitie gebouwde omgeving) door elkaar gehaald. Sinds de vaststelling van de Foto van Hilversum en de PlanMER zijn er bovendien enkele nieuwe ontwikkelingen en inzichten. Zo wordt in de PlanMER nog gesproken over de mogelijkheid van warmtenetten op basis van restwarmte (datacenters) en/of geothermie, terwijl inmiddels duidelijk is dat deze niet (datacenters) of niet binnen afzienbare termijn (geothermie) beschikbaar zijn. Bij de wel beschikbare mogelijkheden (aquathermie, Kerkelanden en RWZI Oost) is de gemeente actief betrokken.

Daarnaast is het afgelopen jaar de collectieve aanpak in het kader van de TVW (wijkaanpak) gestart, is een aanpak energiearmoede (door)ontwikkeld, gericht op structurele besparing, en is een isolatieprogramma opgezet met directe subsidies voor inwoners/woningbezitters (HIP). In het kader van de RES-inzet om op alle daarvoor geschikte grote daken in 2030 zonnepanelen te hebben liggen, zijn samenwerkingsafspraken gemaakt met bedrijfsverenigingen en is dit opgenomen in de handhaving van milieuwetgeving (stimulerend toezicht). Ook zijn er inmiddels concrete plannen voor een zonneweide Vliegveld Hilversum en twee zon-boven-parkeren projecten. De vraag hoe de ambities en doelen worden bereikt, is daarmee aanzienlijk verder ingevuld en concreet geworden.

In het algemeen geldt tenslotte dat de huidige RES zich richt op de periode t/m 2030 en de TVW in 2026 geëvalueerd en zo nodig herijkt wordt. Om de nationale en lokale doelen te halen, volgt sowieso nog een nieuwe RES 2031-2040 en zullen verdere versnellingen onderdeel zijn van de TVW 2026 en verder waarin landelijke ontwikkelingen en het dan actuele nationale prijs- en subsidiebeleid worden meegenomen.

Omdat de PlanMER niet verder aangevuld wordt c.q. een nieuw besluit over de PlanMER nodig is, volstaan we met het noemen van deze verbeteringen in deze zienswijzennota.

6. Totaaloverzicht wijzigingen in Omgevingsvisie en opzet definitieve Omgevingsvisie

6.1 Totaaloverzicht wijzigingen Omgevingsvisie

Voor een heldere besluitvorming zijn alle voorgestelde wijzigingen van de ontwerp Omgevingsvisie hieronder in één overzicht gezet.

Voor een beheersbaar overzicht zijn alle aanpassingen zoveel mogelijk slechts één keer in onderstaande lijst opgenomen. Soms komen aanpassingen vaker voor. Zo zijn er meerdere zienswijzen en adviezen van de Commissie MER over concrete indicatoren bij verschillende thema's aan de orde. Die zijn in één keer verwerkt in bijlage D. Daarom staat 'bijlage D in de Omgevingsvisie opnemen' alleen bij de eerste gelegenheid en daarna niet meer.

Over de verwerking van de participatieopbrengst

1. 'Illusielandschap' opnemen in principe 6 van de denkrichting (*'we koesteren de natuur, het illusielandschap en het idee van de compacte tuinstad'*)

Concretisering van doelen

2. Alle indicatoren uit bijlage D in de Omgevingsvisie verwerken bij de bijbehorende doelen in hoofdstuk 4. Na vaststelling van indicatoren het toetsingskader verder uitwerken zoals beschreven in bijlage D, als bijlage bij de Omgevingsvisie.

Stad en dorp in relatie tot groei, hoogte en behoud van het illusielandschap

3. De methodiek in bijlage E deels opnemen in hoofdstuk 5 (kaart met gebiedstypen en een korte beschrijving van de methodiek voor ruimtelijke). De methodiek verder uitwerken in een bijlage van de Omgevingsvisie.
4. De normen voor hoogte uit de ontwerp Omgevingsvisie vooralsnog handhaven en zorgvuldig onderzoeken in de gebiedsagenda's.

Buitengebied, water en bodem

5. Expliciet aangeven dat in het buitengebied ook plek moet zijn voor bedrijfsvoering: regeneratieve landbouw
6. Nadrukkelijker de samenwerkingsovereenkomst met gebiedspartijen voor water benoemen, met: verantwoordelijkheid Waterschap voor beheer en onderhoud oppervlaktewater per 1/1/2024, gezamenlijke ambitie gericht op verder verduurzamen en toekomstbestendig maken van het oppervlaktewatersysteem. Verder de concrete projecten Oude Haven en Gooise Vaart gericht op het schonen van de waterbodem en het beperken van vervuiling in de toekomst benoemen als belangrijke stappen om te gaan voldoen aan de richtlijn. Deze projecten zijn onderdeel van uitvoeringsprogramma Groen. Ten slotte het Watergebiedsplan Hilversum noemen, dat het Waterschap gaat opstellen in 2024 en waar gemeente Hilversum graag aan bijdraagt.

7. Aanscherping van de tekst over rondje Hilversum. Voor het rondje Hilversum staat in het Programma Groen op kaart 10 een zoekgebied aangegeven. We maken in de Omgevingsvisie nog geen definitieve tracékeuze, maar kijken daar verder naar. De inbreng uit de zienswijzen wordt daarbij betrokken.
8. Expliciet opnemen dat de Omgevingsvisie geen concrete voorstellen doet om de functies van het MOB-terrein en het vliegveld te veranderen.
9. Onderschrijven van het belang van schuilgelegenheden voor weidedieren conform de Omgevingsvisie Noord-Holland.

Openbare ruimte: prioritering en normering groen

10. De streefpercentages groen uit het programma Groen opnemen in hoofdstuk 4.
11. De tekst uit de uitvoeringsagenda Inclusie over het gebruik van de openbare ruimte door mensen met een beperking overnemen: “De fysieke wereld buiten de voordeur van je eigen huis kan leiden tot uitsluiting voor mensen met een beperking of handicap. De ambitie van de gemeente is dat de gebouwde omgeving toegankelijk is voor iedereen, zoals openbare gebouwen maar ook de buitenruimte met zijn straten, parken en bepaalde speelplekken. Zodat alle mensen er kunnen doen wat zij volgens de bestemming komen doen, ongeacht de beperking of de handicap van de persoon zelf. Door dit in de Omgevingsvisie op te nemen, wordt de toegankelijkheid voor mensen met een handicap of beperking bij (her-)ontwikkelingen van de gebouwde omgeving meegenomen.”

Mobiliteit

12. Toepassing van het STOMP-principe bij het bepalen van prioriteit bij iVRI's (intelligente verkeersregelinstanties) en het uitbreiden van het aantal iVRI's, met als doel een betere doorstroming bij verkeerslichten voor voetgangers, fietsers, scooters en auto's met ingestelde iVRI's. Hiermee wordt de reistijd voor voetgangers en fietsers beperkt en worden schone vormen van mobiliteit aantrekkelijker.
13. Een ambitie opnemen om de veiligheid te verbeteren door het maken van een veiligere verkeersomgeving voor alle verkeersdeelnemers door de snelheidsverschillen tussen de verschillende deelnemers te verlagen. Daardoor zal de hoeveelheid 'ernstige' ongevallen dalen.
14. Ten behoeve van verkeersveiligheid de snelheid binnen de bebouwde kom – daar waar dat kan – omlaag brengen van 50 km/uur naar 30 km/uur. Daarbij geldt dat de snelheid op de buitenring en de radialen 50 km/uur blijft. We onderzoeken de instelling van een 30 km/uur zone binnen de centrumring, om een autoluwe binnenstad te bevorderen. Er worden gesprekken met de provincie gevoerd om ook de snelheid op de wegen buiten de bebouwde kom te verlagen van 80 km/u naar 60 km/u.
15. Aanleggen van een hoogwaardig en volledig netwerk voor langzaam verkeer (fiets en voetganger), dat veilig (fysiek en sociaal), toegankelijk voor alle gebruikers en comfortabel is. Onderdeel daarvan is het onderzoeken van vijf doorfietsroutes Hilversum naar Loosdrecht, Amsterdam, Amersfoort, Huizen en Utrecht en fietspaden door de natuur. Een ander onderdeel is herstructurering van de woonstraat, met als doel meer ruimte voor wandelaars, fietsers en gemengd verkeer. Hierbij is extra aandacht voor de omgeving van scholen, verzorgingshuizen, sportparken en andere maatschappelijke voorzieningen.
16. Het realiseren van kansrijke koele, groene routes. Dat doen we door prioriteiten in het beheer- en onderhoudsprojecten af te stemmen op de prioriteiten uit het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit en het programma Groen.

17. Het realiseren in 2040 van 2.000 extra fietsparkeerplaatsen in Hilversum, boven op de lopende projecten zoals het stationsgebied (5.000 fietsparkeerplaatsen) en Bruisend Hart (2.000 fietsparkeerplaatsen).
18. Doorzetten van de Hillyhub en verder onderzoek naar mobiliteits- en goederenhubs bij Kerkelanden, Arenapark en buurtschap Crailo, in combinatie met het neerzetten van pakketkluisen.
19. Voorbereiden en invoeren van zero-emissiezones in 2027 binnen de centrumring en het winkelgebied op De Gijsbrecht.
20. Het verbeteren van ketenmobiliteit (deelvervoer) rond OV-knooppunten. Eerst bij station Hilversum, dan bij Sportpark en ten slotte bij Media Park.
21. Het aanbieden van meer deelauto's en -fietsen in de wijken, in combinatie met het plaatsen van meer laadpalen en het beschikbaar stellen van parkeervakken voor deelvervoer op straat. Het streven is het aantal publieke laadpalen in 2026 verdubbeld te hebben ten opzichte van 2022 (320 t.o.v. 160) en in 2035 1.000 publieke laadpalen te hebben. Doelstelling is verder om in 2030 in elke vier straten in heel Hilversum twee parkeervakken te hebben voor twee deelvervoer auto's om uiteindelijk in 2040 elke straat in Hilversum te voorzien van twee deelvervoer plekken.
22. Doen van verder onderzoek naar fietsparkeernormen. In Nederland zijn daar verschillende vormen voor bedacht op basis van CROW-normen.
23. Schrappen van de ABC-mobiliteitsmilieus en het principe van de 15-minutenstad.
24. Een mobiliteitskaart opnemen in hoofdstuk 4, op te bouwen uit de kaarten die horen bij de maatregelen 15, 16, 18, 19 en 21.
25. Overnemen van de vijf uitgangspunten voor het parkeerbeleid
 - Het stimuleren van duurzame mobiliteitsopties door het hanteren van het STOMP principe. *Stomp staat voor Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobiliteitsdiensten en Privéauto. In die volgorde wordt het gebruik van de vervoerswijzen gestimuleerd voor bewoners, bezoekers en werknemers van Hilversum. Doel is om hen bewuste afwegingen te laten maken over de wijze van verplaatsing. Het parkeren en het bezitten van een eigen auto wordt duurder gemaakt en ontmoedigd, zodat er een extra prikkel om te kiezen voor een ander vervoerwijze ontstaat. Daarmee wordt het hebben of gebruik van een eigen auto niet onmogelijk gemaakt. Mensen die afhankelijk zijn van een auto moeten deze wel kunnen blijven gebruiken.*
 - Het verlagen van de parkeerdruk tot aan de buitenring. *Het uitbreiden van betaald parkeren in de eerste straat waar gratis parkeren is, omdat daar de parkeerdruk te hoog is, leidt iedere keer tot de verschuiving van de parkeerdruk naar de eerstvolgende straat (waterbed-effect). Om dit te voorkomen wordt gereguleerd parkeren tot aan de buitenring ingevoerd. Hierdoor wordt dat effect minder. Naast de centrum-zone is er een schil- centrum zone. In de zone centrum geldt één parkeertarief en ook in de schil-centrum zone geldt één parkeertarief. De schil-centrum zone is vervolgens opgedeeld in 6 delen. Iedere vergunninghouder mag in zijn eigen zone-deel parkeren, maar ook in het aangrenzende gebied. Dit om eventuele drukte op te vangen in het naastgelegen deel.*
 - Het terugbrengen van het aantal parkeervergunningen. *Er wordt een beperkt aantal vergunningen per adres uitgegeven. Voor woningen zal dat nog maar 1 parkeervergunning per adres zijn. Dat geldt voor de nieuwe aanvragen. Mensen die al over meerdere auto's (en vergunningen) beschikken, behouden deze vergunningen, zolang ze niet verhuizen. Dit om te voorkomen dat bewoners door veranderend parkeerbeleid in de problemen komen. Voor nieuwe bewoners (mensen die verhuizen naar een straat met gereguleerd parkeren) geldt dat ze bewust kiezen voor een woning met de mogelijkheid op maximaal één parkeervergunning. Adressen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen krijgen geen parkeervergunning meer. Zij moeten parkeren geheel op eigen terrein oplossen of bewust kiezen voor geen auto.*

- Sturing naar minder auto's op straat. *De openbare ruimte kan maar één keer gebruikt worden. Staan er auto's in het openbaar gebied, dan kunnen daar geen bomen staan, of dan is dat geen ruimte waar ongehinderd gelopen of gefietst kan worden. De gemeente kan sturen met betaald parkeren en het uitgeven van parkeervergunningen (tijden, tarieven, aantallen en plaatsen). Met deze sturingsmiddelen zal de gemeente sturen naar een acceptabele parkeerdruk in het openbaar gebied. Wat acceptabel is, verschilt per gebied. In woonwijken is een hoge parkeerdruk acceptabel als het alleen auto's van de bewoners zijn. Als er veel auto's geparkeerd staan die eigenlijk niet in het gebied hoeven te zijn, is dat niet acceptabel. Door het parkeren op straat duurder te maken dan het parkeren in parkeergarages willen wij het parkeren in de parkeergarages stimuleren.*
- Het stimuleren van parkeren op eigen terrein en in de parkeergarages. *Als bewoners en bedrijven de mogelijkheid hebben om op hun eigen terrein te parkeren, dan moet daar gebruik van worden gemaakt. De gemeente geeft daarom geen parkeervergunningen meer uit aan bewoners van adressen met een eigen parkeerplaats. Alle nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen worden geacht alle parkeren op eigen terrein (op private parkeerlocaties) op te lossen, waardoor de openbare ruimte door hen niet meer gebruikt hoeft te worden door de auto en er meer ruimte ontstaat voor groen, voet- en fietspaden en speciale parkeerplaatsen, zoals voor gehandicapten, laadplekken en laad- en losplaatsen.*

26. Opnemen van een kaart met de gebiedsindeling voor parkeernormen en verdere actualisaties daarvan op te nemen in de parkeernormennota

27. Benoemen van de belangrijkste veranderingen die de parkeernormennota worden uitgewerkt:

- Ontwikkelaars / eigenaren / aanvragers van een omgevingsvergunning in het gereguleerde gebied hebben meer vrijheid voor het realiseren van minder parkeerplaatsen en daarmee ook meer verantwoordelijkheid voor het afkopen van parkeerplaatsen. Zij moeten hiervoor zelf hun huurders, bewoners en bezoekers actief stimuleren om alternatieve vervoerwijzen (anders dan een eigen auto) te gebruiken.
- Iedere (nieuwe) ruimtelijke ontwikkeling moet in principe het parkeren op eigen terrein oplossen. De bewoners van de adressen van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het gereguleerde gebied hebben geen recht op een parkeervergunning in de openbare ruimte.
- Verlaging van parkeernormen ten opzichte van de normen in de vorige parkeernormennota. Dat geldt zowel voor de basisnormen, als voor de bezoekersnorm voor de woningen. Deze is verlaagd van 0,3 naar 0,1 per woning. Er is maatwerk mogelijk voor o.m. verzorgingstehuizen en rondom scholen.
- Het werken met een parkeereis, die bestaat uit parkeernormen en aanwezigheidspercentages
- Het principe dat voor alle parkeerplaatsen die in mindering worden gebracht op de parkeereis (de reductie), per parkeerplaats een bijdrage in een mobiliteitsfonds gestort moet worden.

Energietransitie en circulariteit

28. Als teksten bij doel 4 (duurzaam energiesysteem) nemen we in de Omgevingsvisie op:

- “Een duurzaam energiesysteem gaat meer ruimte vergen voor energie-infrastructuur in Hilversum voor productie, opslag en distributie. Landelijk gaat het om verdrie- tot vervijfvoudiging van de elektriciteitsvraag in de periode t/m 2050 ([TNO scenario klimaatneutraal energiesysteem](#)). Dit betekent ook in Hilversum een verzwaring van de elektriciteitsinfrastructuur en dat heeft impact op de openbare ruimte, boven en onder de grond. Denk daarbij aan minimaal een verdubbeling van het aantal middenspanningsruimtes (elektriciteitshuisjes van circa 2,5 bij 2,5 meter groot) in Hilversum. We werken samen met netbeheerder Liander aan het maken van locatiekeuzes in openbare ruimte en het afstemmen van hun werkzaamheden per buurt. De doorontwikkeling van de energie-infrastructuur gaat verder dan het verzwaren van het elektriciteitsnet alleen, want het gaat om de ontwikkeling van toekomstbestendige, duurzame energie-infrastructuur per buurt. Ook dit vergt samenwerking met netbeheerder Liander, om een schets van de benodigde energie-infrastructuur in 2040 te maken. Zo kunnen we een globale prognose maken van de benodigde ruimte boven en onder de grond, met bijbehorende investeringen en een planning, aansluitend op onder meer gebiedsontwikkelingen”
- Bij gebiedsontwikkelingen streven we naar het voldoen aan de eisen voor bijna energieneutrale gebouwen (BENG). In sommige gebieden wordt gewerkt een energiepositief, duurzaam energiesysteem, zoals bij Buurtschap Crailo: het ontwerp van een slim, lokaal energiesysteem op zonnepanelen, waarbij vraag en aanbod zoveel mogelijk met elkaar in balans worden gebracht, onder meer door opslag van warmte en elektriciteit. Gebiedsontwikkelingen bieden de kans om een toekomstbestendige energie-infrastructuur te ontwerpen en aan te leggen, bijvoorbeeld op het Arenapark. Maar ook in de buurten waar geen grootschalige gebiedsontwikkelingen gepland zijn, is verduurzaming van het energiesysteem nodig. Dat gaat om vermindering van de energievraag door gebouwen energiezuiniger te maken, het aanbod van energie te verduurzamen en de bijbehorende energie-infrastructuur aan te leggen. Voor Hilversum als geheel stimuleren we daarom isolatie en zonnepanelen. We werken ook aan buurtprojecten voor een duurzaam energiesysteem, bijvoorbeeld met woningcorporaties en Waternet aan een warmtenet in de buurt bij de RWZI Anna's Hoeve. Met de indieners van de zienswijze over een toekomstbestendig wijkenergiesysteem in de Meent zijn en blijven we in gesprek. Het is echter niet mogelijk dit idee voor een energiegemeenschap onderdeel te maken van de lopende Proeftuin Aardgasvrije Meent. De Proeftuin is afgebakend. Financieel en beleidsmatig is het idee er niet in te passen.

29. Als tekst bij doel 5 (laadpalen) nemen we de tekstsuggestie van een van de zienswijzen over:

- “We kiezen voor slim laden en plannen meerdere jaren vooruit voor de aanleg van publieke laadinfrastructuur. Om de energie-infrastructuur op tijd gereed te hebben, is het essentieel om voor meerdere jaren plannen te hebben hoe en waar laadpunten komen voor elektrisch vervoer. We brengen daarom samen met de netbeheerders en partners de toekomstige ontwikkelingen van duurzame mobiliteit en stadslogistiek en de daaraan gekoppelde vraag naar elektra/laadvoorzieningen in kaart. We kiezen in beginsel voor slim laden bij de aanleg van publieke laadinfrastructuur. Met slim laden worden de snelheid en het tijdstip van laden aangepast aan de ruimte op het lokale stroomnet. In (regionale) concessies stellen we eisen aan de toepassingen van slim laden zoals zijn opgenomen in de NAL (Nationale Agenda Laadinfrastructuur).”

30. We vullen de tekst bij doel 6 (circulariteit) aan naar de meest recente stand van zaken op het gebied van circulariteit (jaarplan circular): “Dit jaarplan draait om het stimuleren van lokale netwerken, projecten en gedragsverandering en om als overheid circulariteit zelf ook te integreren in

onze standaard manier van werken. Onze focus is gericht op de gebouwde omgeving en consumptiegoederen, in combinatie met de maakindustrie, omdat we hiermee verwachten de grootste impact op het milieu te hebben. Zo werken we aan circulaire gebiedsontwikkeling van het Arenapark en stimuleren we het ontstaan van een regionale circulaire bouwketen, met nieuwe samenwerkingen en lokale materiaalstromen. Circulair materiaalgebruik en het repareren van producten wordt in de toekomst vanzelfsprekend. Dit vergt ook ruimte en brengt nieuwe werkgelegenheid in Hilversum, bijvoorbeeld voor materiaalopslag en circulaire ambachten/maakindustrie. Dit verloopt deels door verandering van bestaande bedrijvigheid en deels door de toevoeging van nieuwe, circulaire bedrijven en beroepen”.

Cultuurhistorie

31. Opnemen van een indicator voor cultuurhistorie in bijlage D.

Participatie

32. Aankondigen van een startnotitie Participatiebeleid in hoofdstuk 5.
33. Slaag- en faalfactoren voor communicatie toevoegen aan hoofdstuk 5.
34. Toevoegen van een tekst uit de inclusieagenda over vertegenwoordiging: "Bij inspraak en beleidsparticipatie voor de gebiedsplannen en bij grote (her-)ontwikkelingen in de stad is het vanuit het aspect inclusie een streven dat alle groepen binnen de samenleving zich vertegenwoordigd weten. We nodigen voor dit doel uitdrukkelijk vanaf de ontwerpfase relevante organisaties uit om input te leveren. Daar waar de organisatiegraad van belangrijke minderhedengroepen (nog) niet zodanig ontwikkeld is zoeken we actief naar individuen in de rol van (getrainde) ervaringsdeskundigen”.

Wonen

35. Verduidelijken van de percentages betaalbaar en sociaal bij woningbouwaantallen.

Voorzieningen

36. Toevoegen van religieuze voorzieningen op kaarten.
37. Het aangekondigde onderzoek naar indicering en noodzaak van voorzieningen uit te breiden met de benodigde spreiding, bereikbaarheid en kansen voor clustering.

Gezondheid

38. Het onderzoek naar geluid in het kader van nieuw geluidsbeleid aan te vullen met onderzoek naar geluidsnormen.

Economie

39. Noemen van de gebiedsontwikkeling Media Park in de kadertekst over het belang van de mediasector (hoofdstuk 4). Daarin komt o.a. tot uitdrukking dat het Media Park één van de belangrijke locaties in Hilversum is die het specifieke stadse/ media karakter van Hilversum vertegenwoordigt.

Veiligheid

40. De veiligheidsregio als strategische partner opnemen in paragraaf 4.3.5
41. Nader onderzoek naar de ontwikkelingen met betrekking tot externe veiligheid, inclusief het bepalen van een na te streven veiligheidsniveau.
42. Nader onderzoek naar het verhoogde risico op natuurbranden en maatregelen, zoals de aard van de vegetatie of alternatieven zoals meer sturing op de bouw of gebruik van kwetsbare functies nabij risicovolle natuurgebieden.
43. Opnemen van een algemene kadertekst over het belang van een veilige, fysieke leefomgeving als randvoorwaarde voor locatie- en gebiedsontwikkelingen:

“Veiligheid is een onderwerp dat raakt aan bijna alle thema’s in de Omgevingsvisie. Het bereiken en in stand houden van een gezonde veilige leefomgeving is niet voor niets een brede doelstelling in de Omgevingswet. Voor de gemeente, andere partners, inwoners en ontwikkelende partijen is de Veiligheidsregio een belangrijke adviseur voor het inschatten en beperken van fysieke veiligheidsrisico’s bij ruimtelijke plannen. Verschillende wettelijke plannen van de Veiligheidsregio, zoals het Regionaal Risicoprofiel, het Regionaal Beleidsplan, het Dekkingsplan en het Regionaal Crisisplan bieden daarvoor onderbouwing. De Veiligheidsregio werkt vanuit de volgende kernwaarden:

5. *De veilige leefomgeving bepaalt mede de kwaliteit van de leefomgeving*
6. *Voor een veilige leefomgeving is samenwerking noodzakelijk*
7. *De fysieke leefomgeving wordt mede vormgegeven volgens de ontwerpprincipes voor een veilige leefomgeving:*
 - a. *Voorkomen of beperken van risico’s vergroot de veiligheid*
 - b. *De afstand tot risico’s vergroot de veiligheid*
 - c. *Bouwwerken en omgeving bieden bescherming*
 - d. *Bouwwerken en gebieden zijn veilig te verlaten*
 - e. *De omgeving maakt snel en effectief optreden van hulpdiensten mogelijk*
8. *Iedereen is bekend met risico’s en weet hoe te handelen wanneer dat nodig is*

Veiligheid is daarom een vraagstuk dat altijd in thematisch beleid en in gebieds- en locatieontwikkelingen een plaats moet hebben. Er moet steeds op een integrale manier naar veiligheid en gezondheid gekeken worden, omdat elk plan of document nieuwe risico’s kan introduceren. Dit geldt zeker bij nieuwe ontwikkelingen waarvan de risico’s of impact op de fysieke leefomgeving nog niet (volledig) bekend zijn. Als belangrijkste ontwikkelingen ziet de veiligheidsregio daarbij:

- *Vergrijzing, leidend tot toename van het aantal verminderd zelfredzamen dat nog thuis woont, meer slachtoffers bij brand en ongevallen in huis en een toenemende hulpvraag. Het verdient aanbeveling om in de nadere uitwerking van gebiedsagenda’s aandacht aan dit risico te besteden. Door samenwerking van diverse betrokken partijen, zoals gemeente, zorgorganisaties, woningcorporaties en Veiligheidsregio, kan gewerkt worden aan het*

borgen van een veilige woonsituatie, bijvoorbeeld bij levensloopbestendig bouwen. Met alle betrokken partijen zullen keuzes gemaakt moeten worden over het gewenste beschermingsniveau.

- *Verdichting van de bebouwde omgeving. Bij plannen tot verdichting rond OV-knooppunten, zoals de stationsgebieden in Hilversum moet rekening worden gehouden met transport van gevaarlijke stoffen over het spoor. Een grotere dichtheid van personen in een gebied vraagt om meer aandacht voor ontvluchting bij een incident. Daarnaast is bij alle gebieds- en locatieontwikkelingen de bereikbaarheid van hulpdiensten en bestrijdbaarheid van incidenten een belangrijk criterium. Dat geldt zeker voor locaties met meervoudig ruimtegebruik.*
- *Energietransitie en klimaatverandering. Hiervan zijn veel risico's nog niet volledig in beeld. Bijvoorbeeld de kans en impact van weer-gerelateerde risico's toenemen (clusterbuien, droogte) en de invloed op hittestress, wateroverlast en vitale infrastructuur. Dat geldt ook voor de ontwikkeling in de energie-infrastructuur (opwekking, opslag, transport en gebruik, steeds meer in de gebouwde omgeving) en circulariteit (meer vervoer en hergebruik van afvalstoffen).*

In het algemeen kan gesteld worden dat de kans op incidenten toeneemt. Ouderen en zwakkeren in de samenleving ondervinden hier grotere hinder van. Dit vraagt om een betere voorbereiding en meer samenwerking (tussen gemeente, Veiligheidsregio, burgers, bedrijven en ontwikkelaars) en nieuwe bestrijdingstechnieken.“

Advies Commissie MER

44. Een onderscheid maken tussen harde woningbouwplannen (waarvan de effecten al in beeld zijn gebracht) en zachte plannen en de conclusie uit de toetsing op het verstedelijkingsconcept MRA opnemen bij de woningbouwaantallen.
45. Tekstuele aanscherping over het effect van waterpeilverhoging.
46. Indien gereed conclusies van lopende onderzoeken opnemen:
 - Kansen voor beschermde soorten en de ecologische relaties van de stad met natuur in het buitengebied
 - De benodigde energie-infrastructuur uit gesprekken met netbeheerders

Advies Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten

47. Bijlage E (ruimtelijke vertaling) een slag dieper uitwerken en verwerken in de Omgevingsvisie, met in het bijzonder:
 - Het toevoegen van kaarten naar:
 - i. Historische structuren en kwaliteiten vanuit cultuurhistorie, stedenbouw en landschap; kaart 11 uit het programma Groen is hiervoor een goede basis (zie figuur 5)
 - ii. Onderscheidende gebiedstypen (zie figuur 4)
 - iii. Een totaal overzicht van de belangrijkste maatregelen uit de visiekaarten in hoofdstuk 4

- De methodiek voor veranderbaarheid verder uit te werken met oog op de gebiedsagenda's, inclusief de methode om tot meer gelaagde analyses van gebiedstypen te komen en de werkvorm van de zogenaamde 'stempels'.
 - Toevoegen van een categorie A1 (geen verandering) aan de methode voor veranderbaarheid
 - Een doorkijk naar toepassing van in concreet beleid en instrumentarium, waaronder bouwhoogtes.
48. Bijlage F (aanzet voor gebiedsagenda's) uit te werken in hoofdstuk 5 van de Omgevingsvisie, zodat de verhouding tussen de Omgevingsvisie en gebiedsagenda's duidelijker wordt.
49. De Hilversumse ruimtelijke kwaliteit, waarden en het cultureel erfgoed duidelijker op te nemen in de cirkel met 'opgaven' op pagina 42 in de ontwerp Omgevingsvisie.
50. Aandachtspunten op te nemen voor plekken die nog niet geordend zijn en een bredere kijk op duurzaamheid.

Specifieke zienswijzen

51. De Monumentenverordening en de Erfgoedwet als kader benoemen.
52. De gemeente volgt waar mogelijk het landelijk beleid waar het uitgangspunt is om biomassacentrales op termijn af te schaffen.
53. Opnemen van een aantal wijzigingen in kaarten betreffende het buitengebied:
- De infrastructuur in het buitengebied zoveel mogelijk als 'ecologisch te ontsnipperen infrastructuur'
 - Diverse feedback op kaarten uit zienswijze 47
54. Opnemen van een aantal tekstuele aanvullingen betreffende het buitengebied:
- Onderzoeken welke aanvullende ontsnipperingsmaatregelen bij infrastructuur nodig zijn. Hierbij moet worden gedacht aan de aanleg van o.a. faunatunnels, natuurbruggen en/of wildkerende rasters. Daarbij ook noemen dat nergens zoveel natuurbruggen te vinden zijn als in het gebied rond Hilversum.
 - Expliciet benoemen dat structureel langjarig behoud van natuurwaarden op landgoederen met het borgen van daarbij behorend beheer altijd het uitgangspunt vormt bij plannen voor ruimtelijke ontwikkelingen.
 - Waar mogelijk natuurgebieden expliciet te onderscheiden van stedelijk groen en ook expliciet te benoemen dat natuurgebieden een beschermde status als Natuurnetwerk Nederland (NNN) hebben.
 - Een aantal redactionele aanpassingen betreffende het Goois Natuurreservaat.
 - In paragraaf 3.2.1 aangeven dat stikstof een grote impact heeft op de natuurkwaliteit van de Gooise natuur in zijn algemeenheid en op de biodiversiteit.
55. In de Omgevingsvisie wordt een kadertekst opgenomen over die de brede rol die religieuze voorzieningen en organisaties in m.n. het sociaal domein in Hilversum spelen en die uitnodigt tot verdere samenwerking.

Voortschrijdend inzicht

56. Schrappen van geothermie uit paragraaf 4.3.
57. Het onderzoek naar benodigde (ondergrondse) infrastructuur voor de energietransitie (onderzoek 5 in paragraaf 4.3.6) laten vervallen i.v.m. aanscherping nummer 28.
58. Uit de Visie sociaal domein de kernwaarden over te nemen in hoofdstuk 5 waar het gaat over de rol van de gemeente: vertrouwen, eenvoud en betrokkenheid.
59. Doel 2a van het thema 'meedoen' (het versterken van de ingezette beweging van het (vooral) bekostigen van maatwerk en zorg naar (vooral) bekostiging van preventie en collectieve voorzieningen) aanvullen met: de beweging van 'van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag'.
60. Aan de doelen meedoen/ versterken sociale samenhang / voldoende voorzieningen op wijkniveau toevoegen:
 - Dat sportparken en -hallen in de toekomst goed benut kunnen worden voor andere maatschappelijke functies (combinatie, analoog aan kerken waarover zienswijzen zijn ingediend) en meervoudig gebruik (ook niet leden).
 - In de kadertekst 'cultuur als kans' opnemen dat stedelijke cultuurvoorzieningen in het centrum zijn gericht op *beleving*, en die in de wijken gericht op *meedoen*. Als suggestie opnemen dat kerkgebouwen in de wijken ook meer benut worden voor cultuur en ontmoetingsplekken in de wijk. De 1% regeling bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen voor kunst in de Openbare Ruimte terugbrengen.
 - De tekst over 'onderzoek naar benodigde omvang voorzieningen i.r.t. gebiedsagenda's' aan te vullen met de elementen spreiding en kansen voor combinaties/multifunctionaliteit. In dat licht ook de toekomstige Integrale Kindcentra (IKC's) noemen: goede, veilige plekken in een gezonde omgeving. In scope zijn onderwijslocaties, gezondheidszorgvoorzieningen, sportparken en -hallen en religieuze voorzieningen. E.e.a. moet leiden tot een passend basisaanbod per wijk.
61. Verankeren van een aantal aandachtspunten voor toekomstig onderwijsbeleid:
 - Aandacht voor personeelstekorten in zowel het onderwijs, als de kinderopvang
 - Aandacht voor de verbinding tussen onderwijsbeleid en onderwijshuisvesting
 - Aandacht voor de verbinding tussen onderwijs en zorg
62. Tekst over speerpunten uit het Integraal Veiligheidsplan (IVP) aanpassen aan het nieuwe IVP: ondermijnende criminaliteit, digitale veiligheid, maatschappelijke (on)rust en drugshandel op straat.
63. Enkele tekstuele aanscherpingen over wonen:
 - Tijdelijke en permanente locaties voor 'onzelfstandige woonruimtes' voor opvang van vluchtelingen en spoedzoekers, verspreid over alle wijken aanvullen met: inzet op flexwoningen voor statushouders.
 - Aan voorrang cruciale beroepsgroepen wordt al gewerkt in de huisvestingsverordening. Onderzoek naar o.a. woonbehoefte aan koopwoningen wordt gedaan in het WIMRA onderzoek. Met corporaties zijn we in gesprek om in enkele gevallen voorrang te geven aan cruciale beroepsgroepen.

- De woon-zorgvisie gaat opgesteld worden. Hiervoor is een regionale kwartiermaker aangesteld. Eerst komt er een regionale woon zorg visie, waarna de uitwerking per gemeente volgt. Voor 1 januari 2026 moet Hilversum een visie op wonen en zorg hebben. In de Woonvisie staat al wel algemeen de visie op wonen en zorg. Deze visie wordt meegenomen in de op te stellen gebiedsagenda's.
64. Actualiseren van de paragraaf in hoofdstuk 5 over het Omgevingsplan. De kern daarvan is dat er één Omgevingsplan voor heel Hilversum komt, waarin wijzigingen voortdurend direct worden geconsolideerd, zodat er altijd één actueel Omgevingsplan is. In het Omgevingsplan komen generieke, stads-brede regels en gebiedsspecifieke regels. Op 1 januari 2024 gaat een groot deel van de bestaande regels 'van rechtswege' op in een tijdelijk Omgevingsplan voor Hilversum. Denk aan bestemmingsplannen, voorbereidingsbesluiten, beheerverordeningen, inpassingsplannen van de provincie en Rijksregels die met de Omgevingswet een gemeentelijke bevoegdheid worden, zoals het activiteitenbesluit over milieu. Andere regels uit gemeentelijke verordeningen, zoals delen van de APV of de monumentenverordening gaan niet direct op in het tijdelijk omgevingsplan, maar blijven nog een tijdje zelfstandig voortbestaan. Gemeenten hebben tot 31 december 2029 de tijd om deze regels in het (definitieve) Omgevingsplan op te nemen. Die tijd is ook nodig: de manier van opschrijven verandert en het Omgevingsplan omvat een bredere inhoud, waarbij de gemeente op onderdelen zelf meer keuzes kan maken. Na het vaststellen van de Omgevingsvisie kan worden gestart met het opstellen van het definitieve omgevingsplan. Het college begint daarmee in 2023 door voor de gemeenteraad een bestuurlijk 'Plan van Aanpak Omgevingsplan' op te stellen, inclusief een participatieplan. De contouren van dat Plan van aanpak zijn:
- Het wordt een langdurige overgangperiode. De tijd tot 2030 zal nodig blijken om zorgvuldig en in goed gesprek met de samenleving het definitieve Omgevingsplan te kunnen maken.
 - In het plan van aanpak maakt de gemeenteraad keuzes:
 - o Wat nemen we op in het omgevingsplan? Wat niet? De Omgevingsvisie zegt daarover: *'De regels in het omgevingsplan komen voort uit wettelijke regels, de omgevingsvisie en de programma's. Er is sprake van verbrede reikwijdte: dat betekent dat over veel meer onderwerpen en aspecten regels kunnen worden opgenomen dan nu onder de Wet ruimtelijke ordening. Het omgevingsplan vervangt o.a. de bestemmingsplannen en een groot aantal verordeningen.'*
 - o Welke regels uit verordeningen gaan over, en welke niet?
 - o Stellen we extra normen waarvoor de wet ruimte geeft (bijvoorbeeld voor geluid) en wat maken we wel en niet vergunningplichtig (inclusief consequenties voor handhaving en toezicht)?
 - o Hoe wordt het Omgevingsplan zowel gebiedsgericht als themagewijs opgesteld en hoe faseren we? Niet alle gebieden en thema's kunnen tegelijkertijd.
 - o Hoe betrekken we de samenleving bij het opstellen van het Omgevingsplan? Dit moet zich goed verhouden tot de op te stellen participatieverordening en de leidraad participatie.
65. De nota kostenverhaal te zijner tijd als een 'programma' van de Omgevingsvisie vast te stellen. Voorgesteld wordt dit te doen.

66. Onder de geldende Wet Ruimtelijke Ordening is de Omgevingsvisie een zogenaamde Structuurvisie. In het besluit over de definitieve Omgevingsvisie zal worden voorgesteld:
- De Omgevingsvisie als 'Structuurvisie Omgevingsvisie Hilversum 2040' vast te stellen, onder intrekking van de Structuurvisie Hilversum 2030.
 - Per 1 januari 2024 de Structuurvisie te beschouwen als Omgevingsvisie.
67. De lijst met definities aan te vullen met:
- Herstructurering: is een ruimtelijk-economisch begrip dat inhoudt dat bestaande gebouwen of terreinen worden aangepast aan een nieuwe vraag naar ruimte.
 - Transformatie: is een ruimtelijk-economisch begrip dat inhoudt dat bestaande functies in een gebied worden veranderd of nieuwe functies worden toegevoegd.
 - Innovatiecluster: bestaat uit structuren of georganiseerde partijen (zoals grote en kleine ondernemingen, kennisinstellingen en andere organisaties) die tot doel hebben innovatieve activiteiten te stimuleren door het delen van faciliteiten en de uitwisseling van kennis en deskundigheid te bevorderen, en door daadwerkelijk bij te dragen aan technologieoverdracht, netwerking, informatieverspreiding en samenwerking tussen de ondernemingen en andere organisaties binnen het cluster.
 - Campus: is een plaats waar ondernemingen, kennisinstellingen, andere organisaties en voorzieningen in elkaars nabijheid zijn, met als doelontwikkeling, innovatie, onderwijs en onderzoek

6.2 Opbouw definitieve Omgevingsvisie

De ontwerp Omgevingsvisie was een document waarin het gevolgde proces stap-voor-stap goed navolgbaar was. Tegelijk is het een document van 150 bladzijden, dat je helemaal moet doorlezen om bij de 'visie' te komen.

Deze nota van zienswijzen stelt veel verbeteringen voor. Die verbeteringen moeten een goede plek krijgen. De definitieve Omgevingsvisie is een eindproduct, dat liefst kernachtiger gaat over de visie en minder pagina's bevat. Zo wordt het eindproduct bruikbaar om mee te werken. Een goede manier lijkt ons:

- De 'samenvatting en voorwoord' om te zetten in alleen een voorwoord, dat terugkijkt op het proces en vooruitblijkt op de beoogde werking van de Omgevingsvisie.
- Een nieuw hoofdstuk 1 'Visie Hilversum 2040'. Een stuk van zo'n 15 pagina's met teksten en kaarten, waarin kernachtig de visie staat en dat lijkt op de publiekssamenvatting. Onderdelen zijn:
 - Identiteit en kwaliteiten
 - 3 integrale opgaven
 - Ruimtelijke hoofdkeuzes, Hilversumse principes en de methodiek voor gebiedsagenda's
 - 15 doelen geconcretiseerd
 - 1 visiekaart
 - Aanzetten voor het vervolg: participatie, toetsingskader, monitoring gebiedsuitwerkingen en kostenverhaal

- De ‘inleiding’ (ongenummerd) en bestand H1 ‘werkwijze en toepassing’ worden samengevoegd in hoofdstuk 2 ‘aanleiding, werkwijze en toepassing’. De paragraaf ‘in stappen naar definitieve OV’ wordt aangevuld en de leeswijzer wordt geactualiseerd met: hoofdlijn conclusies MER, zienswijzen en adviezen Commissie MER en CRK+M, waarbij we aangeven wat we op welke plek verwerken
- Bestand H2 ‘waar staat Hilversum?’ wordt ongewijzigd hoofdstuk 3. Het MRA verstedelijkingsconcept uit 4.8 wordt hierin ondergebracht.
- Bestand H3 ‘trends en opgaven’ wordt ongewijzigd hoofdstuk 4.
- Bestand H4 ‘visie’ wordt hoofdstuk 5: ‘uitwerking/onderbouwing visie: keuzes, doelen en maatregelen’
 - 5.1 inleiding: ongewijzigd. Hier kan de ‘praatplaat’ ingevoegd worden om samenhang te duiden.
 - 5.2 Ruimtelijke keuzes voor heel Hilversum (was 4.2) wordt aangevuld met concretisering naar vorm/ waarin principes van de Hilversum centraal staan, de gebiedstypen en de uitwerking van de methodiek voor gebiedsagenda’s. De kaderteksten ‘Hilversumse hoogte’ en meervoudig ruimtegebruik worden geactualiseerd en geïntegreerd.
 - 5.3-5.5 (duurzaam, meedoen en actief): concreet maken van doelstellingen (streefcijfers) en verwerken zienswijzennota. We verwerken hier ook oud 4.7 ‘conclusies toets MER’ en 4.9 ‘politieke beschouwing’ in de subparagrafen ‘toekomstbeeld’
 - 5.6 programmatische consequenties en ruimtebeslag: was 4.6. Hier voegen we een visiekaart toe met de belangrijkste maatregelen.
- Bestand H5 ‘toepassing’ wordt hoofdstuk 6 en flink uitgedund. Het bevat oud 5.1 (samen bouwen aan Hilversum) en benoemt vooral de uitwerkingen die in bijlagen worden opgenomen: gesprek over de toekomst en participatieleidraad, toetsingskader, doorwerking/uitwerking in programma’s, agenda’s en het omgevingsplan, basis voor kostenverhaal en basis voor monitoring.

We stellen voor als achtergrondinformatie alle opbrengst uit het proces in een bibliotheek met bijlagen beschikbaar te houden

Fase 1, feiten en cijfers

- 1a. Geactualiseerde samenvatting Omgevingsfoto. Was bijlage A.
- 1b. Hilversumse trendstudie 2022-2026. Was bijlage C.

Fase 2, participatie voorafgaand aan totstandkoming ontwerp OV

- 2a. Denkrichting participatie. Was bijlage B.
- 2b. Rapport Inwoners aan het woord
- 2c. Rapport Organisaties aan het woord
- 2d. Verslag stadsgesprek 2022
- 2e. Verslag onderzoek stadspanel

Fase 3, ontwerp Omgevingsvisie zoals ter visie heeft gelegen van 6 maart tot en met 16 april 2023

- 3a. Ontwerp Omgevingsvisie

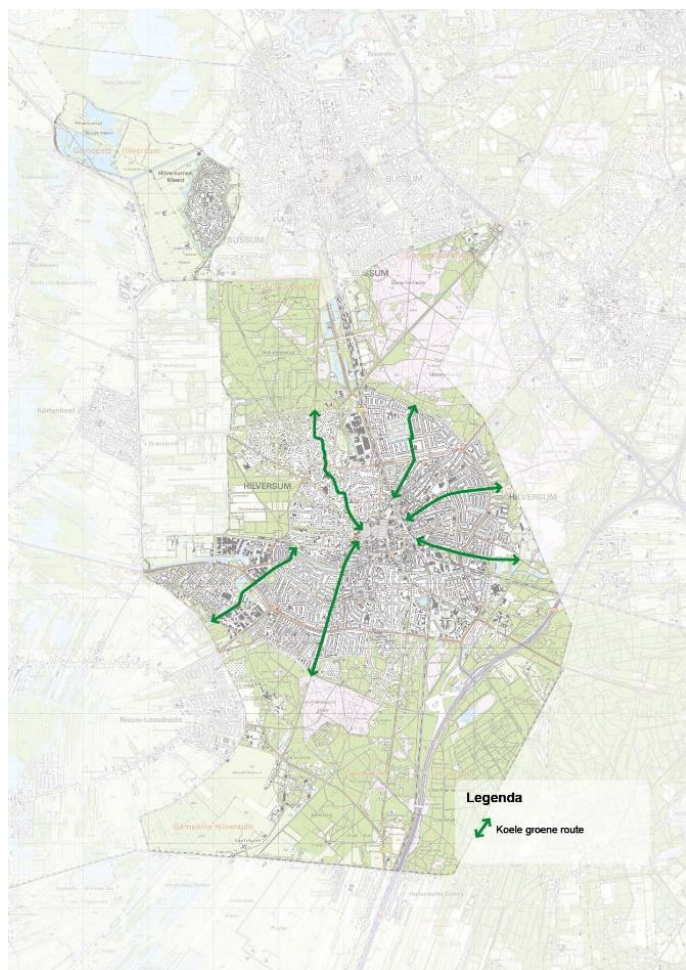
- 3b. Ontwerp PlanMER. Was bijlage E1.
- 3c. Ontwerp Passende Beoordeling. Was bijlage E2.
- 3d. Beleids- en projectentoets. Was bijlage D.
- 3e. Voorzet voor een Hilversums toetsingskader. Was bijlage F.

Fase 4, totstandkoming definitieve Omgevingsvisie

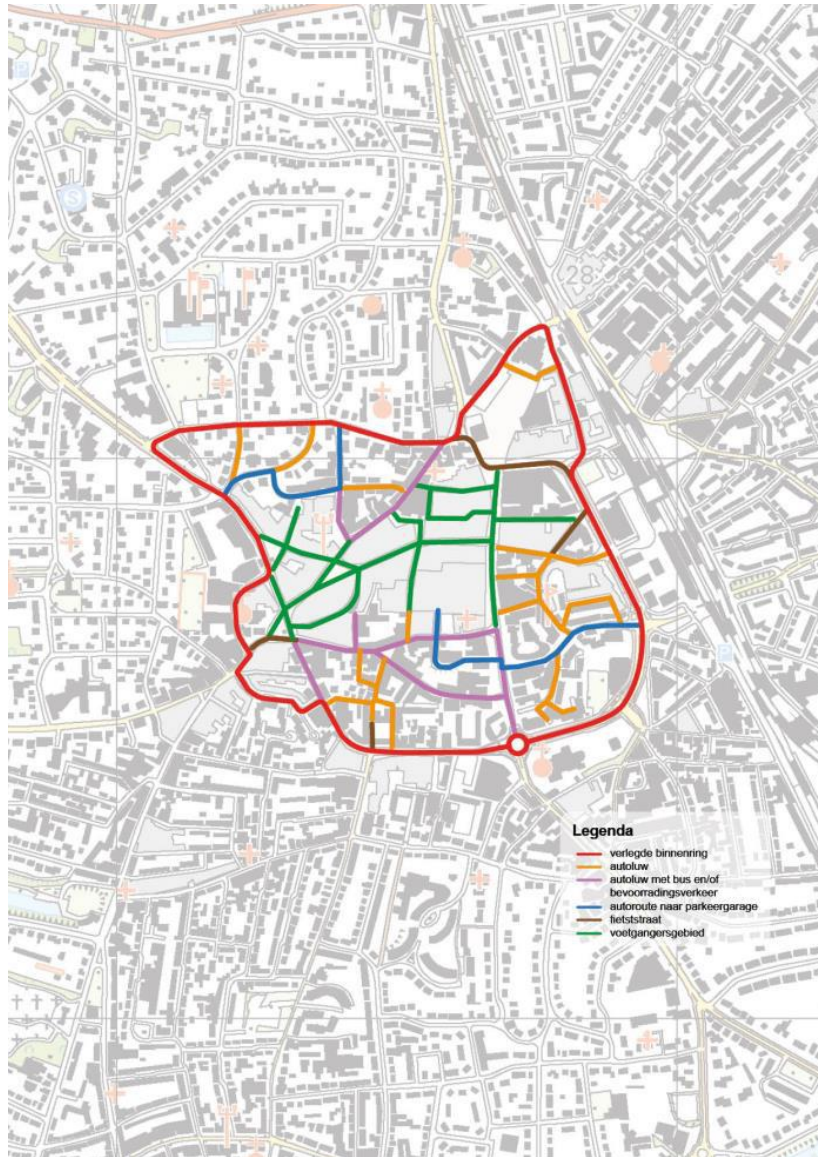
- 4a. Zienswijzennota
- 4b. Advies Commissie MER
- 4c. Advies CRK+M
- 4d. Concretisering van doelen
- 4e. Aanzet voor gebiedsagenda's

Kaarten mobiliteit en parkeren

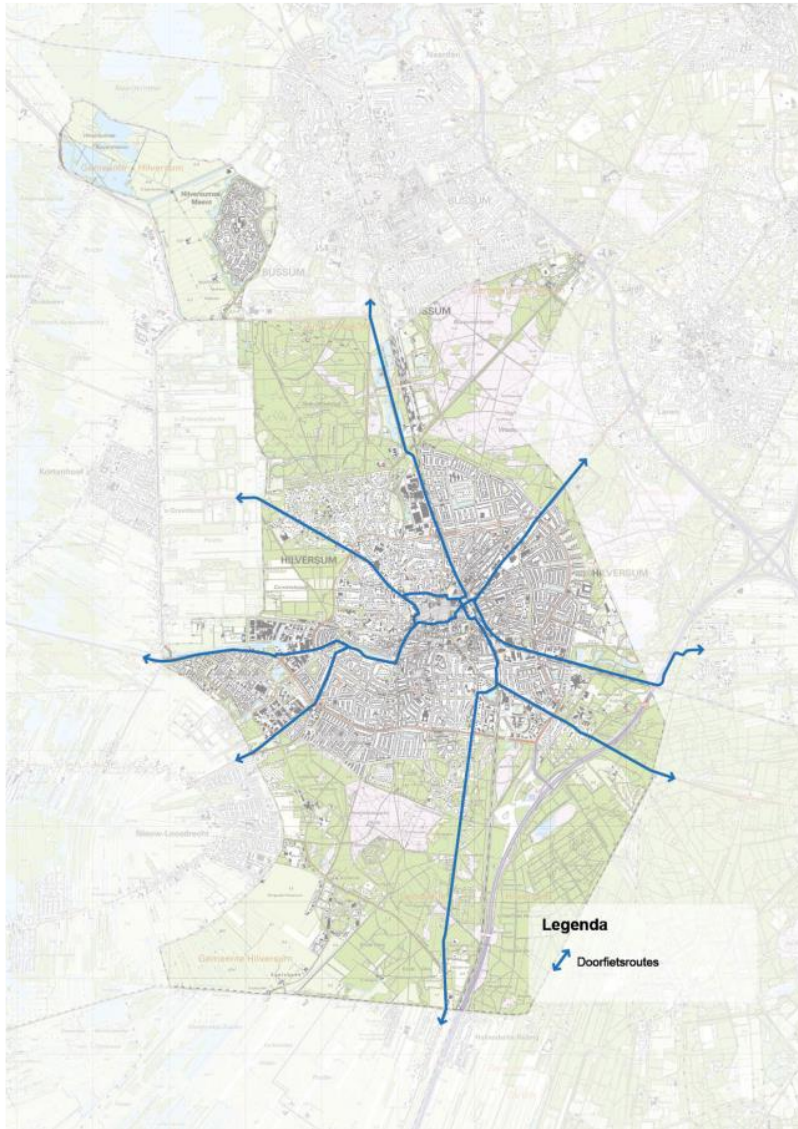
In deze zienswijzennota zijn diverse maatregelen voor mobiliteit en parkeren genoemd die onderdeel zijn van het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit. Bij deze maatregelen horen kaarten, die hieronder groot zijn weergegeven ten behoeve van de leesbaarheid.

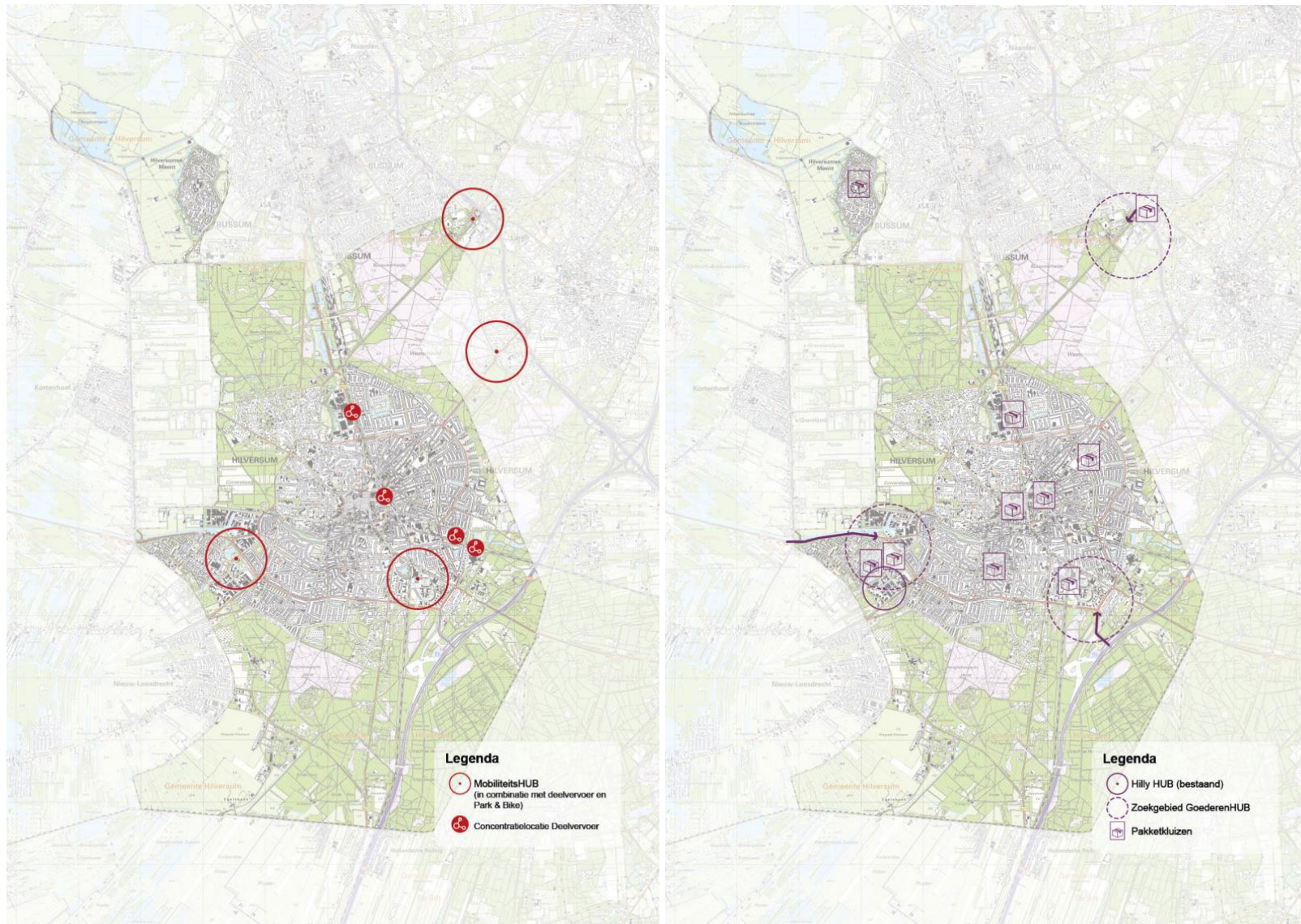
Figuur 6 Kaart Koele groene routes

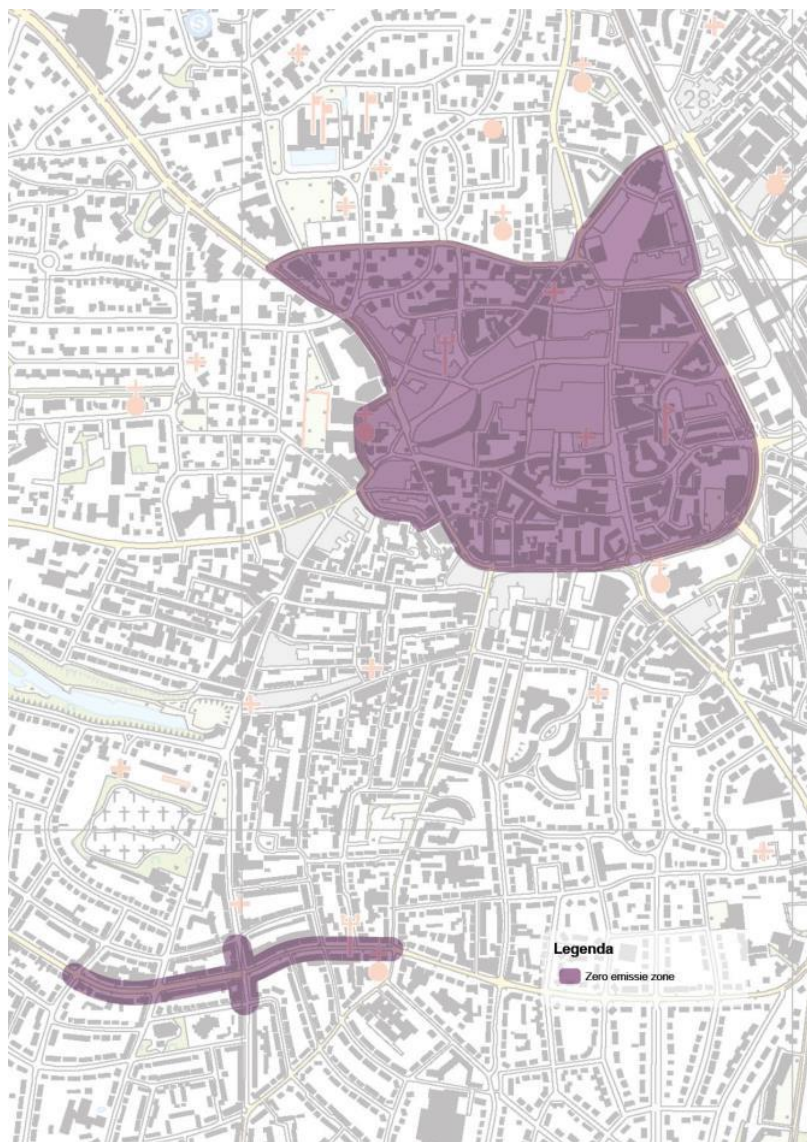
Figuur 7 Kaart autoluwe binnenstad

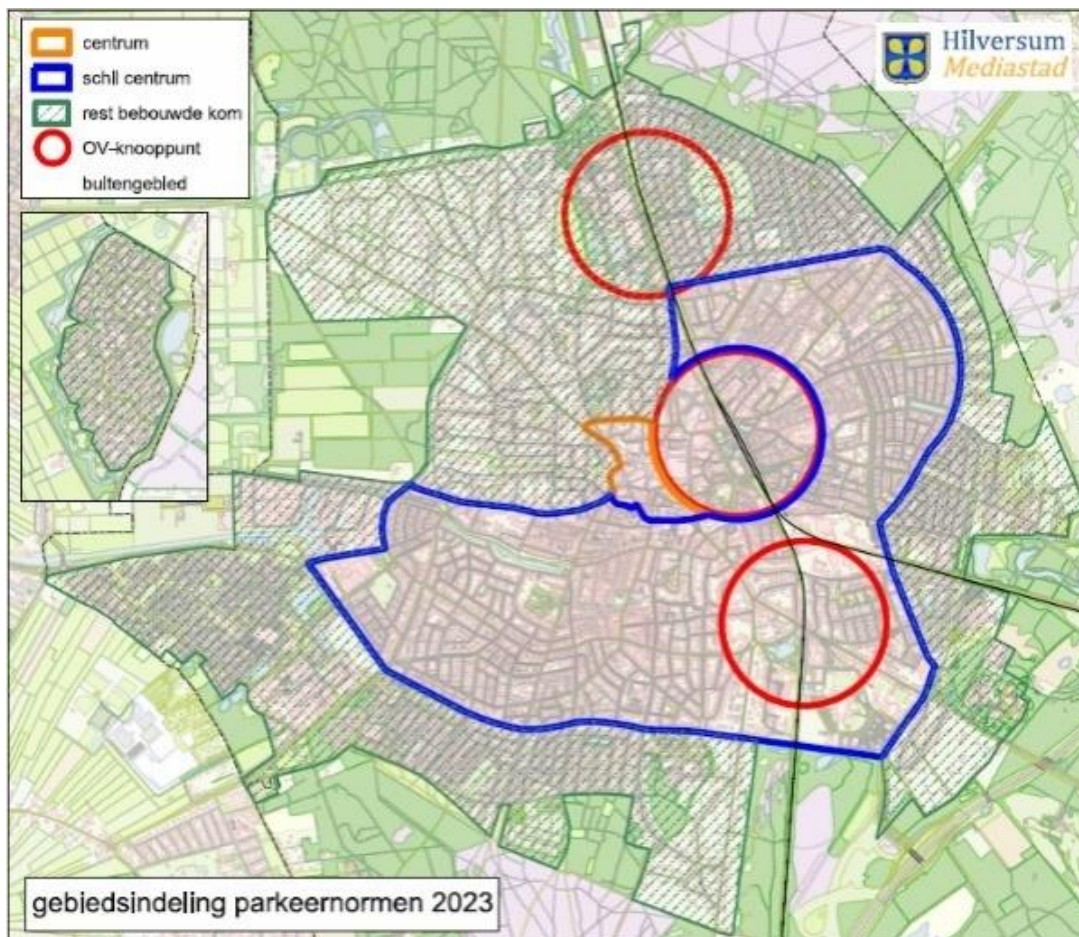
Figuur 8 Kaart doorfietsroutes

Figuur 9 Kaarten zoekgebieden mobiliteitshubs, concentratielocaties deelvervoer, goederenhubs en pakketkluisen

Figuur 10 Kaart zero emissiezones

Figuur 11 Kaart gebiedsindeling parkeernormen 2023